
آب در آینه رسانه

اندیشکده تدبیر آب ایران

بهار ۹۵

به نام نردان، نخبانده

آب در آینده رسانه

تهیه و تدوین:

انذیسگده تدبیر آب ایران

انذیسگده تدبیر آب ایران
اناق بازار گانی، صنایع معادن و کشاورزی کرمان

انديشكده تدبير آب ايران
انق. پازرگانی، صنایع، معادن و کشاورزی تهران

آب در آینه رسانه

تهیه و تدوین: اندیشکده تدبیر آب ایران

چاپ اول، بهار ۱۳۹۵

کلیه حقوق این کتاب، محفوظ و متعلق به اندیشکده تدبیر آب ایران است.

استفاده از مطالب با ذکر مأخذ بلامانع است.

نشانی: تهران، خیابان کریم‌خان، خیابان نجات‌اللہی شمالی،

بالتر از بیمارستان جامع زنان، پلاک ۲۱۲، طبقه ۴، واحد ۴

www.iwpri.ir

اندیشکده تدبیر آب ایران در سال ۹۱ به عنوان یکی از زیرمجموعه‌های کمیسیون کشاورزی و آب اتاق بازرگانی، صنایع، معادن و کشاورزی کرمان تأسیس گردید. اهداف اصلی اندیشکده عبارتند از توسعه ظرفیت‌ها و فراهم آوردن فضای تعامل و گفت‌وگو میان ارکان مختلف جامعه، محیط کسب‌وکار و تشکیلات بخشی و فرابخشی مدیریت آب در کشور در مسیر بهبود حکمرانی آب.

فهرست مطالب

سرآغاز سخن	۱
مسئله آب و تأثیر رسانه‌ها	۵
آب مسئله اجتماعی : نقشه راه	۷
محورهای مورد نظر	۱۳
روش‌شناسی بررسی و طبقه‌بندی مطالب و تحلیل اولیه محتوایی آنها	۲۷
روش‌شناسی بررسی و طبقه‌بندی مطالب	۲۷
تحلیل اولیه محتوایی مطالب	۳۰
نتیجه‌گیری	۴۵
پیوست ۱ : مشخصات تک‌نگاشت‌ها، مصاحبه‌ها و اخبار	۴۹
پیوست ۲ : پرونده‌های آبی در مجله‌های مکتوب	۱۵۱

سر آغاز سخن

« کار روزنامه نگار تبدیل ذغال به الماس است. اما ما اغلب حتی اگر یک موضوع خوبی هم گیر می آوریم که الماس است، آن را تبدیل به ذغال می کنیم.»

فریدون صدیقی - مدرس روزنامه نگاری

هم اکنون در بسیاری از محافل دولتی، عمومی و دانشگاهی سخن از آگاه و دغدغه مند کردن جامعه در خصوص مسئله آب است. زیرا دارد مسجل می شود که «تا مردم مطلع نباشند همراه نمی شوند». شاید بسیاری اصلی ترین وظیفه در این عرصه را متوجه رسانه ها بدانند. با توجه به گرایش غالب رسانه های کلان شامل صدا و سیما و رسانه های وابسته به دولت به سمت اطلاع رسانی به منظور مدیریت مصرف آب، سوال این است که آیا این رسالت فقط در این محدوده باید تعریف شود؟ و آیا وظیفه اصلی رسانه ها تشویق عموم به چگونگی صرفه جویی و حفاظت از آب و اقدامات فردی و خانوادگی در این زمینه است؟ یا باید محدوده اطلاع رسانی و بحث و گفت و گو را وسیعتر در نظر گرفت؟

آقای تونی آلن در کتاب آب پنهان با اشاره به چنین رویکردی آورده است که در این صورت "کار ما شبیه به آن است که در زمینه سیاست‌گذاری‌های انرژی، بررسی خودمان را تنها به انرژی مربوط به باتری‌های قلمی محدود کنیم".^۱ بنابراین بطور جدی این سوال مطرح است که به راستی مسئله آب دارای چه ابعاد آشکار و پنهانی بوده و رسانه‌ها چه نقشی را باید در عرصه روشنگری و اطلاع‌رسانی عمومی مدیریت آب با توجه به شرایط بحرانی امروز به عهده بگیرند. چه موضوعات و موانعی می‌تواند رسانه‌ها را از انجام نقش کلیدی خود در مسیر اصلاح و بهبود شرایط و حل بحران باز دارد؟ برای پاسخگویی به این قبیل سوالات بی‌تردید یکی از موانع مهم، دشواری شناسایی سنجیده و صحیح موضوعات و انتخاب چارچوب‌های مناسب فضای کنشگری رسانه‌ها در مدیریت آب است. با کمال تاسف کمبود و خلاء مطالعه، پژوهش، نشست و هم‌اندیشی میان حوزه‌های رسانه و آب در این خصوص آشکار است.

از دیدگاه اندیشکده تدبیر آب ایران، ضرورت‌ها و دلایل بهبود حکمرانی آب کشور علاوه بر تأمین شرایط عینی که هم‌اکنون تحقق یافته است، به تأمین شرایط ذهنی از نظر تغییر نگرش‌ها و رویکردها در سطح بالای مدیریت جامعه و سطوح مختلف دیگر گروداران آب در سطح ملی و محلی، نیز نیاز است. هرچند که در اغلب کشورها شواهد مختلفی دال بر شروع این تغییر از دو دهه تاکنون مشاهده می‌شود، اما در همه کشورها هنوز تفاضل و مطالبه‌بازسازی حکمرانی آب به‌صورت یک نیاز عمومی و عزم ملی بروز و ظهور پیدا نکرده است. در این زمینه توجه به پیشران‌های تغییر و برنامه‌ریزی برای طی کردن مراحل تغییر و رسیدن به سطح مناسبی از وفاق ملی و محلی حائز اهمیت زیادی است. از این دیدگاه، استفاده از رسانه‌ها برای کمک به تأمین شرایط ذهنی از طریق اطلاع‌رسانی و آموزش جامعه مخاطب در این بخش مورد توجه قرار می‌گیرد. اندیشکده تدبیر آب ایران بنا به

۱- آلن، تونی. ۱۳۹۴. آب پنهان. جلد اول. ترجمه آرش حسینیان و مریم پیرمی. نشر ملث. ص ۶۸

ماهیت و نقش رسانه‌ها در اطلاع‌رسانی و آگاهی عمومی، نخبگان و مسئولین، در نظر دارد توجهی ویژه و عملیاتی به حوزه رسانه‌ها به‌عنوان یکی از مأموریت‌های محوری خود داشته باشد. از این رو تلاش نموده است تا در این زمینه برنامه مشخصی را برای خود تدارک ببیند که بررسی و تحلیل عملکرد رسانه‌ها در حوزه آب، از این زمره محسوب می‌شود. در انتخاب رسانه‌ها برای تحلیل محتوایی آنها با توجه به امکانات و زمان و چارچوب تحلیلی تمرکز بر رسانه‌های کلان چون خبرگزاری‌ها، روزنامه‌ها، سایت‌های تحلیلی و مجله‌ها بوده است. در نظر است که در آینده تحلیلی بر محتوای رسانه‌های خرد^۲ مانند شبکه‌های اجتماعی و شبکه‌های موبایلی مانند تلگرام و غیره هم انجام شود.

در سخن آغازین مجموعه «آب و توسعه از منظر حکمرانی آب» که در اسفندماه سال گذشته انتشار یافت وعده بررسی کامل‌تر محتوای مطالب رسانه‌ای شده آب داده شد و اکنون هنگام وفا کردن به وعده فرا رسیده است. در این بررسی موضوعات اصلی در چارچوب تحلیلی مسئله آب در رسانه‌ها عبارتند از:

- ❖ آشنایی با ماهیت کارها و فعالیت های مختلف در حوزه آب
- ❖ نوشتارهای پوششی و جامع
- ❖ آب و اقتصاد
- ❖ فعالیت‌های دورنگرانه و راهبردی مدیریت آب کشور
- ❖ آب و توسعه
- ❖ ساماندهی جمعیت، فضا و فعالیت در گستره سرزمین
- ❖ ارزیابی منابع و مصارف آب

۲- این دسته‌بندی رسانه‌ها به رسانه‌های کلان (خبرگزاریها، روزنامه‌ها و مجلات) و خرد (شبکه‌های اجتماعی و موبایلی) توسط آقای دکتر هادی خانیکی، استاد ارتباطات دانشگاه علامه، انجام شده است.

- ❖ علل و پیامدها
- ❖ طرح تعادل بخشی آب زیرزمینی
- ❖ موضوعات مناقشه برانگیز آب
- ❖ مشارکت مردم و حکمرانی آب
- ❖ اجتماعی شدن مسئله آب
- ❖ آموزش آب

اندیشکده از زحمات آقای انوش نوری اسفندیاری در بررسی و انتخاب مطالب رسانه‌ها، تهیه و تدوین روش‌شناسی و چارچوب تحلیلی و موضوعی و ساختار مقاله حاضر و آقای محمد ارشدی در جستجو اضافی در فضای رسانه‌ای، تهیه خلاصه مطالب رسانه‌ها و تنظیم جداول تحلیل محتوا مطالب و از کار مشترک آنان در تحلیل محتوای مطالب رسانه‌ها بر پایه چارچوب تحلیلی تهیه شده، تشکر دارد. همچنین از زحمات آقای محمد ارشدی در آماده‌سازی، اصلاح و ویرایش مقاله قدردانی می‌شود. امید است این گام کوچک مورد توجه جامعه متخصص و غیرمتخصص، مسئولین اجرایی و سیاستگذار و بویژه اصحاب رسانه قرار گیرد و با ارسال نظرات اصلاحی خود مایه دلگرمی و مساعدت ما را در پیمودن این مسیر فراهم کنند. همچنین اعتقاد داریم فعالان حوزه رسانه با تأمل و نقد روشمند و علمی مقاله حاضر، ما را در تهیه مطالب بعدی در این زمینه کمک خواهند کرد.

مسئله آب و تاثیر رسانه‌ها

قبل از هر چیز، این سوال مطرح می‌شود که چرا آبی که این همه در جامعه نقش و در همه جوامع (خشک و تر) از دیدگاه‌های متفاوت، اهمیت دارد، مسئله اجتماعی نیست؟ و چرا آب باید مسئله اجتماعی بشود؟ و منظور از مسئله اجتماعی شدن چیست؟

آیا فقط به این دلیل که عده‌ای می‌گویند باید مردم مدیریت مصرف کنند، آب باید مسئله اجتماعی شود؟ به نظر می‌رسد این زاویه نگارش، خیلی محدود باشد. چون از منظرهای مختلف ضرورت طرح آب به مثابه یک مسئله اجتماعی قابل تامل است. دلیل مشارکت جامعه در امر مدیریت آب یک منشور چندوجهی است که بسیار عمیق و استراتژیک است؛ به امنیت ملی و منافع ملی ربط دارد؛ دولت قادر نیست با این مشکلات به تنهایی دست و پنجه نرم کند؛ حتماً باید مشارکت جدی گرفته شود و این مشارکت تنها بر اساس وجود یک جریان اطلاع‌رسانی و شناختی گسترده و عمیق از کل فرایندها می‌تواند حاصل شود. این نظر می‌گوید آب باید اجتماعی شود چون به عزم ملی برای بازساخت حکمرانی آب احتیاج است. می‌گوید کشورهای دیگر برای حل معضلات خود از سرمایه

اجتماعی و گفت‌وگو و فرهنگ بهره می‌برند و ما هم باید همین انتخاب را انجام دهیم. اگر بخواهیم چنین کنیم به تمرکززدایی و واگذاری کارها به جوامع محلی و خود مردم احتیاج داریم. بعلاوه در شروع این مسیر عده‌ای معتقدند که اگر به مسئله اجتماعی شدن آب بی‌توجه بمانیم، تبدیل به آسیب اجتماعی می‌شود و این اتفاق عواقب بسیار سنگینی دارد. چون وقتی بصورت آسیب اجتماعی در بیاید راه‌حل‌های ضربتی باید اجرا بشود و این راه‌حل‌ها جایی برای نهادهای مدنی، علمی و تخصصی نمی‌گذارند.

طرفداران راه‌حل‌های جامعه‌محور باید به دیدگاه آخر توجه بیشتری داشته باشند. اگر بحران آب به حدی برسد که مسئله اجتماعی تبدیل به آسیب اجتماعی شود فعالیت‌ها نمی‌تواند به صورتی سازماندهی شود که مردم بتوانند در کنار دولت فعالیت سنجیده و مناسبی داشته باشند. از این‌روست که توجه عاجل به شعار اجتماعی کردن مسئله آب اهمیت پیدا می‌کند.

آب مسئله اجتماعی : نقشه راه

در چه حالتی ما می‌گوییم کمبود و بحران آب (یا هر چیز دیگر مانند سرقت یا اعتیاد) مسئله اجتماعی است؟ آقای دانیلین لوزیک تعریف اجتماعی شدن و مسئله اجتماعی شدن چهار شرط قائل شده است.^۳

اولین شرط این است که شرایطی منفی بر جامعه حاکم باشد و ادراکات عمومی متوجه این اشتباه بشود و زحمتی برای مردم ایجاد بشود. مثلاً در نشستی در دانشکده علوم اجتماعی در سلسله نشست‌های «آب، فرهنگ و جامعه» و یکی از سخنرانان مطرح می‌کرد که ما دائماً این خبر را می‌شنویم که آب تهران دچار مشکل است ولی هیچ نوع علائمی از این زحمت در آبرسانی شهر نمی‌بینیم. در نتیجه طبیعی است که این موضوع جدی گرفته نمی‌شود. این برداشت تا حدودی اگر جامعه ایران منحصر به مناطق ۲۲ گانه تهران بود و حاشیه‌نشین‌ها را هم در بر نمی‌گرفت، شاید صحیح بنظر برسد، اما اطلاع‌رسانی صحیح از وضعیت تامین آب

۳ - (دانیلین لوزیک، ۱۳۸۳. نگرشی نو در تحلیل مسایل اجتماعی و ترجمه سعید معیدفر. انتشارات امیرکبیر. ص ۲۳-۲۵).

کلیه شهرها، روستاها و مراکز جمعیتی کشور می‌توانند تصویر صحیح‌تر و متعادل‌تری از وضعیت را به مخاطبین رسانه‌ها بدهد. تامین آب و آبرسانی به مراکز جمعیتی در مناطق مهمی از کشور در سال مورد نظر (سال ۱۳۹۳) مشکلات عمده‌ای داشته که برای جامعه شهری و بویژه شهرهای بزرگ، اطلاع‌رسانی درباره آن قطعاً پراکنده و ناکافی بوده است.

دومین شرط این است که پدیده جدی، شایع و گسترده باشد. یعنی مشکل فقط شامل حال یک فعالیت خاص یا گروه محدودی نباشد. آیا مسایل گسترده مرتبط با آب از ریزگردها گرفته تا خشک شدن دریاچه ارومیه و هامون و تالاب گاوخونی سایر تالاب‌ها، خشک و شور شدن چاه‌ها، مشکلات تامین آب آشامیدنی با کیفیت مناسب، کاهش عملکرد محصولات، افزایش هزینه‌های تامین و توزیع آب مطمئن، دفع غیربهداشتی و غیراصولی فاضلاب‌ها و ده‌ها مسئله دیگر که به نوعی در رسانه‌های مختلف انعکاس دارد شواهد کافی برای گستردگی مسئله آب فراهم می‌کند؟ گرچه ممکن است هر وجهی از این مسایل بیشتر با افشار و گروه‌های خاصی سر و کار داشته باشد، اما در مجموع کلیه آحاد جامعه به نوعی با مجموعه‌ای از معضلات مربوط به آب سر و کار دارند.

سومین عامل این است که یک تصویر و نگرش خوش‌بینانه‌ای به وجود بیاید که امکان تغییر را در نظر بگیرد. اگر راه‌حلی و یا امیدی به راه‌حل نباشد طبیعتاً فعالیت و مشارکت جدی و امیدوارانه‌ای شکل نمی‌گیرد. باید اذعان کرد که در این زمینه چندان کار مثبتی چه از سوی دستگاه‌های دولتی و غیردولتی مشاهده نمی‌شود و این خلایی است که در کارهای رسانه‌ای باید بسیار جدی گرفته شود.

آخرین موضوع این است که معتقد به تغییر باشیم و این تغییر منطقی و در دسترس هم باشد. این شرط زمانی حاصل می‌شود که حجم متناسبی از مطالب به راه‌حل‌ها و تضارب آرا در این زمینه اختصاص پیدا کند و زمینه‌های نزدیکی

ادراکات و نظرات درباره راه‌حل‌ها در اخبار و تحلیل‌های منتشر شده بخوبی خود را نشان دهد.

در توضیح تامین نشدن دو شرط آخر باید گفت که اگرچه چند سالی است که اخبار و اطلاعات گسترده‌تر و متنوع‌تری در مورد آب منتشر می‌شود و می‌توان گفت که افکار عمومی نسبت به موضوعات آب حساسیت بیشتری پیدا کرده است، اما گفت‌وگوها چندان به سمت تامین شرط دوم و سوم نرفته است.

در یک دسته‌بندی ساده و کلی می‌توان مجموعه مطالب منتشر شده را در سه بخش مورد بررسی قرار داد:

❖ مطالب و اخباری که شامل هشدارها و تحلیل شرایط و وضعیت منابع آب کشور است که معمولاً توسط مسئولین، کارگزاران و یا کارشناسان بیان می‌شود.

❖ موضوعات مناقشه برانگیزی چون اجرای بی‌رویه طرح‌های سد سازی، انتقال آب برای مسافت‌های دور، «مافیای آب»، خطر مهاجرت‌های منطقه‌ای گسترده، آب و امنیت غذایی و خودکفایی کشاورزی و نظایر آن که سهم مهمی هم به خود اختصاص داده‌اند.

❖ بخش اندکی که به چاره‌جویی و ریشه‌یابی مسایل می‌پردازد.

انتظار می‌رود با جدی‌تر شدن موضوع برنامه ششم، جهت‌گیری‌ها بیشتر به سمت راه‌حل‌ها و ارائه طریق باشد. حتی با اظهارات مسئولین مختلف کشور در سال جاری این انتظار ایجاد شد که برنامه دولت مسئله‌محور باشد و یکی از محورهای خاص برنامه به آب تعلق پیدا کند. این موضوع هر گونه که مدیریت شود، نمی‌توان از این واقعیت چشم پوشید که آب «قابل برنامه‌ریزی کشور» کمتر از میزان برداشت فعلی است و بخش‌های مختلف مصرف‌کننده بویژه بخش کشاورزی چاره‌ای جز مهار یا کاهش برداشت از منابع ندارند.

اگر مجدداً به شرایط مسئله اجتماعی شدن بازگردیم و چهار عامل فوق را کنار هم بگذاریم، ملاحظه می‌کنیم که این چهار عامل می‌تواند یک فرایند باشد. یعنی شروع فرایند درک از آب به عنوان مسئله اجتماعی از آنجایی شروع می‌شود که ما با زحمتی رو به رو می‌شویم و بعد پردازیم به اینکه چقدر آدم مثل ما هستند که با این مسئله روبرو هستند و بعد یک تصور خوش‌بینانه و بعد اینکه یک تغییر منطقی برای آن وجود داشته باشد. به نظر میرسد رسانه‌ها می‌توانند از ابتدا تا انتهای این فرایند نقش مهمی را عهده‌دار شوند؛ چه همراه گفت‌وگویی که در عرصه عمومی بین مردم صورت می‌گیرد و چه در بازتاب متوازن صحنه‌ها و یا صداهایی که دیده و شنیده نمی‌شوند و از این طریق حس مشارکت همگانی را ایجاد یا تقویت کنند. بنابراین در مجموع انتظار این است که رسانه‌ها مشارکت مردم را تقویت کنند و تلاش کنند عموم مردم از حالت نظاره‌گر بودن به مشارکت‌کننده تبدیل شوند.

خوشبختانه از دید مثبت، ما تجربه‌های موفقی از ورود رسانه‌ها در زمینه میراث فرهنگی و محیط‌زیست داریم و در مورد آب هم از این تجربه‌ها می‌توان استفاده کرد و این که سعی کنیم دیدگاه به شکل حراست و نگهداری و پلیس آب حاکم نباشد. بلکه اگر نگهداری عمومی و حضور نیروهای داوطلب و NGOها و سازمان‌ها باشد، تاثیر بهتری در اصلاح حکمرانی آب کشور خواهد داشت.

اشاره شد که مسئله اجتماعی شدن آب را باید بصورت یک فرایند دیده شود. همیاری جهانی آب که یک نهاد بین‌المللی دانش بنیان در حوزه آب است، روی چند موضوع در شروع موفق تغییرات اجتماعی تاکید کرده است:

- ❖ پیام روشن و داشتن محور برای اتحاد عموم که برای ما لازم است،
- ❖ داده‌های موثر و معتبر در مورد ضرورت تغییر که این‌ها به مردم داده شود،
- ❖ امکان‌پذیر بودن و فایده تغییر که همان شرط سوم اجتماعی شدن مسئله آب است،

- ❖ بازاریابی هوشمند،
- ❖ مداومت و پیگیری بر این اساس در واقع مرحله را برای پیشرفت در نظر گرفته است.

اگر به این مراحل دقت کنیم، چون بحران آب کشور راه حل کوتاه مدت ندارد به تهیه و تدارک مقدمات برای تغییر یا تحول سخت نیازمندیم؛ در گام اول ما ناچاریم که بصورت مستند در مورد تشخیص مسئله و راه حل های احتمالی، گفت و گوی اجتماعی داشته باشیم. در مرحله دوم سرمایه گذاری برای تغییر است که پیش آمدن یک شرایط سیاسی یا وقوع بحران می تواند خیلی کمک کند که ضرورت تغییر حس شود. مرحله سوم، ایجاد تقاضای رشد یابنده برای تغییر است که مهمترین اقدامی که در این مرحله باید اتفاق بیفتد، نزدیک کردن افکار عمومی برای تغییر است. اختلاف فکرها و برداشت ها باید کمتر شود و مفاهیم مشترک شکل بگیرد و ادراکات به هم نزدیک شوند. در نهایت در مرحله چهارم به تهیه بسته تغییر پردازیم که صحبت از راه حل ها کنیم، تدوین سیاست های جدید، توافق برای اصلاحات و مرحله پنجم مرحله اطمینان از اعمال تصمیمات و سیاست ها و ارزیابی پیامدهاست که با پیگیری و نظارت افکار عمومی باید همراه باشد.

محورهای مورد نظر

چنانکه در بخش‌های قبلی اشاره شد، در چندسال گذشته، گفت‌وگو و انتشار خبر و گزارش‌ها و مصاحبه‌ها پیرامون بحران آب کم‌کم به آن را به یکی از مسائل جاری کشور تبدیل کرده است. به همین دلیل رسانه‌های مختلف کشور نیز شروع به انتشار مطالبی در این زمینه کرده‌اند که در قالب اخبار، گزارش‌ها و مطالب تحلیلی و تفسیری در اختیار مخاطبان عام قرار گرفته است. در حالی که به تدریج مسائل زیست‌محیطی به طور عام و مسائل آبی کشور به طور خاص، به یکی از اولویت‌های اصلی دستگاه سیاست‌گذاری کشور و نخبگان جامعه تبدیل می‌شود، پوشش رسانه‌ای این مسائل در رسانه‌های همگانی نقش مهمی در شکل‌گیری افکار عمومی در این زمینه دارد. در صورتی که معتقد به رابطه میان افکار عمومی و اقدامات سیاست‌گذارانه و دستگاه اجرایی باشیم، تصور افکار عمومی در این زمینه تا حد زیادی تعیین‌کننده سیاست‌گذاری، قانون‌گذاری و اقدامات اجرایی در راستای حل مسئله است.

مورد مشورت قرار گرفتن اندیشکده تدبیر آب ایران توسط رسانه‌های مختلف در زمینه تهیه پرونده‌ای در خصوص آب و پاسخگویی به بخشی از پرسش‌ها در

این حوزه، اندیشکده را بر آن داشت تا اقدام به تهیه و انتشار نوشتاری با هدف ارائه چارچوب و موضوعات مهم مسئله آب که رسانه‌ها باید مورد توجه قرار دهند، کند. نوشتار حاضر با این هدف تهیه شده است تا ضمن ارائه چارچوبی تحلیلی شامل موضوعاتی که باید در مسئله آب مورد توجه قرار گیرد، ارزیابی کوتاهی را از فضای رسانه‌ای در پوشش هر کدام از این موضوعات ارائه کند. موضوعات اصلی چارچوب تحلیلی مسئله آب در رسانه‌ها عبارتند از:

(۱) آشنایی با ماهیت کارها و فعالیت‌های مختلف در حوزه آب

(۲) نوشتارهای پوششی و جامع

(۳) آب و اقتصاد

(۴) فعالیت‌های دورنگرانه و راهبردی مدیریت آب کشور

(۵) آب و توسعه

(۶) ساماندهی جمعیت، فضا و فعالیت در گستره سرزمین

(۷) ارزیابی منابع و مصارف آب

(۸) علل و پیامدها

(۹) طرح تعادل بخشی آب زیرزمینی

(۱۰) موضوعات مناقشه برانگیز آب

(۱۱) مشارکت مردم و حکمرانی آب

(۱۲) اجتماعی شدن مسئله آب

(۱۳) آموزش آب

۳-۱- آشنایی با ماهیت کارها و فعالیت‌های مختلف در حوزه آب

در ارتباط چرخه آب با جامعه سه گروه فعالیت‌های مجزا قابل تفکیک است. بر این اساس حوزه‌های فعالیت آب عبارتند از:

❖ انواع بهره‌برداری‌ها: مصرفی_ غیر مصرفی

یک گروه فعالیت‌ها شامل انواع بهره‌برداری‌ها از منابع آب است. انواع بهره‌برداری‌ها به دو بخش مصرفی و غیرمصرفی تقسیم می‌شود که در کشور انواع بهره‌برداری مصرفی برای صنایع، کشاورزی و مراکز جمعیتی داریم. بهره‌برداری غیرمصرفی‌ها شامل تولید انرژی و تفریحات و توریست و حمل و نقل آبی است.

❖ مدیریت خطرات: سوانح طبیعی^۴ و خطرات نوپدید^۵

دومین گروه مسئله خطرات است. به نظر می‌رسد وقت آن رسیده است که دیگر این موضوع را از حالت تخصصی در بیاوریم و وارد حوزه عمومی کنیم.

❖ خدمات محیط‌زیستی

خدمات زیست‌محیطی مرتبط که بخش وسیعی را شامل می‌شود که یک بخش آن شناخت خدماتی است که در مقابله با بیابان‌زایی و خشک شدن تالابها موثر است.

برجسته شدن یک یا چند جنبه از موارد فوق بستگی به شرایط طبیعی و اجتماعی کشورهای مختلف دارد. مثلاً در کشورهای اروپایی آنقدر حمل و نقل آبی در کشورشان و اقتصادشان مهم است که اغلب زیرساخت‌هایشان در مدیریت آب از این عامل متاثر است. یعنی سیستم هواشناسی و یا اطلاعات هیدرولوژیکی و

۴. شامل خشکسالی و سیل و رانش زمین

۵. شامل آلودگی و باران‌های اسیدی

دیگر زیرساخت‌هایشان عمدتاً به سمت ترابری آبی رفته است. در کشور ما نیز باید با توجه به وضعیتمان تصویری کلان از نظر ساختار سرمایه‌گذاری‌ها داشته باشیم. پیامدهای بحران آب که در این حوزه ایجاد شده را باید مورد توجه قرار بدهیم و بعد به علل و عوامل اصلی این بحران آب و چگونگی پرهیز از پیامدهای آن بپردازیم.

۳-۲- نوشتارهای پوششی و جامع

تهیه نوشتارهای پوششی جامع موضوعی است که به نظر می‌رسد در هر پرونده آب نیاز است. اینکه مسئله‌ی محوری و اصلی آب در هر کشوری فاصله میان عرضه و تقاضای آب و صفات مرتبط با آن بوده و الان موضوع بحران آب موضوعی نیست که فقط به ترکیه و ایران و خاورمیانه مربوط باشد. تقریباً همه کشورها درگیر آن هستند. بحران آب در هر جامعه‌ای هم پیامدهای خاص خودش را دارد. یعنی بر اساس پیامدها، بحران را مشخص می‌کنند. بحران آب را بحرانی می‌گویند که بتدریج پدیدار می‌شود و بصورت خزنده است که با بحرانهایی که مثلاً وزارت کشور با آن روبروست کاملاً فرق می‌کند. بحران آب یک بحران «خزنده‌ای» است که به تدریج ظاهر می‌شود و به آسانی هم مرتفع نمی‌شود. تقریباً اکثر کشورهای دنیا به نوعی با آن سروکار دارند. حالا مثلاً یک جا سیل است و یک جا خشکسالی است و یک جا خدمات مرتبط با آب است. ارائه تعاریفی از بحران آب با تاکید بر روی پیامدهای آن در مقاله پوششی ضروری است. پیامدهای آب در کشور ایران با پیامدهای آب در کشورهای دیگر در آسیا یا آفریقا و امریکای لاتین در خیلی از موارد فرق می‌کند.

۳-۳- آب و اقتصاد

تفاوت حوزه آب با سایر منابع طبیعی بطور خاص و مقولات محیط‌زیستی بطور عام در وجه اقتصادی آن است. یعنی برای ارائه خدمات عمومی مرتبط با آب سرمایه‌گذاری‌های سنگینی در هر کشوری می‌شود که مدیریت آنها در بخش دولتی و تحت تصدی آن تمرکز پیدا کرده که یکی از بخش‌های مهم زیربنایی در اقتصاد هر کشور محسوب می‌شود. اقدامات انجام شده در این حوزه به لحاظ فایده و هزینه‌های اجتماعی باید موجه باشند و به صورتی مدیریت مالی و اقتصادی آنها در چارچوب‌های مشخصی تعریف شوند. شرایط مدیریت مالی شرکت‌های کارگزار بدلیل مدیریت دولتی و مشکل قیمت‌گذاری خدمات وضعیت اسفباری دارد که این موضوع بر کیفیت ارائه خدمات تأثیرات بسزایی داشته است. بدلیل ناکارآمدی و نارسایی‌هایی که در این شرایط بروز پیدا کرده است - از جمله دخالت‌های بی‌رویه سیاسی در امور اقتصادی این حوزه - تدابیری برای اصلاح نظام حکمرانی آب چون چارچوب‌ها و فرایندهای «همیاری‌های بخش خصوصی و عمومی» در این زمینه شکل گرفته که پیاده‌سازی آنها با موانع جدی و عمده‌ای روبرو است. بعلاوه موضوع مهم دیگر در زمینه اقتصاد آب، توجه به نظام انگیزه‌ها در نظام بهره‌برداری و مدیریت آب در سطوح مختلف است که اتخاذ و اعمال سیاست‌های اقتصادی صحیح را اجتناب ناپذیر کرده است.

در توضیح موضوع فوق باید توجه داشت که معمولاً برای اجرای برنامه‌ها و اقدامات مورد نظر مدیریت منابع آب سه گروه انگیزه در نظر گرفته می‌شوند: (۱) قوانین و مقررات، (۲) مشوق‌ها و بازدارنده‌های اقتصادی و (۳) مشوق‌ها و بازدارنده‌های فرهنگی و اجتماعی. گروه اول یعنی: مقررات، از سازوکارهای اعمال سیاست‌ها هستند که به شیوه دستور و نظارت به صورت اجبار و بیرونی ایجاد انگیزه می‌کنند. مانند قوانین، ثبت چاه‌ها و تخصیص آب بر مبنای حقوق بهره‌بردار. این سازوکارها از بالا به پایین از طریق نظام اداری اعمال می‌شود. در هر صورت این

قواعد خواه در سطح دولت مرکزی باشد و خواه در سطح جامعه محلی در همه کشورها برای بهبود نظام تدبیر لازم است و شاید بتوان گفت سنگ بنای آن است. ممکن است برای اعمال سیاست‌ها از سازوکارهای اقتصادی استفاده شود که با انگیزه‌های درونی انسان‌ها سروکار دارد. تجربه نشان داده است که استفاده صحیح از این تدابیر می‌تواند تاثیرات قابل توجهی در تغییر و اصلاح رفتارهای کنشگران در مسیر تحقق هدفهای برنامه‌ای داشته باشد. از مشوق‌ها و بازدارنده‌های فرهنگی و اجتماعی برای اعمال توصیه‌ها در تغییرات رفتاری بهره‌برداران آب به صورت درونی، داوطلبانه و خودجوش (یعنی بدون سازوکارهای اداری و انگیزه‌های مالی) استفاده می‌شود.

سازوکارهای اقتصادی عبارتند از انگیزه‌ها و بازدارنده‌های مالی مانند قیمت‌گذاری آب، یارانه‌ها، مالیات‌ها و جریمه‌ها یا نهادی و چارچوب‌های حقوقی مانند مجوزهای قابل انتقال برای بهره‌برداری از آب یا دفع فاضلاب و همیاری بخش عمومی - خصوصی (برای انتقال بخشی از ریسک‌های سرمایه‌گذاری بخش خصوصی به دولت) و اصلاحات نظام تجارت خارجی و مدیریت آب مجازی.

۳-۴- فعالیت‌های دورنگرانه و راهبردی مدیریت آب کشور

موضوع دیگر فعالیت‌های دورنگرانه و راهبردی مدیریت آب کشور است. بطور کلی فعالیت‌های مدیریت آب در هر کشوری دو بخش دارد: یک بخش استراتژیک و یک بخش عملیاتی. کارهایی که در حوزه آب انجام می‌شود سرمایه‌گذاری‌های زیربنایی وسیعی را برای چند دهه لازم دارد. به دیگر سخن، اساساً موضوعات آب از بدو تولدشان، انتخابهای استراتژیک بوده است. مثلاً اگر سدی را ساخته می‌شود برای ۵ یا ۱۰ سال ساخته نمی‌شود و طول عمر سازه بیش از ۵۰ سال است. این واقعیت در نظام فنی اجرایی کشور به یک شکل خاصی ظاهر شده که آن را از سایر زیربنایها متفاوت کرده است. آب خیلی پیچیده‌تر از

حوزه‌های دیگر تعریف شده است. بنابراین اساساً سرمایه‌گذاری در بخش آب یک سرمایه‌گذاری استراتژیک است و با توجه به نوع رابطه چرخه آب با جامعه ساختار و سرمایه‌گذاری در هر کشوری مشخص می‌شود.

ما در کشورمان ناچاراً به دلیل آن نیازی که در زمینه تفکر استراتژیک داشتیم امکانات انجام طرح جامع آب را در نظام خاص اجرایی‌مان فراهم کردیم. در این موقعیت یک فضایی فراهم شد که به فعالیتهای دورنگرانه و راهبردی مدیریت آب کشور پردازیم. پاسخ‌های صحیح به موضوعات مناقشه‌برانگیز از نظر تخصیص آب و دیگر منابع و مشارکت مردم و اصلاح حکمرانی آب سطحی و زیرزمینی را باید در این نوع فعالیت‌ها تعریف کرد و پاسخ‌های احتمالی و مستند برای آن فراهم کرد.

اسناد چاره‌اندیشی آب را به چند گروه می‌توان تقسیم کرد. از جمله: برنامه‌های بلندمدت، میان‌مدت و کوتاه‌مدت. منظور از برنامه‌های بلندمدت در اینجا برنامه‌هایی است که معمولاً افق زمانی ۲۰ ساله به بالا را مد نظر قرار می‌دهد. مستندات این نوع برنامه‌ریزی قرار بوده برگرفته از مطالعات طرح جامع آب باشد و بر اساس آن برش‌های برنامه پنج ساله و مقتضیات مرحله‌ای، استخراج شود. علی‌رغم آنکه این مطالعات در بعد از انقلاب اسلامی برای ۵ دوره با سال پایه ۱۳۶۲، ۱۳۷۲، ۱۳۷۳، ۱۳۸۰ و ۱۳۸۵ انجام گرفت، اما منجر به سند مورد اتکای برنامه‌های میان‌مدت نشد. سیاست‌های کلان نظام در بخش آب، که جهت‌گیری‌های بسیار عمومی هستند در سال ۱۳۷۹ رسماً ابلاغ شده‌اند، اما هنوز نتوانستند چندان با برنامه‌های پنج ساله رابطه برقرار کنند. چون چگونگی پیگیری راهبردهای بخش آب مصوبه سال ۱۳۸۲ هیئت وزیران که برای اجرای این سیاست‌های کلی اتخاذ شده بود، تاکنون مسکوت مانده است.

۳-۵- ساماندهی جمعیت، فضا و فعالیت در گستره سرزمین

چه تمهیداتی باید بکار گرفته شود تا همه عرصه سرزمین برای استقرار جمعیت قابلیت لازم را داشته باشند؟ در پاسخ به این سوال باید بررسی کرد که چگونه برآیند دخالت‌ها و برنامه‌ریزی‌های نادرست گذشته موجب بارگذاری بیش از توان اکولوژیکی بخش‌هایی از کشور شده است. در این بررسی باید به عواملی چون: شبکه‌های منطقه‌ای بجای شبکه‌های سلسله‌مراتبی از مرکز و یا ساختار مرکز-حاشیه، مزیت‌های منطقه‌ای و فرصت‌های متفاوت موجود در مناطق مختلف کشور، حجم سرمایه‌گذاری‌ها، اشتغال، تولید، گردش سرمایه، امکانات حمل و نقل، ارائه خدمات عمومی و زیرساختی، نگاه بخشی، حفظ فرهنگ و هویت و دانش بومی، تشخیص و پرداختن به نیازها و اولویت منطقه‌ای و محلی، تنوع انگیزه‌ها و سیاست‌های مزیت آفرین در کنار سیاست‌های بازدارنده و نظایر آن پرداخت.

با تحلیل درست و واقع‌بینانه از اقدامات گذشته و بررسی و نقد روشمند از تدابیر مربوط می‌توان به چگونگی اثرگذاری این عوامل در شکل‌دهی به وضع موجود دست یافت و برای ایجاد قطب‌های رشد و جبران خطاهای گذشته، چاره‌اندیشی کرد. در این مسیر مطمئناً بازبینی و اصلاح نظام برنامه‌ریزی و تصمیم‌گیری بخشی موجود و تمرکززدایی نظام اداری، ایجاد شوراهای منطقه‌ای و تقویت و تجهیز اجتماعات منطقه‌ای و محلی و بکارگیری دیدگاه‌ها، روش و سازوکارهای برنامه‌ریزی منطقه‌ای-فضایی برای کنترل رشد بی‌رویه فیزیکی کانون‌های جمعیتی و شهرها و ایجاد تعادل در توسعه مناطق مختلف، از جمله تدابیر اصلی خواهد بود که باید بکار گرفته شوند.

در این زمینه حداقل دو نشانه اصلی در کشور ما وجود دارد: یکی عدم رعایت ضوابط آمایشی در درجه‌بندی نوع فعالیت اقتصادی. مانند سهم بالای کشاورزی در حیات روستایی همه استانها است. یعنی ما در استانهای بسیار خشک هم باز کماکان اقتصاد بر پایه کشاورزی، آنهم معیشتی، دنبال می‌کنیم. نشانگر دیگر هم

طرح‌های انتقال آب در مسافت‌های طولانی است. طرح‌های انتقال آب یعنی اینکه فعالیت‌های توسعه‌ای در کشور را به گونه‌ای تعریف کردیم که ظرفیت‌ها و پتانسیل‌های منابع آب در مناطق مختلف جواب نمی‌دهد و ما از جای دیگری باید آب بیاوریم. طرح‌های انتقال آب واقعا در کشور ما در حال تبدیل شدن به مشکل بزرگی است و آن هم انطباق نداشتن مراکز مصرف با ظرفیت‌های منابع آبی است که یعنی همان عدم رعایت مکان‌یابی مراکز جمعیتی و انتخاب نوع فعالیت‌ها.

۳-۶- ارزیابی منابع و مصارف آب

موضوع ارزیابی منابع و مصارف بسیار حائز اهمیت است که در هر کشوری این زیرساخت باید ایجاد بشود و ممکن است منابع مالی زیادی هم به آن اختصاص پیدا کند. مسئله ارزیابی از موجودی آب و نحوه بهره‌برداری از آن و مهمتر از آن آینده‌نگری در سناریوهای مختلف از اقلام مورد توجه در این موضوع است.

بررسی‌ها نشان می‌دهد که سیکل مطالعات پایه ما در کشور ناقص است و هنوز به درستی به مرحله بیان منابع و مصارف نرسیده‌ایم. از مهمترین دستاورد طرح جامع بعد از انقلاب این بود که در این مطالعات برآوردی از بیان منابع و مصارف انجام شد. اندازه‌گیری‌های مصرف اخیراً در کشور شروع شده است و امید است این موضوع به دقت کردن محاسبات موجود کمک کند. در یکی دو سال گذشته صحبت‌های زیادی درباره آمار و ارقام منابع آب تجدیدپذیر ما گرفته و از جمله گفته می‌شود که منابع آب تجدیدپذیر کشور بنا به دلایلی کم شده است. همانگونه که در نشست آب و برنامه ششم (از مجموعه نشست‌های آب، فرهنگ و جامعه) ۲۶ آبان امسال در خانه اندیشمندان علوم انسانی مورد بررسی قرار گرفت، در حالیکه برداشت از منابع آب کشور حدود ۹۵ تا ۱۰۰ میلیارد مترمکعب اعلام می‌شود، طبق محاسبات و اعلام وزارت نیرو ظرفیت «آب قابل برنامه‌ریزی کشور» حدود ۷۷ میلیارد متر مکعب در سال اعلام شده است (آب سطحی حدود ۴۰

میلیارد، منابع آب زیرزمینی ۳۷ میلیارد مترمکعب). چون کاهش دفعی میزان برداشت از منابع آب زیرزمینی به میزان ۲۰ میلیارد متر مکعب کم و بیش غیرممکن به نظر می‌رسید، تصمیم‌گیری و سیاست‌گذاری شد که در مرحله نخست، کاهش برداشت از منابع آب زیرزمینی در حد ۱۳ میلیارد مترمکعب در سال نسبت به وضع موجود باشد و در ادامه، در برنامه‌های بعدی تا ۳۷ میلیارد در سال نسبت به وضع موجود ازدیاد یابد.

در این حوزه بحث‌های اساسی زیادی می‌تواند مطرح باشد که نهایتش می‌رسد به اینکه خوب حالا در هر منطقه چقدر آب داریم؟ نسبتش به منابع تجدیدپذیر چگونه است و چگونه باید بشود؟ توجه شود که هدف از این نوع بررسی‌ها حل مسایل آب نیست، بلکه هدف تشخیص و فهرست کردن مسایل و تعیین اولویت‌ها برای بررسی‌های تفصیلی‌تر است.

۳-۷- علل و پیامدها

بخشی از تلاش‌های فکری و اطلاع‌رسانی جامعه مربوط به شناسایی پیامدهای ناشی از بحران آب و و علل و عوامل ایجاد آن است. ممکن است برخی در محیط زندگی خود فقط با برخی از پیامدهای بحران آب آشنا شده باشند و مثلاً با توجه به استقرار ۷۰ درصد از جمعیت کشور در مراکز شهری، اختلال در تامین آب خانگی و شوری و کیفیت پایین آب از موضوعاتی است که اغلب نسبت به آن آگاهند و اگر کمی کنجکاو باشند ممکن است با سویه دیگری از پیامدها که شامل مشکل دفع فاضلاب‌ها و تاثیر آن بر آلودگی کشت و کار در حاشیه شهرها نیز آشنا شده باشند. آیا مسایل آب فقط در محدوده شهرها قابل تعریف و توجه‌اند؟ چه عواملی باعث مسایل و نارسایی‌های بخش آب شده‌اند؟ کدامیک از این عوامل مدیریتی است و چه عواملی فراتر از مشکلات مدیریتی در حوزه آب است؟

۳-۸ - طرح تعادل بخشی آب زیرزمینی

با توجه به برداشت اضافی از ذخایر آب زیرزمینی کشور، در تمامی مراکز جمعیتی و حوزه‌های اقتصادی کشور مشکلات کمی و کیفی تامین آب با شدت و ضعف‌های متفاوت بروز پیدا کرده است. وضعیت منابع آب زیرزمینی، اهمیت آن و برنامه کشور برای حفاظت از این منابع از مهم‌ترین مباحث استراتژیک کشور است. در حال حاضر سازمان یافته‌ترین اقدام دولت در این زمینه طرح احیاء و تعادل بخشی منابع آب زیرزمینی کشور است که لازم است درباره فعالیت‌های آن و نارسایی‌ها و موفقیت‌هایش و علل انتخاب تدابیر آن اطلاع‌رسانی شود. از موضوعات مقدماتی در این زمینه این است که مشخص شود اصلاً منابع آب زیرزمینی چه جایگاهی در کشور ما و سیستم تامین آب ما دارد؟ برنامه کشور برای حفاظت از این منابع استراتژیک چیست و دارای چه مولفه‌هایی است؟ آیا کشور می‌تواند با این برنامه منابع آب زیرزمینی خود را حفاظت کند؟ در واقع پیچیدگی بحث مربوط به آب زیرزمینی این است که ما الان داریم از آن ذخایر تمام شدنی و ثابتمان در آب زیرزمینی استفاده می‌کنیم. بنابراین جامعه رسانه‌ای باید بر روی این مسئله تمرکز ویژه‌ای کرده و با اطلاع‌رسانی و آزادسازی اطلاعات در این باره، اطلاعات را از دایره بسته بک تعداد محدود کارشناس در ارگانی دولتی بیرون بیاورد.

۳-۹ - موضوعات مناقشه برانگیز آب

موضوعات مناقشه برانگیز آب هم حوزه‌ای است که رسانه‌ها باید به آن پردازند. چند سالی است که مباحث حول چند محور اصلی شکل گرفته است. یکی بحث سدسازی یعنی کاستی‌های طرح‌ها و اقدامات دولت از جمله تمرکز در سدسازی است. دومی بحث خودکفایی محصولات کشاورزی یعنی انتخاب و اصلاح الگوی کشت، خودکفایی محصولات کشاورزی و امنیت آبی در کشور که

می‌توانند در تعارض با همدیگر باشند، است. تامین سهمیه‌های آبی محیط‌زیست و تضمین ثبات و پایداری حقابه‌ها و حقوق مالکیت و قیمت‌گذاری آب از موضوعات مناقشه‌برانگیز دیگر به شمار می‌روند. در آینده با جدی شدن همیاری‌های بخش خصوصی و عمومی و گسترده‌گی حضور بخش خصوصی در حوزه خدمت‌رسانی به عموم ممکن است این موضوع هم به زمینه‌های مناقشات اضافه شود. بررسی این موضوعات از حساسیت بالایی برخوردار است و باید متکی به بررسی‌های عمیق و بی‌طرفانه‌ای باشد. باید حتی‌الامکان از برخوردهای احساسی و مطلق‌گرا در این زمینه پرهیز کرد.

۳-۱۰- مشارکت مردم و حکمرانی آب

اگر تمام امور حوزه آب بتواند توسط تشکیلات و عوامل دولتی به نحو مناسبی حل و فصل شود، در این صورت دیگر ضرورتی به بحث‌های مشارکتی و اجتماعی نیست. همانطور که در زیرساخت‌هایی چون برق، مخابرات و راه از این گونه بحث‌ها خبری نیست. اما اگر بنا به دلایلی رویکرد جامعه‌محور در حوزه آب موردنظر باشد، برای اتخاذ سیاست‌های اثربخش و یا اثربخش کردن سیاست‌ها اتفاق مهمی در تحقق این رویکرد باید بیفتد. این اتفاق باید در رفتار بنگاه‌ها و خانوارها در سطح خرد قابل مشاهده و پیگیری باشد. در غیر این صورت نتایج حاصل شده همراستا و هم جهت با هدف‌های تعیین شده در سطح کلان نخواهد بود. بنابراین اگر حکمرانی را به معنی توجه به ابزار و عللی بدانیم که اجرای سیاست‌ها و تصمیمات اتخاذ شده در جامعه را ممکن و میسر می‌کند، سوال این است که دلایل اجرا نشدن سیاست‌های حفاظتی و کنترلی آب در سطح واحدهای اقتصادی و خانوارهای چیست؟ و چگونه می‌توان موانع و ضد انگیزه‌ها را برطرف یا اصلاح کرد؟ تجربه نشان داده است که در اتخاذ رویکرد جامعه‌محور، استفاده از فرایندهای اداری و سلسله‌مراتبی نمی‌تواند برای اجرای سیاست‌ها کفایت کند.

بنابراین به ناگزیر باید از سازوکارهای اقتصادی و اجتماعی و فرهنگی هم استفاده شود. استفاده از این سازوکارها نیاز به تحولات جدی در نظام حکمرانی آب دارد که تاکنون بطور دستوری و از بالا به پایین سیاست گذاری شده است.

۳-۱۱- اجتماعی شدن مسئله آب

اجتماعی شدن مسئله آب یکی از موضوعات اساسی دیگر است که باید در جای خود به آن پرداخته شود. یعنی پرداختن به خود این موضوع و موانع و مشکلات آن می تواند یکی از محورهای مورد توجه باشد. موضوعات خاص و جزئی تر در ذیل این محور عبارتند از: بررسی نحوه اطلاع رسانی های در کشور و نواقص آنها، پرهیز از ارائه تصاویر کلیشه ای از مسائل آب به جامعه و این مهم که مدیریت آب مسائل مختلفی دارد اما رسانه ها عمدتاً به بعضی از جنبه های مصرفی آب و آن هم عمدتاً آب شهری می پردازند. همچنین پرداختن به این سوال که چرا مردم واقعا مشکلات حوزه آب را مربوط به دولت می دانند و نه خودشان؟ چرا شیوه حکمرانی آب آنقدر متمرکز است که افکار عمومی در آن جایگاه چندانی ندارد؟ چه اشکالی در رویکرد دولت است که در برنامه های خودش در مشارکت مردم تقلیل گرایی می کند و مشارکت مردم را عمدتاً برای کاهش مصرف مطرح می کند؟ چه اشکالات و نواقصی در رویکرد اصحاب رسانه ها یا سایر نهادهاست؟ این توضیحات نشان می دهد که چگونه آب با سازوکارهای خودش باید واقعا یک مسئله اجتماعی بشود که البته نقش رسانه ها در این مسیر خیلی مهم است.

۳-۱۲- آموزش آب

دهه ۲۰۰۵ تا ۲۰۱۴ توسط مجمع عمومی سازمان ملل به عنوان دهه آموزش توسعه پایدار (DESD) نام گذاری شد. یونسکو به عنوان نهاد رهبری پیشبرد امور مربوط به این دهه فعالیت داشته است. در برنامه های این دهه، آموزش به عنوان

«موتور تغییر» مطرح است. هدف تعیین شده برای این نوع آموزش عبارت است از: توانمندسازی شهروندان و رهبران. شهروندان برای مقابله با چالش‌های موجود و آینده و رهبران برای اتخاذ تصمیمات صحیح از نظر پایایی و ماندگاری. برای پاسخگویی به اشتباه‌های شتابنده توسعه منابع آب در کشور ما که چندان هم با رشد اقتصادی همراه نیست، کماکان نشانه‌های دیدمان مغلوب قرن گذشته مانند شیرین کردن گسترده آب دریا، واردات آب از دوردست‌ها و مهم‌تر از آن اجرای مگاپروژه‌های چند ده میلیارد دلاری در کشور ما خودنمایی می‌کند. چه میزان از این نوع رفتارها و پذیرش آن در گروه‌های هم‌تراز و هم‌کار، بدلیل شیوه حکمرانی آب و چه میزان به استناد نوع آموزش دست‌اندرکاران و خبرگان و سیاستگذاران بخش آب کشور است؟ از آن مهم‌تر برای اثرگذاری و اصلاح اساسی شیوه حکمرانی، آموزش (بطور اعم) چه می‌تواند بکند و در این میان سهم آموزش عالی چیست و مهم‌تر از آن در آینده چه خواهد بود؟

در سال‌های اخیر در کنار حساس شدن افکار عمومی به تصمیمات بخش آب و اقدامات انجام شده برای اصلاح محتوای آموزشی رشته مهندسی آب در نظام آموزش عالی سایر کشور، در کشور ما هم برخی از دانشگاهیان پیشرو تلاش کردند تا در این مسیر اقدامات مهمی را پیگیری کنند. با توجه به این واقعیت انکارناپذیر که ما تغییرات ساختاری مدیریتی و رفتاری احتیاج داریم و اساس اینها در گرو آموزش است، برنامه رشته علوم و مهندسی آب در دوره ارشد و دکتری با یک رویکرد جدیدی تعریف شده است. آیا اقدامات اینچنینی و اجرای طرح نجات آب با همکاری وزارتخانه‌های نیرو و آموزش و پرورش کافی است؟ دیگران چه کردند و اقدامات ما تا کنون چه نتایج و یا کاستی‌هایی داشته است؟

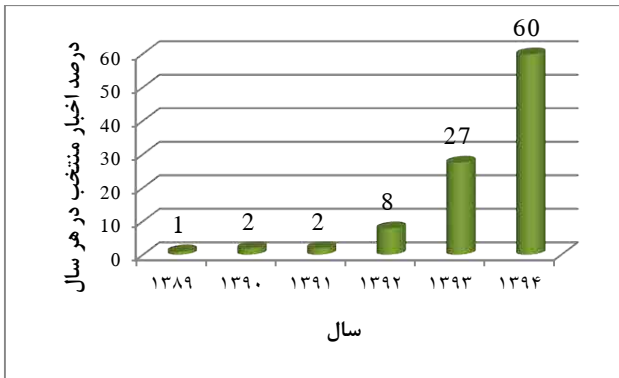
روش‌شناسی بررسی و طبقه‌بندی مطالب و تحلیل اولیه محتوایی آنها

۴-۱- روش‌شناسی بررسی و طبقه‌بندی مطالب

با مشخص کردن موضوعات اصلی و فراهم کردن توضیحات اولیه در نگاه تحلیلی به مسئله آب در رسانه‌ها، در این بخش نتیجه بررسی کوتاه از وضعیت و نحوه پرداختن به حوزه آب در فضای رسانه‌ای کشور در یکی دو سال گذشته بیان می‌شود. این بررسی در سه مرحله انجام شده است:

مرحله اول: جمع‌آوری، گزینش و تهیه مجموعه‌ای از مستندات برای تحلیل.

این مجموعه در برگیرنده مقالات، یادداشت‌ها، تک‌نگاشتها و پرونده‌های مختلف تهیه و منتشر شده در موضوع آب در رسانه‌ها در بازه زمانی سال مهرماه ۱۳۸۹ الی اسفندماه ۱۳۹۴ می‌باشد. نمودار شماره یک درصد اخبار منتخب در هر سال بر را نشان می‌دهد.

نمودار (۱): نحوه پراکنش اخبار منتخب در هر سال بر حسب درصد

به دلیل درک اهمیت رصد کردن فضای رسانه‌ای توسط اندیشکده و راه‌اندازی بخشی در تارنمای اندیشکده تدبیر آب ایران با عنوان «از نگاه دغدغه‌مندان» و همچنین مورد مشورت قرار گرفتن اندیشکده در اغلب پرونده‌های آبی تهیه شده در «مجلات گیشه»، جمع‌آوری این مجموعه به تدریج و با صرف فرصت کافی به سرانجام رسید. در نهایت برای تکمیل این مجموعه در فضای رسانه‌ای جستجو اضافه‌تری نیز انجام شد. نحوه انتخاب مطالب این مجموعه به گونه‌ای بود که مطالب با موضوعات تکراری حذف و مطالب با کمترین هم‌پوشانی انتخاب شده‌اند؛ از انتخاب مطالبی که صرفاً خبر بودند خودداری شده است؛ و همچنین سعی شد از اغلب مطالب در قالب یادداشت‌های سیاستی استفاده شود. در نتیجه مطالب این مجموعه به گونه‌ای گزینش شده‌اند که بتواند تا حد امکان انعکاس‌دهنده فضای واقعی رسانه بوده و نماینده مناسبی برای آن باشند.

مطابق نمودار شماره یک، تحلیل فراوانی اخبار منتخب در سالهای ۱۳۸۹ تا ۱۳۹۴ نشان می‌دهد که از سالهای ۱۳۸۹ تا ۱۳۹۱ تنها یک تا دو درصد از اخبار منتخب مربوط به هر سال بوده و اختصاص تنها ۵ درصد از مجموع اخبار منتخب به این سه سال نشان از توجه اندک فضای رسانه‌ای در این سالها به مسئله آب می‌دهد. سال ۱۳۹۲ با اختصاص ۸ درصد توجه کمی بیشتر شده است. درصد اخبار منتخب در

سال ۱۳۹۳ که حدود ۲۷ درصد است بیانگر شروع توجه به مسئله آب و افزایش نگرانی‌ها در این خصوص است. اختصاص ۶۰ درصد از اخبار منتخب به سال ۹۴ نشانه‌ای از برجسته‌شدن بحث آب در فضای رسانه‌ای و توجه همه رسانه‌ها به این موضوع در این سال دارد. به دلیل اینکه اخبار منتخب نماینده‌ای از فضای رسانه‌ای است، روند کلی مشخص می‌کند به دلایل مختلف که قابل تحلیل و بررسی است چون ورود چهره‌های شاخص هنری، علمی، سیاسی، ورزشی و نمایان شدن آثار و پیامدهای بحران آب، در فضای رسانه‌ای توجه به آب به عنوان یکی از چالش‌های مهم پیش‌روی کشور بسیار زیاد شده است. لذا، فارغ از گستردگی و عمق مطالب منتشر شده در رسانه‌ها به پرداختن به ابعاد مختلف آب، از منظر کمیت انتشار مطالب، روند رو به رشدی را در توجه رسانه‌ها به مسئله آب در سالهای اخیر شاهد هستیم. در این مقاله می‌کوشیم که این افزایش روند توجه رسانه‌ها به موضوع آب را از منظر کیفیت و عمق پرداختن به مباحث مختلف آب بررسی کنیم.

مرحله دوم: دسته‌بندی مطالب و اخبار منتشر شده

در تقسیم‌بندی مطالب بر اساس چارچوب مذکور صرفاً به عنوان توجه نشده و بلکه محتوا و مضمون اصلی مورد توجه و تاکید بوده است. چون در خیلی از موارد عنوان رسانه‌ای مطلب منعکس‌کننده مضمون اصلی نبود، در این تقسیم‌بندی اولویت با محتوای اصلی مطالب بوده و نه عنوان رسانه‌ای. به همین دلیل در مواردی ممکن است عنوان رسانه‌ای مطالب به یک موضوع از موضوعات ۱۳ گانه نزدیک‌تر باشد اما به دلیل محتوای متفاوت ذیل آن موضوع قرار نگرفته و در دسته موضوع دیگری قرار گرفته باشد. با توجه به ماهیت کلی نوشتارها و رسانه مربوط، نوشتارهایی که مورد توجه قرار گرفته، به ترتیب بالا طبقه‌بندی شده‌اند.

بعلاوه در مجموع، نتایج بررسی محتوایی در کلان آن‌ها ذیل دو گروه مستقل

به ترتیب ذیل آمده است :

گروه اول: تک‌نگاشت‌ها، مصاحبه‌ها و اخبار در خبرگزاری‌ها، سایت‌ها و روزنامه‌ها که جزییات بیشتر آن‌ها در پیوست شماره (۱) مستند شده است.

گروه دوم: پرونده‌های آبی در مجلات مکتوب که جزییات بیشتر آن‌ها در پیوست شماره (۲) مستند شده است.

در طبقه‌بندی اعمال شده نباید این اقدام را به معنی مطلق در نظر گرفت و ممکن است در مواردی درباره مضمون یا محور اصلی مطلب افراد نظرات متفاوتی داشته باشند. در عین حال برای بالاتر بردن دقت، بارها طبقه‌بندی انجام شده، بازبینی شده است. ضمناً همپوشانی مطالب نیز اجتناب‌ناپذیر است و مطلبی که ذیل یکی از موضوعات محوری طبقه‌بندی شده است (مانند موضوعات مناقشه‌برانگیز)، دارای مباحثی درباره دیگر موضوعات (مانند اقتصاد آب و یا فعالیت‌های دונکرانه و راهبردی مدیریت آب) نیز می‌باشد. این چنین است موضوعات اقتصاد آب، آمایش سرزمین و علل و پیامدها.

در مورد نحوه تهیه جداول پیوست شماره یک و انعکاس خصوصیات از مطالب شایان ذکر است که در تهیه پیوست به گونه‌ای عمل شده که خواننده بتواند دسترسی کافی به محتوا، ویژگی‌ها و رسانه منتشر دهنده خبر داشته باشد؛ با حجم کمی از فضا و اطلاعات محتوایی اصلی خبر به خواننده منتقل شود؛ در تهیه خلاصه مطالب مرتبط با هر موضوع، به مواردی از خبر در ارتباط با موضوع تاکید بیشتر شده و به شیوه‌ای تهیه شده که انعکاس مناسبی از فضای رسانه‌ای در خصوص موضوع محقق شود؛ انتخاب مطالب، خلاصه مطالب و ویژگی‌های مطالب منتخب شده به گونه‌ای بوده که انعکاس دهنده خوبی از فضای رسانه‌ای کشور باشد؛ برای تحلیل محتوایی موضوعات مقاله قابل اتکا و استفاده باشد. تحلیل محتوایی هر موضوع با شناخت از ابعاد و ویژگی‌های هر موضوع، محتوای مطالب و اخبار منتخب و برداشت کارشناسی از فضای رسانه‌ای موجود در جامعه صورت گرفته است.

مطالبی هم هستند که در تقسیم‌بندی ذیل موضوع آب و توسعه قرار گرفته (مطابق پیوست شماره یک) که تشریح موضوع مزبور در مستند مستقلی که اخیراً تحت عنوان «آب و توسعه؛ از منظر حکمرانی آب» توسط اندیشکده منتشر شده، صورت گرفته است. همچنین دیدگاه‌های مسئولین درباره طرح احیاء و تعادل‌بخشی منابع آب زیرزمینی در مقاله مستقلی با عنوان «طرح تعادل‌بخشی در بوته نقد: ده موضوع اطلاع‌رسانی اثربخش» مورد بررسی و نقد قرار گرفته و از تکرار آن‌ها در این مقاله اجتناب شده است.

در مورد گروه دوم که پرونده‌های آبی در مجلات مکتوب می‌باشد، مجلات مکتوب شناخته شده‌ای که پرونده آبی منتشر کرده‌اند، انتخاب و سپس بررسی شده‌اند. هدف تشکیل پرونده‌های آب دعوت روشنفکران برای ورود به مقوله آب و همچنین بررسی جامع و یا عمیق‌تر موضوعات حوزه آب نسبت به روزنامه‌ها و سایر رسانه‌های خبری بوده است. به این ترتیب پرونده‌های آبی منتشر شده در مجلات مهرنامه، ویژه‌نامه اقتصادی شرق، تجارت فردا و سخن ما (به عنوان نمونه) در این بخش مورد بررسی قرار گرفت. در پیوست شماره دو فهرست مطالب منتشر شده در هر پرونده آورده شده است. در هر کدام از مجلات بنا به رویکرد حاکم بر آنها مطالب پرونده در جهت خاصی هدایت شده است.

۴-۲- تحلیل اولیه محتوایی مطالب

این مرحله برای هر دو گروه مطالب با توجه به نقشه راه و چارچوب تحلیلی این مقاله به صورت مجزا و بر حسب موضوعات انجام شد.

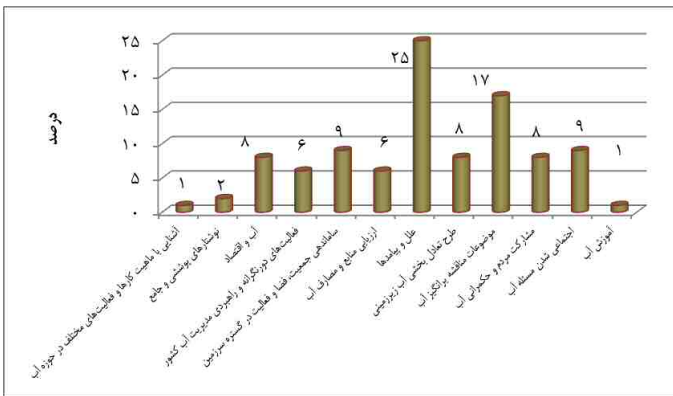
۱. تحلیل گروه اول

پس از جمع‌آوری مطالب و تقسیم‌بندی مطالب مواد اولیه جهت انجام تحلیل فراهم می‌شود. در این مرحله از دو منظر میتوان تحلیل صورت گیرد. اول از نظر

میزان پرداختن به هر موضوع در رسانه‌ها و تحلیل فراوانی موضوعی و دوم از نظر منبع مطالب که مطالب انتخاب شده بیشتر از کدام رسانه‌ها بوده و توزیع فراوانی آن چگونه است. در اولین قسمت به تحلیل فراوانی موضوعی پرداخته میشود و در ادامه تحلیل ماخذ مطالب هم انجام می شود.

تحلیل فراوانی موضوعی مطالب

اولین گام در انجام تحلیل ارائه تصویر از نحوه پرداختن رسانه‌ها به موضوعات ۱۲ گانه می‌باشد. این کار با ارائه نمودار تحلیل فراوانی هر موضوع در نمودار شماره (۲) انجام شده است.

نمودار (۲): فراوانی اخبار در هر موضوع

نمودار فوق که برای نشان دادن فراوانی مطالب ذیل موضوعات در فضای رسانه‌ای تهیه شده است نشان می‌دهد که از تحلیل حدود ۱۰۰ مطلب انتخاب شده، دو موضوع علا و پیامدها و موضوعات مناقشه‌برانگیز جمعا با پوشش حدود ۴۲ درصد موارد، بیشترین حجم توجه در رسانه‌ها را به خود اختصاص داده‌اند. از طرف دیگر کمتر توجه از فضای رسانه‌ای به سه موضوع آموزش، نوشتارهای پوششی و آشنایی با ماهیت کارها و فعالیت‌های مختلفی در حوزه آب شده است.

در فضای رسانه‌ای به موضوعات دیگر تقریباً به اندازه یکسان (بین ۵ تا ۱۰ درصد) پرداخته شده است. در ادامه به بررسی و تحلیلی هر یک از موضوعات و شرایط و وضعیت آنها به تفکیک پرداخته می‌شود.

- تحلیل محتوایی هر یک از موضوعات

آشنایی با ماهیت کارها و فعالیت‌های مختلف در حوزه آب

با توجه به اینکه موضوع ماهیت کارها و فعالیت‌های مختلف در حوزه آب بر رابطه بین آب و جامعه در سه محور انواع بهره‌برداری‌ها (مصرفی و غیرمصرفی)، مدیریت خطرات (سوانح طبیعی و خطرات نوپدید) و خدمات محیط زیستی تاکید دارد، هیچگاه در فضای رسانه‌ای به صورت منسجم، هدفمند و روشمند به ابعاد این موضوع پرداخته نشده و تنها اشاراتی ناچیز و اندک به بخشهایی از آن در برخی نوشتارها شده است. شاید یکی از دلایل این وضعیت غالب بودن نگاه محیط‌زیستی و فعال بودن خبرنگاران و کنشگران محیط‌زیستی توجه غالب جامعه رسانه‌ای به سمت برجسته کردن خدمات محیط‌زیستی آب، آن هم از دریچه‌ای محدود و تکراری، می‌باشد. بنابراین از دو محور دیگر، به خصوص مدیریت خطرات، غفلت شده است. از این سبب است که بعضاً آب صرفاً ذیل بحث محیط‌زیست طرح می‌شود. این در صورتی است که طرح دو محور دیگر و روشن شدن ارتباط پیچیده و گسترده جامعه با مسئله آب اولین گام در مسیر تصحیح فرایند اجتماعی شدن مسئله آب است. تا این نوع ارتباط به درستی شفاف و مشخص نشود، درک پایه‌ای منسجم و جامع نمی‌تواند شکل بگیرد. بنابراین رسانه‌ها با دادن تصویری از پیوندهای مختلف جامعه با آب و دیدن مسئله آب فراتر از خدمات محیط‌زیستی

آن قادر خواهند بود تا به ساختن تصویری کلان از نظر سیاست گذاری کلان و جهت‌دهی سیاست‌های خرد در فضای عمومی کمک کنند.

نوشتارهای پوششی و جامع

نوشتارهای پوششی از خلاءهای اساسی است که به ندرت در فضای رسانه‌ای به آن پرداخته شده است. تنها نوشتاری که بازتاب خوبی در فضای رسانه‌ای داخل و خارجی از ایران داشت که تحلیل آقای کاوه مدنی در مورد مدیریت بحران آب در ایران بوده که نقدهایی هم بر مدل مفهومی تحلیل و جامع بودن آن وارد شده است. اگر مشخصه‌های مسئله آب و بحران آب به طور منسجم و با چارچوب و روشمند در اظهار نظرات و گزارشات و نوشتارهای مختلف مطرح شود، مانع از ایجاد فضای مشوش و بروز اغتشاش ذهنی برای جامعه و تصاویر جانبدارانه از مسئله آب می‌شود و طبیعتاً راه کارهای پراکنده و گاه متناقض و ناهمجنس کمتر فرصت ارائه و دوام خواهند داشت. در غیر اینصورت به تبع خلاء آگاهی جامعه از مسئله واقعی و کلان آب، پتانسیل رجوع جامعه به سمت موضوعات مناقشه برانگیز آبی بالاتر می‌رود. وجود نوشتارهای پوششی کمک می‌کند جامعه درک متوازن و جامعی از مسئله آب داشته باشد و مسئله کلان آب و تصویر کلان از مسئله آب را همراه با ابعاد مختلف آن درک کند. همچنین کمک زیادی به اجتماعی کردن درست و هدفمند مسئله آب می‌کند.

آب و اقتصاد

در موضوع آب و اقتصاد، فضای رسانه‌ای بیشتر به مسئله قیمت‌گذاری آب، بازار آب و تا حدودی مسئله آب مجازی، آن هم تنها از نظر میزان آب مصرف شده در محصولات و نه بررسی نظام تجارت خارجی و آب مجازی، پرداخته است. به دیگر جنبه‌های اقتصاد آب مانند نظام انگیزه‌ها، مدیریت مالی شرکت‌های کارگزار و سازوکارهای اقتصادی به صورت جامع پرداخته نشده است. اصولاً تصویری که از رابطه آب با اقتصاد در رسانه‌ها معکس شده بیشتر ناظر به بحث قیمت‌گذاری، آنهم قیمت‌گذاری و تعرفه‌های دستوری آب بوده است. اساساً به دلیل وجود تفکری در جامعه که آب را یک موهبت خدادادی می‌داند و حق

استفاده از آن را برای همگان طبیعی و رایگان می‌داند و این نگرش که به تقبیح انگیزه‌های اقتصادی در هر نوع می‌پردازد، حلاء طرح دقیق و هوشمندانه سازوکارهای اقتصادی، نظام انگیزه‌ها و مشخص کردن مشوقها و بازدارنده‌های اقتصادی مشهود است. طرح دقیق مسئله منجر به منطقی شدن و متعادل کردن نگاه جامعه به رابطه آب و اقتصاد می‌شود. تا ابعاد اقتصادی آب شفاف نشود و انگیزه‌ها و سازوکارهای اقتصادی به صورت واضح در تحلیل‌ها و نگرش مدیران و جامعه وارد نشود، ساحت پیدا و پنهان مدیریت آب، فاصله قابل ملاحظه خود را حفظ کرده و سیاست‌ها و برنامه‌های تدوین شده، و بعضاً متعالی، تنها با گنجه‌های کتابخانه‌های سازمان‌ها و گرد و غبار نشسته بر خود، تجدید میثاق داشته و فرصت تحقیق پیدا نخواهند کرد.

فعالیت‌های دورنگرانه و راهبردی مدیریت آب کشور

تعداد مطالب در این بخش علی‌رغم اینکه توجه نسبی رسانه‌ها را به این موضوعات محوری نشان می‌دهد اما مطالب از جامعیت، انسجام و عمق کافی برخوردار نبوده و متون منعکس شده بیشتر جنبه نظرات شخصی و تاحدودی بدون پشتوانه مطالعات طرح جامع و راهبردی می‌باشد. اصحاب رسانه شایسته است به پشتوانه مطالعاتی و تخصصی این نوشتارها توجه بیشتری داشته باشند. زیرا طرح مباحثات دورنگرانه اگر بر پایه پشتوانه مطالعاتی قوی برخوردار باشند، جامعه را از افتادن در تله راهکارهای کوتاه‌مدت و واکنشی و مطالعه نشده نجات خواهد داد. متوجه کردن جامعه به اهمیت این مباحث و لزوم پایبند بودن و اتکا و رجوع کردن به ارائه مطالعات و تحلیل‌های دقیق و کاربردی می‌تواند در خدمت این نیاز اساسی در حوزه اطلاع‌رسانی باشد.

ساماندهی جمعیت، فضا و فعالیت در گستره سرزمین

برای مورد توجه قرار دادن موضوع استفاده از همه عرصه سرزمین برای استقرار جمعیت و تعریف فعالیت‌های اقتصادی و توسعه‌ای متناسب با توان اکولوژیکی، تهیه نوشتارهایی با محتوای برجسته کردن چارچوب نظری و الزامات و پیش‌شرط‌های تحقق برنامه آمایش سرزمین و راه کارهای عملی مورد نیاز است. در پرداختن به این موضوع رسانه‌ها عمدتاً به برخی از نشانه‌ها، مانند طرح‌های انتقال آب توجه کرده‌اند و به دیگر پیامدهای اجتماعی و محیط‌زیستی و نزاع‌های مختلف و مهم‌تر از همه علل و محرکه‌ها، غفلت کرده‌اند. نشانه سهم بالای کشاورزی در همه استانها، یا توسعه هر نوع اقتصادی (مانند ذوب آهن و صنایع فولاد و پتروشیمی) به صورت مساوی در همه استانها بدون توجه به توان اکولوژیکی آن استان و منطقه، در رسانه‌ها به صورت جزئی و کمتر مورد اشاره قرار گرفته است. در انعکاس بحران آب شرب در کلان‌شهرهای کشور، تنها به تفسیر این وضعیت می‌پردازند و کمتر به دلایل اصلی بروز این بحران که همانا عدم رعایت مکانیابی درست مراکز جمعیتی و مصرفی است، اشاره‌ای می‌شود. این در صورتی است که به لزوم پیش‌برد توسعه بر پایه آمایش سرزمین، مدل‌های نظری و گفت‌وگوهای علمی، زیرساخت‌های نهادی توسعه منطقه‌ای، پیامدهای اجتماعی، اقتصادی، فرهنگی و زیست‌محیطی توسعه نامتوازن چون آوارگان و مهاجرت‌های آبی و آسیب‌های اجتماعی حاشیه‌نشینی مهاجران در شهرها، پیامدهای بلعیدن روستاها در شهرها و شهرهای کوچک در کلان‌شهرها و استقرار نامناسب صنایع بزرگ یا توجه نشده یا توجه اندکی شده است.

ارزیابی منابع و مصارف آب

این بخش علاوه بر اهمیت زیادی که به عنوان زیربنای مدیریت آب دارد، خصوصاً لزوم بحث تهیه بیان منابع و مصارف، اما رسانه‌ها کمتر به آن می‌پردازند. در این موضوع فضای رسانه‌ای بیشتر به ارائه داده‌های خام هواشناسی و

هیدرولوژیکی و مصرف آب اختصاص می‌یابد. با این وجود اغلب اعتماد به این داده‌ها در بین جامعه وجود ندارد. چون معمولاً داده‌های موجود مورد تردید؛ ناقص و مناسب برای دادن یک روند کامل و درست نیستند؛ اطلاعات بطور نامتقارن و جانب‌دارانه در اختیار عموم قرار می‌گیرد. همچنین همه داده‌ها به صورت شفات در دسترس قرار نمی‌گیرند. حتی در ارائه همین داده‌های خام و تحلیل نشده هم، اطلاعات آبی از نظر زمانی در برش‌های کوتاه‌مدت زمانی چندماهه داده می‌شود و با تغییراتی که بیرون از این برش زمانی در طبیعت و به تبع آن اطلاعات اتفاق می‌افتد، جامعه با اطلاعات متناقض و گیج‌کننده روبرو می‌شود؛ اعتماد خود را به اطلاعات از دست می‌دهد؛ در نتیجه ممکن است بحرانی خواندن شرایط آب را یک دروغ و بازی سیاسی تعبیر می‌کند و طبیعتاً با این پیش‌زمینه و سوء ظن در همدلی با مدیریت آب کشور و مشارکت تردید خواهند کرد. بنابراین در تحلیل محتوای مطالب در این بخش مشهود است که جای توجه به ارائه تحلیل‌های کارشناسی و تخصصی از این اطلاعات و قرار دادن جامعه با دانش و اطلاعات پخته شده و متقارن در این بخش در رسانه‌ها خالی می‌باشد. شفاف‌سازی اطلاعات و در دسترس قرار دادن اطلاعات صحیح و تحلیل‌شده از الزامات ایجاد فهم مشترک و زمینه‌ساز برای مشارکت همه نهادها در مدیریت آب می‌باشد.

علل و پیامدها

در بررسی فراوانی موضوعات، در کنار موضوعات مناقشه‌برانگیز، بیشترین توجه در محیط رسانه‌ای به بیان پیامدهای بحران آب شده است. البته مطالب منتشر شده در این بخش تنها به پیامدهای فیزیکی، زیست‌محیطی و طبیعی پرداخته‌اند و به پیامدهای اجتماعی، اقتصادی و فرهنگی و علل بحران آب کمتر توجه کرده‌اند. شناسایی و برجسته کردن پیامدها و خسارت‌های بحران آب کمک می‌کند که درک واقعی و درستی از بحران آب و مسائل که وقوع آن برای جامعه رقم خواهد زد، اما پرداختن صرف به پیامدهای زیست‌محیطی بحران آب و برجسته نکردن

دیگر پیامدهای اقتصادی، اجتماعی و حتی سازه‌ای و زیرساختی، تحلیل و درک ناقصی از پیامدها در عرصه عمومی را سبب می‌شود. این موضوع در کنار نپرداختن به دلایل و عوامل بروز این بحران و متعاقباً راهکارهای بهبود وضعیت موجود، جامعه را به سمت یک آشفتگی، افسردگی و بی‌کنشی سوق خواهد داد. لذا بررسی جامع‌تر و منسجم‌تر پیامدها و همچنین دلایل و ریشه‌های بروز بحران آب کمک خواهد کرد نقاط کلیدی و موثر شناسایی شده و با حصول نتایج ملموس با آگاهی از دلایل اصلی بحران، جامعه در رسیدن به عزم برای تغییر شرایط همگام و همراه شوند.

طرح احیاء و تعادل بخشی منابع آب زیرزمینی

در مورد منابع استراتژیک آب زیرزمینی و طرح پیش روی دستگاه اجرایی مسئول کشور برای نجات این منابع، فضای رسانه‌ای کشور بیشترین توجه را به مسئله برداشت‌های غیرمجاز از این منابع و قانون تعیین تکلیف چاه‌های فاقد پروانه داشته و توجه نادری به ارزیابی و بررسی نوع فعالیت‌ها و کیفیت آن‌ها در طرح احیاء و تعادل بخشی منابع آب زیرزمینی کرده است. شایان توجه است که در مورد توجه فضای رسانه‌ای به مسئله اهمیت و جایگاه منابع آب زیرزمینی در تامین آب و اقتصاد کشور و الزامات مورد نیاز برای تهیه و اجرای برنامه حفاظت از این منابع استراتژیک به همراه آمار و اطلاعات شفاف، غفلت بزرگی در حال وقوع است. به طوری که دولت در سکوتی رسانه‌ای با داشتن برنامه عملیاتی و بدون مشخص بودن سیاست‌ها و اهداف کلان برنامه‌ای، در تصور نجات منابع آب زیرزمینی کشور و بدون ایجاد بسترهای مورد نیاز برای تحقق آن بسر می‌برد. این در صورتی است به گفته مسئولین این طرح، جلب مشارکت از کلیدی‌ترین و زیربنایی‌ترین مولفه‌های این طرح است. اما آیا جلب همکاری و مشارکت، بدون آگاه‌سازی، ایجاد درک و چشم‌انداز شفاف و مشترک و پرداختن به جنبه‌های مختلف این طرح، امکان‌پذیر است. انعکاس دقیق مشخصات برنامه تهیه‌شده، نواقص آن،

الزامات آن با شفاف‌سازی و اطلاع‌رسانی دقیق و اجازه دادن به درگرفتن مباحث تخصصی از الزامات جلب همکاری مردم و تحقق اهداف برنامه می‌باشد. مجدداً یادآوری می‌شود که اندیشکده تدبیر آب ایران با استفاده از بازتاب رسانه‌ای دیدگاه‌های مسئولین در مقاله مستقلی به بحث و نقد اقدامات این طرح برای اطلاع‌رسانی در این زمینه پرداخته است.

موضوعات مناقشه برانگیز آب

این بخش به دلیل خاصیت چالشی، مخاطب‌پسند و هیجانی بودن مطالب آن و مهم‌تر تمرکز ویژه طیف خاصی از جامعه به آنها چون تمرکز فعالان محیط‌زیست بر پدیده‌هایی چون خشک شدن تالاب‌ها و بیابان‌زایی، انعکاس مطالب مربوط به آن چون سدسازی، خودکفایی و غیره، بیشتر مورد توجه رسانه‌ها قرار گرفته است. چنانچه در موضوع نوشتارهای پوششی تشریح شد، مطالب تولیدی در این بخش نشان می‌دهد که فقدان ارائه یک درک جامع و تصویری کلان از مسئله آب، جامعه را با داشتن تصویری کاریکاتوری در ذهن به برخوردهای آبی و احساسی با موضوعات آبی سوق می‌دهد. نتیجه این خواهد شد که جامعه‌ای که درک جامع و متوازی از مسئله کلان آب نداشته وقتی یک موضوع مناقشه‌برانگیز آبی توسط رسانه‌ها در دستور کار آن قرار می‌گیرد، قدرت حل مسئله با نگاهی تخصصی و علمی را نداشته و موج سواری بر برخوردهای احساسی و تنش‌زا با هدف تأمین منافع گروهی و منطقه‌ای اجتناب‌ناپذیر خواهد بود. تحلیل مطالب این بخش نشان می‌دهد که رسانه‌ها در پرداختن به موضوعات مناقشه‌برانگیز، و به تبع آن جامعه، به دنبال ارائه راهکارهای از پیش تعیین‌شده و صدور حکم کلی و قطعی هستند. در صورتی که نیاز به بررسی این موضوعات در یک فضای تخصصی و برخورد علمی و عقلایی با این موضوعات احساس می‌شود. اصولاً این موضوعات در قالب پژوهش‌های تخصصی و مطالعات طرح‌های جامع آب هر کشور باید به پشتوانه اطلاعات و تحلیل‌های دقیق بررسی شوند و سیاست‌گذاران و تصمیم‌گیران کشور با

اتکاء به چنین زیرساخت‌های ادراکی و اطلاعاتی، در مورد آنها تصمیم‌گیری کنند. حال سوال اینجاست آیا رسانه‌ها به دنبال پاسخ به این سوال رفته‌اند که در مخزن پژوهش‌های انجام شده چه پاسخ‌هایی برای این نوع سوالات فراهم شده و آیا طرح جامع آب کشور- که چند دوره تکرار شده- چه راهکاری برای برخورد با این موضوعات مناقشه‌برانگیز داده است؟ علاوه بر صحبت با شخصیت‌های مختلف دانشگاهی و اجرایی که شاید سابقه همکاری در طرح‌های پژوهشی و یا جامع و دید کلان را نداشته باشند، چرا به مطالعات طرح جامع رجوع نشده و با متصدیان طرح جامع آب صحبت و از آنها سوال نمی‌شود که برای این موضوعات مناقشه‌برانگیز در طرح‌های جامع چه پاسخی داده‌اند؟ اگر طرح‌های پژوهشی و مطالعات جامع آب پاسخی پاسخی برای آنها ندارد، پس کجا باید به این موضوعات پاسخی در خور تهیه شود؟

مشارکت مردم و حکمرانی آب

مطالب انتخاب شده برای تحلیل در این بخش بیشتر ناظر به فعالیت‌ها و تدابیر مثبت مشارکت محور صورت گرفته در کشور می‌باشد. اما علی‌رغم انتخاب نوشتارهای مربوط به اقدامات مثبت در این بخش، فضای جامعه در مسئله مشارکت چندان مناسب ارزیابی نمی‌شود. فضای رسانه‌ای در این خصوص تنها به ارائه نظرات کلی و کلیشه‌ای و خبری درباره کاستی‌های روحیه مشارکت در جامعه می‌پردازد و دلایل، ریشه‌ها و الزامات را کمتر مورد توجه قرار می‌دهد. بهتر است کمبودهای موجود برای جلب مشارکت مردم در حوزه آب واکاوی و بررسی شود. بحث مشارکت مردم تنها در سطح ارائه محدود بحث‌های خبری، تکراری و انتزاعی محدود نماند. از این‌رو، نیاز است به ضرورت، اهمیت، مولفه‌های مختلف، نحوه تکامل و رشد و پلکان مشارکت، مصادیق و تجربیات بین‌المللی و سوابق ملی و تاریخی مشارکت بیشتر پرداخته شده و موانع، دلایل، پیامدهای عدم مشارکت مردم و منافع و نتایج وجود مشارکت نیز مورد توجه قرار گیرد.

اجتماعی شدن مسئله آب

خوشبختانه در دو سال اخیر با توجه به فعال شدن طیف‌های مختلف چون صاحب‌نظران، دانشگاهیان، سیاست‌گذاران، و اصحاب رسانه، مسئله آب بیشتر مورد توجه قرار گرفته است. این مسئله با وضعیت فراوانی خبرهای تولیدشده در این موضوع نشان داده می‌شود. اما هنوز تا نقطه‌ای که همه اقشار مردم مسئله آب را مسئله خود بدانند و آن را مسئله دولت ندانند، راه زیادی مانده است. با توجه به چهار اصل گفته شده در اجتماعی کردن مسئله آب، به حوزه ارائه تصاویر و تدابیر خوشبینانه و سوق دادن مردم برای ایجاد عزم در جهت تغییر شرایط موجود آبی کمتر توجه شده است. علی‌رغم این نواقص به دلیل نشان دادن ابعاد بیشتری از مسئله آب در سالهای اخیر در رسانه‌های مکتوب، حداقل در سطح اقشاری از جامعه گفتمان جدیدی در فضای رسانه‌ای در کنار گفتمانی که مسئله آب را تنها مسئله مصرف آب شهری می‌داند شکل گرفته و شواهد و نقاط قوت و ضعف آن مبتنی تلاش جدی رسانه‌ها در این مقاله مورد بحث و بررسی قرار گرفته است.

آموزش آب

در رسانه‌ها به موضوع آموزش با توضیح داده شده پرداخته نشده است. به دلیل فقر مطالب در این بخش، مطلبی که با تاکید بر محتوای دیگر تهیه شده و نگارنده تنها اشاره‌ای کوتاه در حد چند جمله به لزوم ارتقاء دانش مدیران اجرایی در برخورد با مشاوران کارکشته دارد در ذیل این بخش گنجانده شده است. مسئله آموزش را تنها در سطح کودکان و دانش‌آموزان مطرح می‌کنند و لزوم آموزش آبی برای همه دست‌اندرکاران و سیاست‌گذاران و مدیران مطرح نیست و جدی گرفته نمی‌شود. با توجه به نبود توجه به منافع ملی و غالب بودن تمایل به تامین منافع گروهی و منطقه‌ای در کشور، تاثیر سیاست و تصمیم‌گیریهای سیاسی بر مدیریت آب، نداشتن دانش کافی سیاست‌گذاران در حوزه آب منجر به احداث مگا پروژه‌ها و مصیبت‌ها بعد از آن خواهد شد. توجه و برجسته کردن این امر

کمک خواهد کرد که حتی تصمیمات برای تامین منافع گروهی با ملاحظات دوراندیشانه پیگیری شود. همچنین، تربیت نیروی انسانی متناسب با شرایط روز و نیازهای جامعه مدنظر نیست. سیستم آموزش عالی در این خصوص پویایی نداشته و کنشگرانه برخورد نمی‌کند و با همان رشته‌های تحصیلی ۳۰ سال قبل و با سرفصلی‌هایی تقریباً مشابه برای شرایط پیچیده امروز و فردا می‌خواهد نیرو تربیت کند. باز کردن این مباحث و آسیب‌شناسی آن خلاء بزرگی است که در فضای عمومی حتی به اشاره نیز طرح نشده است.

– تحلیل رسانه‌های مأخذ

برای بررسی میزان قابل اطمینان بودن مجموعه انتخاب شده به عنوان نمونه‌ای مناسب از فضای رسانه‌ای، تحلیل فراوانی استفاده از رسانه‌های مختلف ضروری است. تحلیل فراوانی مأخذ مطالب انتخاب شده در کنار بررسی میزان نفوذ این رسانه‌ها در جامعه به ما کمک می‌کند تا دید واقعی از نحوه توزیع و پراکندش رسانه‌ها در پرداختن به موضوعات و تاثیرگذاری آن در فضای عمومی داشته باشیم. مستندات این بررسی، از ۳۰ رسانه انتخاب شده است. به ترتیب ۱۶ و ۱۵ درصد از مطالب از دو مجموعه روزنامه دنیای اقتصاد و سایت تابناک (و در مجموع ۳۱ درصد از مطالب از این دو مجموعه انتخاب شده است). این دو رسانه با توجه به نظر کارشناسان، سطح تاثیرگذاری خوبی در جامعه دارند و مخاطبان آنها بیشتر طبقه متوسط شهری، مسئولین و مدیران و بخش خصوصی را شامل می‌شوند. بعد از این دو مجموعه، روزنامه شرق و خبرگزاری ایسنا با ۱۰ و ۵٫۵ درصد از نظر فراوانی مطالب انتخاب شده قرار دارند. بقیه رسانه‌ها به صورت یکسان و در حد یک یا دو خبر از آنها انتخاب شده است. روزنامه شرق از میزان تاثیرگذاری خوبی برخوردار بوده و روشنفکران و طبقه متوسط شهری بیشترین مخاطب آن را می‌سازند. خبرگزاری ایسنا هم سطح تاثیرگذاری عالی در جامعه دارد و علاوه بر مخاطبان مختلف، مأخذ رسانه‌های دیگر نیز می‌باشد.

به طور کلی، تحلیل فراوانی مطالب انتخاب شده و میزان تاثیرگذاری رسانه‌هایی که مطالبی از آنها در مجموعه تحلیل شده این مقاله انتخاب شده است، نشان می‌دهد که مجموعه منتخب نمونه خوبی از فضای رسانه‌ای کشور را در بر می‌گیرد. از بیشتر رسانه‌های مطرح حداقل یک مطلب در این مجموعه انتخاب شده است. تحلیل میزان تاثیرگذاری رسانه‌ها در جامعه، نشان می‌دهد که رسانه‌های مورد نظر میزان تاثیرگذاری خوبی در جامعه دارند. پس، تحلیل انجام شده از مجموعه منتخب می‌تواند تحلیل واقعی از فضای رسانه‌ای جامعه ارائه دهد و نتایج آن تا حد قابل قبول و واقع بینانه بوده و قابل تعمیم به فضای رسانه‌ای کشور است.

۲. تحلیل محتوایی گروه دوم

- مجله سخن ما

مجله سخن ما در بهمن ماه ۱۳۹۳ اقدام به تهیه و انتشار پرونده آب کرد. در پرونده آب این مجله هفت نوشتار وجود دارد که به دلیل رویکرد اجتماعی و سیاسی که مجله دارد بیشتر مطالب منتشره در این پرونده آب به موضوع مشارکت و حکمرانی و اجتماعی شدن مسئله آب می‌پردازد. تنها مصاحبه آقای کیافر در حوزه موضوع فعالیت‌های دورنگرانه و راهبردی آب تهیه شده است. مقاله بازشناسی عوامل فساد آبی هم رویکردی اجتماعی به فساد به عنوان علل و پیامد بحران آب دارد.

- هفته نامه تجارت فردا

هفته نامه تجارت فردا با محتوای یک پرونده در خصوص آب در مردادماه ۱۳۹۴ منتشر شد. مطالب تجارت فردا در مقایسه با مطالب سخن ما موضوعات متنوع‌تری را پوشش می‌دهد اما با وجود گرایش اقتصادی این مجله به صورت جامع و عمیق مطلبی در خصوص این موضوع ندارد. این نشریه مبحث آب و توسعه را تا حدودی مورد توجه قرار داده است.

- ویژه‌نامه اقتصادی شرق: ایران در جست‌وجوی آب، آب در انتظار

تدبیر

این ویژه‌نامه که تماماً به آب اختصاص داشت در شهریور ۱۳۹۴ منتشر شد. این پرونده در مقایسه با پرونده‌های آب در مجلات دیگر از چند جنبه برجسته بود. اول اینکه این ویژه‌نامه یک شماره و با تعداد صفحه ۲۲۶ صفحه به طور کامل به موضوع آب اختصاص داد. همچنین در نوع خود از تنوع و عمق مطالب خوبی نسبت به پرونده‌های دیگر برخوردار بود. در این پرونده به موضوعاتی چون طرح تعادل بخشی آب زیرزمینی و آشنایی با ماهیت کارها و فعالیت‌های مختلف در

حوزه آب پرداخته نشده است. همچنین، موضوع سازماندهی جمعیت، فضا و فعالیت در گستره سرزمین هم به صورت خیلی پراکنده و تنها در گفت‌وگوها مطرح کرده است و در مورد آموزش هم به تنها یک مقاله بسنده کرده است. اما در موضوعات دیگر به نظر می‌رسد از تنوع و گستره و جامعیت خوبی برخوردار بوده است.

– ماهنامه علوم انسانی مهرنامه

پرونده آب در مهرنامه با عنوان «خشکسالی و دروغ» حاوی ۶ نوشتار و در ۱۳ صفحه در آبانماه ۱۳۹۴ منتشر شده است. بیشتر مطالب منتشر شده در این پرونده (بیش از ۸۵ درصد) به بررسی علل و پیامدها بحران آب، با تمرکز زیاد بر پیامدهای اجتماعی، پرداخته و تنها یک مقاله با قلم دکتر خانیکی به اجتماعی شدن مسئله آن اختصاص دارد. تحلیل مطالب منتشر شده در این پرونده نشان می‌دهند که با تفکیک بررسی علل و بررسی پیامدها، توجه اندکی به علل بروز این بحران شده و بیشتر پیامدها مورد توجه واقع شده است. شایان توجه است که پیامدهای بحران آب شامل پیامدهای زیست‌محیطی، اقتصادی، اجتماعی، فرهنگی و سیاسی است که این شماره به صورت گذرا و نه عمیق و کامل به پیامدهای اجتماعی پرداخته و به دیگر پیامدها توجه نشده است.

بررسی مطالب نشان می‌دهد که در بررسی پیامدهای اجتماعی مسئله آب، به صورت محدود، اشاره می‌کند و بسیاری از دیگر جنبه‌های اجتماعی آب مانند تعارضات اجتماعی، فقر و غیره غفلت می‌شود. با مطالعه نوشتارها، خوانندگان از منظر علل و ریشه‌ها و ساختارها اطلاعات دندان‌گیری به دست نمی‌آورد.

نتیجه‌گیری

چگونگی حضور و مشارکت مردم در رویارویی با معضلات مربوط به آب، مهم‌ترین تصمیمی است که باید در نظام حکمرانی آب کشور در ارتباط با برون رفت از شرایط بحران کمبود آب گرفته شود. در صورت انتخاب رویکرد جامعه‌محور برای حل ریشه‌ای مسئله، برای تحقق الزامات آن یعنی مشارکت مردمی و ایجاد سرمایه‌های اجتماعی در حوزه آب نیز باید چاره‌اندیشی شود. اگر رویکرد جامعه‌محور انتخاب شود، موضوع مشارکت و همراهی مردم خیلی فراتر از گفتمان مدیریت مصرف آب در سر مزرعه یا در منزل است. چون بسیاری از اصلاحات در نظام حکمرانی آب نیاز به حضور و پشتیبانی مردمی و اقشار وسیع جامعه دارد، ورود مسایل حکمرانی آب در حوزه عمومی و خارج کردن آن‌ها از پشت درهای بسته اجتناب‌ناپذیر می‌نماید.

این در شرایطی است که بنا به مجموعه از علل و عوامل، در حال حاضر عموم مردم وظایف خود نسبت به منابع آب را در حد کنترل مصارف شخصی، آن هم در جامعه‌ای که ۷۰ درصد آن در شهرها سکونت دارند، می‌دانند. بنابراین کلیه ذی‌نفعان، ذی‌مدخلان، متخصصین، تسهیل‌گران، فعالین اجتماعی و نظایر آن

نمی‌توانند در عرصه‌های مختلف مربوط به آن عهده‌دار مشارکت جدی باشند. برای تغییر این شرایط رسانه‌ها می‌توانند با اطلاع‌رسانی و گردش اطلاعات جنبه‌ها و شرایط مختلف فرایند اجتماعی شدن آب را تسهیل کنند.

خبر خوب آن است که بررسی مستند این مقاله نشان می‌دهد که به هر صورتی که به بازتاب بخش‌هایی از تفکرات مسئولین و نخبگان و کارشناسان جامعه در رسانه‌ها نگاه کنیم از این واقعیت نمی‌توان چشم پوشید که تغییر گفتمان آب از مدیریت مصرف به اصول و مبانی حکمرانی آب در حال اتفاق است و چرخ‌های اجتماعی شدن آب به حرکت افتاده و افکار عمومی نسبت به جنبه‌های مختلف این معضل بزرگ حساس شده است. اما آیا این فرایند به درستی پیش می‌رود؟ پاسخگویی به این سوال اساسی موجب شد تا این مجموعه به گوشه‌ها و زوایایی از این فرایند بپردازد و تلاش نماید تا ارزیابی اولیه‌ای از چگونگی طی کردن آن را آشکار سازد.

بررسی و طبقه‌بندی بخش‌هایی از مطالب منتشر شده نشان می‌دهد که کاستی‌ها در توضیح ماهیت فعالیت‌ها در حوزه آب (توجه به جنبه‌های اقتصادی و ریسک و خطرات مرتبط با آب)، بررسی علل و راه‌حل‌ها، اقتصاد آب، اقدامات دوراندیشانه و آموزش (به عنوان موتور و نیروی محرکه اصلی تغییر) بسیار است. توضیحات مربوط به تاثیر هر یک از کاستی‌ها در ایجاد تصویر عمومی متوازن و متناسب در بخش‌های قبلی مقاله داده شده است و از تکرار مجدد آن خودداری می‌شود. ربط موضوعات مناقشه‌برانگیز به اقدامات دوراندیشانه و یافتن پاسخ صحیح به سوالات در فضای منطقی و غیرهیجانی از مواردی است که مجدداً مورد تاکید قرار می‌گیرد. همچنین اشاره به آمادگی بیشتر جامعه برای رفع کاستی‌های مربوط به فرایند اجتماعی شدن آب یعنی ایجاد خوش‌بینی و عزم ملی و اندیشیدن درباره راه‌حل‌ها در فرایند بررسی و تصویب برنامه ششم نیز مفید بنظر می‌رسد. همچنین شواهد و دلایل مختلفی وجود دارد که رسانه‌ها با دادن تصویری از پیوندهای

مختلف جامعه با آب و دیدن مسئله آب فراتر از خدمات محیط‌زیستی آن قادر خواهند بود تا به نحو موثرتری به ساختن تصویری کلان و متوازن از نظر سیاست‌گذاری کلان و جهت‌دهی سیاست‌های خرد در فضای عمومی، کمک کنند.

پیوست شماره ۱

مشخصات تک‌نگاشت‌ها، مصاحبه‌ها و اخبار در

خبرگزاری‌ها و روزنامه‌ها

آشنایی با ماهیت کارها و فعالیت‌های مختلف در حوزه آب

محور خبر	آشنایی با ماهیت کارها و فعالیت‌های مختلف در حوزه آب
عنوان خبر	سفرنامه آب تهران از امیرکبیر تا جلالیه
نویسنده	حمید حاجی پور
نوع خبر	یادداشت
زمان انتشار	۳ آذرماه ۱۳۹۴
نوع رسانه	روزنامه
عنوان رسانه	ایران
خلاصه خبر	<p>قصه انتقال آب از کیلومترها آن طرف تر به تهران شنیدنی است. در این قصه آب مسیر پر پیچ و خم و درازی را می پیماید تا به دست ما برسد. قیمت تمام شده آب هم داستان خود را دارد. ما هر مترمکعب آب شهری را ۳۰۰ تومان می خریم و بطری یک لیتری آب را هزار تومان درحالی که قدر آب تصفیه شده و سالم شهری را کمتر از آب بطری سوپرمارکتی ها می دانیم. با آب تصفیه شده ماشین مان را می شویم، حیاط خانه را آب می گیریم، آشغال را با آب جارو می کنیم و... غافل از اینکه این آب با چه مشقتی به دست مان می رسد.</p>

نوشتاری پوششی و جامع

محرور خبر	نوشتاری پوششی و جامع
عنوان خبر	لب‌های خشکیده ایران
نویسنده	محمد رضا معززی، پژوهشگر مدیریت منابع آب، دانشگاه واترلو کانادا
نوع خبر	مقاله
زمان انتشار	۴ شهریورماه ۱۳۹۳
نوع رسانه	روزنامه
عنوان رسانه	شرق
خلاصه خبر	<p>نویسنده در این نوشتار خلاصه‌ای از تحلیل کارشناسی صورت گرفته در مقاله‌ای با عنوان «مدیریت آب در ایران؛ دلایل بحران فزاینده چیست؟» به قلم دکتر کاوه مدنی، استاد و محقق مرکز سیاست محیط‌زیستی دانشگاه سلطنتی لندن که به تحلیل بحران آب در ایران می‌پردازد، را آورده است. در ابتدا، وضعیت کنونی آب را بسیار بحرانی با ابعادی وسیع و عمیق دانسته و به بررسی پیامدها و ریشه‌های ایجاد آن و راهکارهای خروج از آن پرداخته است. پس از بیان پیامدهای زیست‌محیطی، اقتصادی و اجتماعی آب، سه دلیل عمده برای این بحران بیان می‌کند. نخست، رشد سریع و توزیع نامناسب جمعیت؛ دوم، کشاورزی ناکارآمد؛ و سوم مدیریت نسنجیده و عطش بی‌حدومرز برای توسعه اقتصادی. در نهایت ۱۱ استراتژی را برای برون رفت از بحران پیشنهاد می‌کند: ۱- اصلاح و بهینه‌سازی توزیع جغرافیایی جمعیت، ۲- توانمندسازی کشاورزان و جوامع روستایی، ۳- تجدیدنظر در توزیع محصولات زیر کشت، ۴- افزایش قیمت آب و انرژی، ۵- ایجاد تعاونی‌های محلی کشاورزی، ۶- ایجاد بازار آب، ۷- ایجاد حساب محیط‌زیستی و سهم آب، ۸- تغییر رویکرد مدیریتی از منفعلانه به پیشگیرانه، ۹- استفاده از تمام امکانات موجود در مدیریت آب، ۱۰- تجدیدنظر در ساختار مدیریت آب و توانمندسازی سازمان محیط‌زیست، ۱۱- افزایش سطح آگاهی جامعه در مورد محیط‌زیست.</p>

محور خبر	نوشتاری پوششی و جامع
عنوان خبر	برای بحران آب؛ چه کسی غیر از دولتی‌ها را می‌توان محاکمه کرد؟
نویسنده	کامران داوری، دانشیار گروه علوم و مهندسی آب دانشکده کشاورزی دانشگاه فردوسی
نوع خبر	مصاحبه
زمان انتشار	۱۲ اسفندماه ۱۳۹۳
نوع رسانه	خبرگزاری
عنوان رسانه	فارس
خلاصه خبر	<p>در این مصاحبه، ابتدا به سهمیم بودن همه اقشار در بحران آب اشاره می‌شود، سپس به فضای مدیریت آب به عنوان فضایی بین فضای انسانی و فضای طبیعت تعبیر می‌شود. به در حال تغییر بودن اقلیم، نگرش مدیریت پس از بحران آب به عنوان نگرش غالب، لزوم آگاه بودن مدیر به مولفه‌های حکمرانی، اقتصاد و ارزشها و معیارهای اجتماعی و محیط طبیعی، مولفه‌های یک برنامه و مدیریت راهبردی، فرهنگ‌سازی، لزوم اتخاذ نگرش یکپارچه، وجود نقص قوانین، عدم وجود هماهنگی بین دستگاه‌های مربوطه، تکیه به ظرفیت‌های نهادهای غیردولتی، شکسته خوردن پارادایم ذهنی کنونی مبنی بر مدیریت دولتی بر منابع آب، توجه به مفهوم آمایش سرزمین و تولید اطلاعات اشاره می‌شود. لزوم همکاری بین همه نهادها، استفاده از ظرفیت‌های علمی بین‌المللی مطرح می‌شود. در نهایت بیان می‌شود اگر قرار است چیزی تغییر کند باید در سه لایه، استراتژیک، سیاست‌گذاری و در نهایت لایه اجرایی باشد، الان تمرکز در لایه‌های اجرایی و آن هم کاملاً مبتنی بر سیستم‌های سازه‌ای است و شدیداً هم بر روی آب‌های سطحی متمرکز است نه آب‌های زیرزمینی.</p>

آب و اقتصاد

محور خبر	آب و اقتصاد
عنوان خبر	مصرف منابع آبی را تغییر دهیم
نویسنده	احمدعلی کیخا
نوع خبر	یادداشت
زمان انتشار	۱۲ اسفندماه ۱۳۹۳
نوع رسانه	روزنامه
عنوان رسانه	دنیای اقتصاد
خلاصه خبر	<p>در حال حاضر بحران آب در کشور بیداد می کند و به نظر من باید طور دیگری به این قضیه نگاه کنیم. در واقع ما باید این را بپذیریم که شرایط آب و هوا و فضا تغییر کرده و میزان منابع آب هم کاهش پیدا کرده است و باید خودمان را با شرایط جدید تطبیق دهیم. در حقیقت این واقعیت را باید جامعه ایران، حال چه در بخش دولتی و چه عمومی بپذیرند که دیگر میزان دسترسی به آب مثل گذشته نیست و اگر می خواهند ادامه حیات داشته باشند، همه باید دست به دست هم دهیم و رفتارمان را در مورد استفاده از منابع آب تغییر دهیم و در شیوه های زندگی مان تجدیدنظر کنیم تا بر این بحران فائق بیاییم.</p>

محور خبر	آب و اقتصاد
عنوان خبر	ضرورت توجه به آب مجازی در فرایند توسعه
نویسنده	معصومه ابتکار
نوع خبر	گزارش
زمان انتشار	۳۰ مهرماه ۱۳۹۲
نوع رسانه	روزنامه
عنوان رسانه	همشهری
خلاصه خبر	<p>صنعت و توسعه به راحتی می‌توانند در کنار محیط‌زیست پیش بروند همانگونه که کشور فنلاند به ما نشان داد که می‌توان هم در حوزه صنعت و هم در عرصه محیط‌زیست رتبه یک را داشت. اقتصاد فقط دلار و بانک نیست بلکه آب مجازی نیز خود یکی از موضوعات مهم اقتصادی کشور است. ما باید در فرایند توسعه‌ای آب مجازی را به دقت مدنظر قرار دهیم و متوجه باشیم برای تولید یک کیلو فولاد یا یک کیلو گوشت گوسفندی چه میزان آب مجازی مصرف کرده‌ایم؟ تمام برنامه‌ریزی‌ها از انتخاب متولی برای توسعه تا پایان اجرایی و عملیاتی شدن توسعه، باید مبتنی بر بحث آب مجازی باشد و سپس سیاست‌های کاری خود را پیش ببریم. معاون رئیس‌جمهور گفت: پژوهش، پشتوانه حرکتی ما خواهد بود؛ البته پژوهشی که بتواند راهکار ایجاد کند. ما امروز نیازمند مطالعات کاربردی هستیم که بتواند راه‌حل بلندمدت ارائه دهد.</p>

محور خبر	آب و اقتصاد
عنوان خبر	منافع و هزینه‌های نجات دریاچه ارومیه
نویسنده	حامد قدوسی
نوع خبر	مقاله
زمان انتشار	۲۱ شهریورماه ۱۳۹۰
نوع رسانه	روزنامه
عنوان رسانه	دنیای اقتصاد
خلاصه خبر	<p>دوری از مطلق دیدن ارزش یک منبع طبیعی، اصرار نکردن بر حفظ آن به هر قیمتی و ارزیابی آن به عنوان یکی از ده‌ها عامل رفاه اجتماعی در کنار عامل‌های دیگر اولین قدم برای یک تحلیل عقلانی است. نجات دریاچه ارومیه یعنی صرف‌نظر کردن از ارزش این آب گرانبها در بخش‌های صنعت و کشاورزی و مصارف شهری است این طرف هزینه است، ولی از آن طرف بحث منافع حفظ دریاچه را هم داریم. برخلاف بخش هزینه‌ها که عمدتاً جنبه ملموس و ریالی دارند، تخمین طرف منافع در تحلیل اقتصادی پروژه‌های نجات محیط‌زیست چندان سراسر نیست. حث‌های موجود در چند سال گذشته نشان می‌دهد که مدل‌ها و داده‌های فعلی ما برای ارزیابی همه‌جانبه دو طرف هزینه و منافع مساله کافی نیست. اصولاً هم برخورد با چنین پدیده‌های چندوجهی نیازمند گفت و گو بین متخصصان حوزه‌های مختلف (اقلیم‌شناسان، متخصصان محیط‌زیست، اقتصاددانان، مهندسان، جامعه‌شناسان، متخصصان سیاست عمومی، نمایندگان جامعه محلی و ...) است. شرط لازم و ابتدایی برای چنین گفت و گویی پذیرش اصل تحلیل عقلانی و توجه همزمان به دوجنبه هزینه/فایده است.</p>

محور خبر	آب و اقتصاد
عنوان خبر	تجارت آب مجازی تنها راه مدیریت بحران آب در کشور است
نویسنده	جواهریان، مدیرکل توسعه پایدار و اقتصاد محیط زیست سازمان حفاظت محیط زیست
نوع خبر	گزارش
زمان انتشار	۳۱ خردادماه ۱۳۹۴
نوع رسانه	خبرگزاری
عنوان رسانه	ایرنا
خلاصه خبر	<p>برای مدیریت بحران کم آبی در کشور تنها راه باقی مانده تجارت آب مجازی به معنای تولید محصولات کم آب بر و واردات محصولات پر آب بر است. اگر می‌گوییم گندم محصولی استراتژیک است در شرایط فعلی کشور آب استراتژیک می‌باشد و با ادامه روند کنونی مصرف آب در بخش کشاورزی و خانگی یا صنعتی در ۲۵ سال آینده ایران کاملاً خشک خواهد شد. یکی از برنامه‌های وزارت نیرو در تجارت آب مجازی تفکیک آب شرب از آب شست و شو در مصارف خانگی و از برنامه‌های وزارت جهاد کشاورزی نیز استفاده از کشت فراسرزمینی است. در بین کالاهایی که تولید می‌کنیم یا غذاهایی که مصرف می‌کنیم، مواد پروتئینی بیشترین میزان مصرف آب را دارند به طوری که تولید هر کیلوگرم گوشت گوساله ۱۵ هزار و ۴۱۲ لیتر آب، هر کیلوگرم گوشت گوسفند هشت هزار و ۹۰۰ لیتر آب، هر کیلوگرم مرغ چهار هزار و ۴۰۰ لیتر آب مصرف می‌کند.</p>

آب و اقتصاد	محور خبر
قیمت آب چقدر است؟ تاملی در ارزانی «مایه حیات»	عنوان خبر
مریم کمالی، کارشناس ارشد اقتصاد محیط زیست	نویسنده
یادداشت	نوع خبر
۲۵ آبان ماه ۱۳۹۴	زمان انتشار
روزنامه	نوع رسانه
دنیای اقتصاد	عنوان رسانه
<p>اگر قرار باشد بین قیمت امروز و روزی که با قحطی آب مواجه می‌شویم یک تعادل برقرار کنیم، باید یا هزینه آب امروز را افزایش دهیم تا مصرف آب کم شود و بحران کم‌آبی دیرتر به وقوع بپیوندد (که این کار تبعات خاص خود را دارد) یا از روش‌های دیگری روز بحران کم‌آبی را کمی عقب بیندازیم. لازم است امروز اقدامات و اصلاحات فراوانی انجام شود تا قیمت روز بی‌آبی تعدیل و همچنین این روز تا حد امکان دور و دورتر شود. از این‌رو، محاسبه دقیق‌تر و منطقی‌تر قیمت امروز آب الزامی‌تر به نظر می‌رسد. اما واقعا قیمت آب چقدر است؟ چگونه باید امروز قیمت آب را تعیین کنیم تا در محاسباتمان قیمت آب روز بی‌آبی را هم در نظر گرفته باشیم؟ ما حاضریم حداکثر چقدر به برزیل پردازیم که در زمین‌های آنها کشاورزی کنیم تا منابع آب کشور خودمان حفظ شود؟ تا چه میزان می‌توانیم قیمت آب خانگی را افزایش دهیم تا مصرف آن کنترل شود؟ چگونه قیمت واقعی آب تصفیه‌شده‌ای که هنگام مسواک زدن مستقیما به فاضلاب منتقل می‌کنیم را محاسبه کنیم و به افراد اطلاع دهیم؟</p>	خلاصه خبر

محور خبر	آب و اقتصاد
عنوان خبر	تغییر نگرش در مدیریت منابع آبی
نویسنده	شاهین پاکروح، معاون پشتیبانی و هماهنگی شرکت مهندسی آب و فاضلاب کشور
نوع خبر	یادداشت
زمان انتشار	۶ دی ماه ۱۳۹۴
نوع رسانه	روزنامه
عنوان رسانه	دنیای اقتصاد
خلاصه خبر	حاکم بودن نگرش مهندسی و عدم توجه به الزامات اقتصادی در بخش آب در بین سیاست گذاران و همچنین آحاد مردم موجب شده است که آب به عنوان یک کالای عمومی و به صورت رایگان یا بسیار ارزان عرضه شود. به طور یقین، وضعیت کنونی کمیابی منابع آبی و مشکلات متعدد زیست محیطی، پیامد این نوع نگرش اشتباه بوده است. اقتصاد آب کمیت و کیفیت مدیریت آب را به یکدیگر پیوند می دهد و چگونگی تخصیص و توزیع اصولی آن بین متقاضیان را فراهم می کند. برای کاهش اثرات منفی بحران و اجرای مدیریت استراتژیک و سیاست های راهبردی بهینه در حوزه آب باید بیش از پیش ابزارها و راهکارهای اقتصادی را مورد توجه قرار داد.

محور خبر	آب و اقتصاد
عنوان خبر	تاثیر تجارت آب مجازی در امنیت غذایی
نویسنده	
نوع خبر	مقاله
زمان انتشار	۲ بهمن ماه ۱۳۹۳
نوع رسانه	روزنامه
عنوان رسانه	دنیای اقتصاد
خلاصه خبر	<p>این گزارش به ارائه آماری از سطح زیرکشت و میزان تولید محصولات کشاورزی، صادرات و واردات محصولات و مسئله تامین غذایی کشور و متوسط سرانه واردات مواد غذایی و میزان آب مصرفی برای تولید مواد غذایی مورد نیاز کشور می‌پردازد. به‌رغم خطرات وابستگی به واردات غذایی، باز هم واردات ۴۰ میلیارد مترمکعب آب مجازی به کشور، سبب تخفیف بحران آب نشده است. نکته مهمی که در مقوله آب مجازی وارداتی نهفته است، باج‌خواهی محتمل کشورهای صادرکننده آب مجازی از کشورهای واردکننده است. آیا در شرایط روزافزون بحران‌های سیاسی، امکان واردات مواد غذایی و کالاهای مصرفی و مورد نیاز کشور بدون دغدغه میسر است؟ مصلحت کشور در این است که قبل از گام نهادن در عرصه آزادانه واردات آب مجازی، سیاست‌های کلان کشور در یک چشم‌انداز دراز مدت در حوزه‌های «جمعیت»، «کالری مصرفی سرانه روزانه»، «الگوهای کشت داخلی»، «رشد اقتصادی سالانه»، «واردات غذایی» و... در چارچوب «مدیریت یکپارچه منابع آب»، «حکمرانی خوب آب»، «قیمت‌گذاری آب» و استوار بر راهبردهای اصولی «آمایش سرزمین» تعریف و با عزم سیاسی اجرا شود.</p>

محور خبر	آب و اقتصاد
عنوان خبر	طرح تشکیل بازار منطقه‌ای آب در ایران
نویسنده	
نوع خبر	گزارش
زمان انتشار	۳۰ بهمن ماه ۱۳۹۳
نوع رسانه	روزنامه
عنوان رسانه	دنیای اقتصاد
خلاصه خبر	<p>مشاور وزیر نیرو با تاکید بر لزوم تشکیل بازار محلی و منطقه‌ای آب گفت: از اهداف این بازار می‌تواند برقراری تعادل در عرضه و تقاضای آب و نظام قیمت باشد. هدف از تشکیل بازار آب را افزایش بهره‌وری و ارتقای ارزش اقتصادی آب، کنترل و جلوگیری از مصرف بی‌رویه آب به ویژه در بخش کشاورزی، برقراری تعادل در نظام قیمت، عرضه و تقاضای آب، جلب مشارکت بخش‌های غیردولتی برای سرمایه‌گذاری در بخش آب، مدیریت و بهره‌برداری از تاسیسات آبی و واگذاری تصدی‌گری دولت در زمینه تامین، انتقال و توزیع آب به بهره‌برداران می‌باشد.</p>

فعالیت‌های دورنگرانه و راهبردی مدیریت آب کشور

محور خبر	فعالیت‌های دورنگرانه و راهبردی مدیریت آب کشور
عنوان خبر	کشاورزی، اشتغال و بحران آب معادله‌ای سه وجهی با پاسخی یگانه
نویسنده	محمود دانشور کاخکی، استاد اقتصاد کشاورزی دانشگاه فردوسی مشهد
نوع خبر	یادداشت
زمان انتشار	۱۷ اسفندماه ۱۳۹۲
نوع رسانه	روزنامه
عنوان رسانه	دنیای اقتصاد
خلاصه خبر	در تبیین مسئله کشاورزی، اشتغال و بحران آب نباید عواطف و احساسات بر منطق و ضرورت‌های اقتصادی غلبه نماید بلکه باید روابط متقابل زوجی فی‌مابین سه وجه این معادله بست. بر اساس تمامی نظریه‌های اقتصاد توسعه در فرایند تغییرات ساختاری و در دالان دراز گذر از اقتصاد بسته به اقتصاد باز کشاورزی باید به طور مدام سهم نسبی بخش کشاورزی (به مفهوم عام کلمه) در اشتغال کل کاهش یابد و به موازات آن نرخ رشد این بخش افزایش یابد.

محور خبر	فعالیت های دورنگرانه و راهبردی مدیریت آب کشور
عنوان خبر	مشکل کمبود آب چگونه به وجود آمد و راه حل آن چیست؟
نویسنده	مهدی میرزایی، عضو هیئت علمی دانشگاه آزاد
نوع خبر	مقاله
زمان انتشار	تیرماه ۱۳۹۳
نوع رسانه	ماهنامه
عنوان رسانه	ماهنامه KWC
خلاصه خبر	<p>در این مصاحبه ابتدا به روند برجسته شدن بحران آب و دلایل بیان شده برای آن اشاره شده است. بیان می شود که راهکاری که تاکنون برای گذر از بحران آب انتخاب شده، مقداری تدبیر، کمی شانس، تعدادی هشدارهای نه چندان جدی، بعضی چاره جویی های بدون پیگیری و در نهایت فشار مضاعف بر مهمترین منبع استراتژیک یعنی آب زیرزمینی بوده. به اهمیت آب زیرزمینی اشاره می شود. در ادامه سه عامل مهم در به وجود آمدن شرایط موجود موثر شامل «جمعیت، استراتژی و آموزش» و چگونگی تاثیر هر سه توضیح داده می شود. افزایش جمعیت و پراکنش نامناسب آن، بدون توجه به آمایش سرزمین، به عنوان یکی از عوامل بحرانا مطرح می شود.</p>

محور خبر	فعالیت های دورنگرانه و راهبردی مدیریت آب کشور
عنوان خبر	گفت و گو با مهندس انوش نوری اسفندیاری
نویسنده	
نوع خبر	مصاحبه
زمان انتشار	آذرماه ۱۳۹۳
نوع رسانه	ماهنامه
عنوان رسانه	ماهنامه KWC
خلاصه خبر	<p>در این مصاحبه پس از معرفی سوابق، به خلاء بین قطب دانش و سیاست‌گذاری، عدم وجود ارتباط موثر بین سیاست‌گذاران و دانشگاهیان، و ضرورت تمرکز به مطالعات سیاست‌پژوهی به عنوان دلیل تشکیل اندیشکده تدبیر آب ایران اشاره می‌شود. سپس ایشان در قالب فعالیت‌ها اندیشکده به طرح بحث در خصوص مسائل اصلی مدیریت آب در کشور چون مسئله اطلاع‌رسانی و هشدارسازی عموم مردم و تصمیم‌گیرندگان، تحلیل شرایط کشور در یک افق زمانی درازمدت است تا بتوان با دید وسیع‌تر، برنامه‌ها را به نحو بهتری تنظیم نمود، اجتماعی کردن مسئله آب با برگزاری نشست‌های «آب، فرهنگ و جامعه» و ظرفیت‌سازی در نهادهای مختلف می‌پردازد. به پیامدهای بحران آب و لزوم انتقال هرچه زودتر اطلاعات مربوط به کمبود آب به سطح اجتماع و اینکه همه مردم، ابعاد این مشکل را باور کنند، اشاره شد و در خصوص ریشه‌های بحران فعلی آب مطرح شد که توسعه جمعیتی، توسعه شهرنشینی، توسعه کشاورزی در این مدت به گونه‌ای اتفاق افتاد که ما گرفتار چنین شرایطی شدیم. توهم فراوانی آب به دلیل واقعی نشدن قیمت آب، شکاف زیاد بین عرضه و تقاضا، وجود شرایط بحرانی عمیق و گسترده که حل آن نیرویی فراتر از دولت را طلب می‌کند و لزوم تریق اطلاعات جدید و گسترش گفت‌وگوهای اجتماعی در موضوع آب در جامعه موارد بعدی بود که مطرح شد. در انتها به نقش نهادهای غیردولتی در حل بحران آب اشاره شد.</p>

محور خبر	فعالیت های دورنگرانه و راهبردی مدیریت آب کشور
عنوان خبر	حکمرانی آب، بهترین شیوه جامع‌نگر در مواجهه با بحران آب است
نویسنده	سیداحمد خاتون آبادی، استاد دانشگاه صنعتی و عضو کمیته آب اتاق اصفهان
نوع خبر	گزارش
زمان انتشار	۲۷ آذرماه ۱۳۹۳
نوع رسانه	سایت
عنوان رسانه	زاینده رود
خلاصه خبر	سه روش برای مواجهه با بحران آب داریم. نخستین روش، روش سازه ای است. وقتی شما سد می زنید و آب را به جای دیگری انتقال می دهید توهم فراوانی آب به وجود می آید که به دنبال آن جمعیت زیاد می شود، مدام صنعت ایجاد می کنند. این صنعت جمعیت و آلودگی می آورد، این ها همه فرآیند بحران زیست محیطی را تشدید می کنند. راه حل دوم راه حل مدیریتی است. مدیریت تولید، توزیع، مصرف و تقاضا. بهترین شیوه مدیریت تقاضاست که در این روش مورد توجه قرار می گیرد. شیوه حکمرانی آب راه حل سوم محسوب می شود و مشارکت مردم در مدیریت آب، شفافیت سازی اطلاع رسانی، مسئولیت پذیری و پاسخگویی مسئولین نیز در حکمرانی مورد توجه قرار می گیرد.

فعالیت‌های دورنگرانه و راهبردی مدیریت آب کشور	محور خبر
نبرد تدبیر نه کمبود آب؛ شش نقد بر فرهنگ سیاست‌گذاری آب در ایران	عنوان خبر
حسام‌الدین آشنا، رئیس مرکز بررسی‌های استراتژیک ریاست جمهوری	نویسنده
سخنرانی	نوع خبر
۲۵ دی ماه ۱۳۹۳	زمان انتشار
سایت	نوع رسانه
شبکه ملی سیاست‌گذاری عمومی	عنوان رسانه
<p>در این سخنرانی با تعریف مفهوم حکمرانی، شش گزاره انتقادی در مورد حکمرانی آب در ایران ارائه می‌شود: گزاره اول: از منظر سیاست‌گذاری وقتی دو مقوله قدرت و منافع در میان است، در هر مسئله‌ای از جمله آب و مدیریت منابع آب، تحقق خیر جمعی که هدف سیاست‌گذاری عمومی است به شدت تحت تاثیر شفاف‌سازی در چهار محور دقت در تعریف مسئله، آشکارسازی اطلاعات و داده‌های درمورد مسئله، دخالت‌دادن ذینفعان و ذی‌ربطان در فرآیند تصمیم‌گیری و اجازه دادن برای نظارت عمومی بر فرآیند تصمیم‌گیری تا اجرا قرار دارد. بر این مبنای مسئله سیاست‌گذاری آب در هر چهار محور در ایران ما دچار خدشه‌های اساسی است؛ گزاره دوم: ابعاد اجتماعی و فرهنگی مدیریت منابع آب مغفول می‌ماند؛ گزاره سوم: ابعاد و فرآیند سیاسی منجر به تعریف مسئله و راهکارهای مدیریت بحران آب پنهان می‌شود. کل مسئله در لفافه‌ای از ملاحظات فنی، سازه‌ای، اقتصادی و گناه امنیتی پیچیده و مقاصد سیاسی لایه‌لای این ملاحظات گم می‌شود؛ گزاره چهارم: رویکرد فعلی حکمرانی آب در کشور برای محیطی با زیست‌بوم‌های متنوع از معتدل تا گرم و خشک نسخه‌ای واحد ارائه می‌کند. گزاره پنجم: راهکارهای تبدیل لحاظ نشده و در مقایسه یکدیگر تحلیل هزینه-فایده نمی‌شوند. گزاره ششم: ایدئولوژیک و هویتی شدن راهکارهای سازه‌ای.</p>	خلاصه خبر

محور خبر	فعالیت های دورنگرانه و راهبردی مدیریت آب کشور
عنوان خبر	۸ برنامه ویژه دولت برای حل بحران آب
نویسنده	
نوع خبر	یادداشت
زمان انتشار	۶ بهمن ماه ۱۳۹۴
نوع رسانه	سایت خبری
عنوان رسانه	اقتصاد نیوز
خلاصه خبر	<p>در برنامه ششم توسعه، دولت هشت برنامه ویژه برای مقابله با بحران آب دارد که بیشتر آنها به مقابله با بحران موجود مرتبط است و برخی دیگر از برنامه‌ها، در جهت بهبود عملکرد بخش آب است: ۱: برنامه‌ریزی برای تعادل بخشی به سفره‌های زیرزمینی ۲: کاهش مصرف سالانه آب به ۱۱ میلیارد مترمکعب ۳: افزایش عملکرد در واحد سطح و عدم توسعه سطح زیر کشت ۴: ارتقای بهره‌وری آب کشاورزی با توسعه روش‌های نوین آبیاری ۵: مسلوب‌المنفعه کردن چاه‌های فاقد پروانه و نصب کنتور هوشمند بر روی چاه‌های دارای پروانه ۶: ارائه حمایت‌های لازم برای توسعه گلخانه‌ها ۷: عدم حمایت از کشت محصولات آبی که برخلاف الگوی کشت، تولید می‌شوند. ۸: تدوین ضوابط قیمت‌گذاری و بهای آب مصرفی توسط وزارت نیرو برای تصویب در شورای اقتصاد.</p>

آب و توسعه

محور خبر	آب و توسعه
عنوان خبر	توسعه روستایی کم آب بر
نویسنده	
نوع خبر	گزارش
زمان انتشار	۲۶ مهرماه ۱۳۹۴
نوع رسانه	خبرگزاری
عنوان رسانه	ایسنا
خلاصه خبر	<p>زرنوشه روستایی از توابع بخش مرکزی شهرستان آشتیان در استان مرکزی است که صدای صنعتش مدت‌هاست نه تنها در آشتیان که در کمیجان هم پیچیده است. روستای زرنوشه ۳۵ کارگاه کوچک صنعتی دارد و در هر کارگاه دو تا سه نفر مشغول به کار هستند. به گفته دهیار این روستا به ازای هر کارگاه سه تا چهار نفر نیز به صورت غیرمستقیم در بخش‌هایی همچون مونتاژ و بسته‌بندی مشغول به کار شده‌اند. دو تا سه کارگاه بزرگتر نیز با ۶ تا ۱۷ شاغل به کار در زرنوشه دایر است. زرنوشه شاید تصدیق این ادعاست که مردم اگر با مدل عملی درستی از تامین معیشت روبرو شوند، خود راهکار معیشت خود را خواهند یافت و اقتصادی پویا را برای خود و دیگران رقم خواهند زد، چنانکه مردم زرنوشه توانستند.</p>

محور خبر	آب و توسعه
عنوان خبر	هر روستا یک محصول هر خانه یک کارخانه
نویسنده	اصغر نورالله زاده، مدیرعامل صندوق مهر امام رضا (ع)
نوع خبر	گزارش
زمان انتشار	۲۳ خردادماه ۱۳۹۴
نوع رسانه	سایت
عنوان رسانه	تابناک
خلاصه خبر	<p>استراتژی صندوق مهر امام رضا (ع) حمایت مالی از ساماندهی تولید انبوه در قالب کسب و کارهای خرد و کوچک است که اصطلاحاً به آن تولید بدون کارخانه می‌گوییم و برای اینکه که بتوانیم این سازماندهی را در محیط‌های کوچک انجام دهیم نیازمند تولید انبوه به صورت زنجیره‌ای و شبکه‌ای و شبکه‌های تولید هستیم. با حمایت از تولیدات خرد و کوچک در قالب کارگاه‌های کوچک و تولید خانگی به دنبال تحقق شعار «هر خانه یک کارخانه و هر روستا یک محصول» هستیم؛ ویژگی این برنامه اجرای آن در مناطق و منازل روستایی است تا با توجه توانمندی هر روستا آن یک محصول تولید شده و هر خانه هم نقش یک کارخانه را ایفا کند و این استراتژی اول ما در ساماندهی تولید انبوه است. در بخش دوم استراتژی، نه رشته‌ی فعالیت را شناسایی کرده‌ایم که تمام طرح‌ها در قالب این نه رشته قرار می‌گیرد.</p>

سازماندهی جمعیت، فضا، فعالیت در گستره سرزمین

محور خبر	سازماندهی جمعیت، فضا، فعالیت در گستره سرزمین
عنوان خبر	انتقال آب از دریای عمان رویایی است
نویسنده	محبوبه فیروزآبادی
نوع خبر	مصاحبه با آقای جواد نظری
زمان انتشار	
نوع رسانه	
عنوان رسانه	
خلاصه خبر	<p>مشکلی که در مملکت ما وجود دارد این است که ما اصلاً مدیریت منابع آب نداریم. کالیفرنیا نزدیک هزار مایل کانال کشی کرده و آب سیلاب را منتقل کرده و با آن کشاورزی میکند. در حالی که ۲۰ کیلومتریاش دریا است. آمریکا نمیآید آب را شیرین کند و برای کشاورزی استفاده کند. ما میخواهیم آب دریا را شیرین کنیم و هزار و ۸۰۰ متر پمپاژ کنیم. اگر خیلی مدیریت بکنند آب را بالای مترمکعبی ۲ هزار تومان به استان می‌آورند. با قیمت متر مکعبی ۲ هزار تومان، هیچ صنعت و هیچ تولید کشاورزی چنین بازدهی ندارد که بخواهد این هزینه را بپوشاند. تا وقتی که پول‌های نفت است این طرح‌های انتقال آب را می‌شود انجام داد.</p>

محور خبر	سازماندهی جمعیت، فضا، فعالیت در گستره سرزمین
عنوان خبر	نقد وضعیت برنامه‌ریزی بر مبنای آمایش سرزمین از زبان صاحب‌نظران
نویسنده	احمد آل یاسین
نوع خبر	گزارش
زمان انتشار	۲۵ خرداد ماه ۱۳۹۳
نوع رسانه	سایت
عنوان رسانه	پایگاه اطلاع‌رسانی و خبری جماران
خلاصه خبر	<p>آمایش سرزمین از سال ۱۳۵۳ با ایجاد مرکز آمایش سرزمین در ایران شروع شد. برنامه‌ی ششم پیش از انقلاب با رعایت موازینی از آمایش سرزمین تهیه شد که فرصت اجرا پیدا نکرد. بعد از انقلاب به آمایش سرزمین بهای بیشتر و جدی‌تری داده شد. فصل ششم برنامه‌ی چهارم توسعه (۸۸-۱۳۸۴)، مواد ۷۲ تا ۸۳ قانون برنامه‌ی چهارم به آمایش سرزمین و توازن منطقه اختصاص یافت. در سال ۱۳۸۵ شرح خدمات برنامه‌ی آمایش استان‌ها به وسیله‌ی مرکز آمایش سرزمین به سازمان‌های مدیریت و برنامه‌ریزی وقت استان‌ها ابلاغ شد و در سال ۱۳۹۰ نیز در شرح خدمات بخش برنامه‌ریزی و سیاست‌گذاری آن بازنگری شد. ایران به علت پیچیدگی اقلیمی و جغرافیایی نمی‌تواند برای آمایش سرزمین از الگوهای کشورهای دیگر نسخه‌برداری کند. برخی دشواری‌ها و محدودیت‌های ناشی از عدم برنامه‌ریزی آمایشی که یا منجر به اجرا نشدن برنامه‌های توسعه‌ی آمایش سرزمین و یا ناکامی برنامه‌های به اجرا درآمده شده است عبارت از فقدان سیاست‌های کلان کشور در مورد جمعیت، منابع و مصارف آب، قیمت آب، کالری مصرفی روزانه، امنیت غذایی، الگوهای کشت، واردات و صادرات کالاهای استراتژیک با رعایت محدوده‌های جغرافیای طبیعی هستند. بدون شناخت دقیق جغرافیای طبیعی، جغرافیای سیاسی، جغرافیای انسانی، حوزه‌ی فعالیت‌های اقتصادی، محیط زیست و انواع اکوسیستم‌ها و زیرساخت و بدون توجه به منابع محیطی) مناظر و مرایا) نمی‌توان وارد عرصه‌ی توسعه‌ی فضایی و آمایش سرزمین شد.</p>

محور خبر	سازماندهی جمعیت، فضا، فعالیت در گستره سرزمین
عنوان خبر	انتقال آب از خلیج فارس به سیرجان
نویسنده	محبوبه فیروزآبادی
نوع خبر	مصاحبه با آقای ثمره‌هاشمی مدیرعامل آب کرمان
زمان انتشار	
نوع رسانه	
عنوان رسانه	
خلاصه خبر	<p>راههای میان مدت ما برای برون‌رفت از بحران آب، احداث سد‌ها و بندهاست. ما در طرح تعادل بخشی منابع آب، غنی کردن سفره‌های آب زیرزمینی را دنبال می‌کنیم. راهکار بلند مدت انتقال آب است. ما ۴ طرح انتقال آب از خلیج فارس، دریای عمان، بهشت آباد و سرشاخه‌های دز در منطقه‌ی سولکان به استان کرمان را داریم. مطالعات اکثر این طرح‌ها انجام شده است. ما داریم به نقطه‌ای میرسیم که باید این کار را انجام دهیم. وضعیت آبهای زیرزمینی ما جوابگوی استان نیست. کشورهای حاشیه‌ی خلیج فارس دارند این کار را انجام میدهند. وقتی که ما نفت را از جنوب کشور به سمت پالایشگاه‌ها منتقل میکنیم و توجیه اقتصادی دارد، یقیناً آب هم که در آینده ارزشش از نفت هم بیشتر است، انتقال آن توجیه اقتصادی دارد.</p>

محور خبر	سازماندهی جمعیت، فضا، فعالیت در گستره سرزمین
عنوان خبر	مطالعات طرح انتقال آب از سواحل خلیج فارس به فلات مرکزی آغاز شد / ۱۶ استان تحت پوشش طرح
نویسنده	
نوع خبر	مصاحبه با جانباز، مدیرعامل آبفای کشور
زمان انتشار	۲ اسفندماه ۱۳۹۳
نوع رسانه	خبرگزاری
عنوان رسانه	فارس
خلاصه خبر	این طرح بسیار گسترده است و انتقال آب به فلات مرکزی ایران ۱۶ استان را در بر می گیرد که جمعیت فعلی این استانها ۴۶ میلیون نفر است. مطالعات برخی کریدورها مانند کریدور دریای عمان به شمال استان سیستان و بلوچستان به اتمام رسیده است. کریدور انتقال آب به بخش هایی از کرمان و جنوب یزد هم توسط بخش خصوصی تمام شده است و مراحل اجرایی آن آغاز شده است که البته در این خصوص وزارت نیرو اقدام به خرید آب می کند. این طرح محدوده بسیار وسیعی را در بر می گیرد از استان خوزستان آغاز و به شرق سیستان و بلوچستان ختم می شود و سپس استان هایی را که در بر می گیرد از جنوب رشته کوه البرز است تا یک بخش هایی از زاگرس است. بنابراین برای تامین نیاز آب شرب در شهرهای فلات مرکزی یا باید در جانمایی جمعیتی را که نیاز به آب شرب دارند تغییراتی داد و یا اینکه آب را در اختیار این جمعیت قرار دهید.

محور خبر	سازماندهی جمعیت، فضا، فعالیت در گستره سرزمین
عنوان خبر	دروغ بزرگی به نام توسعه؛ با کشاورزی ایران چه کرده‌ایم
نویسنده	هادی کیادلیری، رئیس دانشکده کشاورزی علوم تحقیقات تهران و رئیس انجمن جنگلبانی کشور
نوع خبر	
زمان انتشار	۱۱ اسفندماه ۱۳۹۳
نوع رسانه	روزنامه
عنوان رسانه	شهروند
خلاصه خبر	<p>داده‌های طرح آمایش سرزمین نشان می‌دهد که هر منطقه از خاک این کشور پتانسیل توسعه در چه حوزه‌ای را دارد. مثلاً در جنوب ایران می‌توان نفت استخراج کرد و ماهی صادر کرد. یا در شمال ایران کشاورزی و تولیدات گرانبهای خاویاری و ماهی داشت. مسئولان خواستند کشاورزی را در زمین‌هایی رونق دهند که تنها ثمره‌اش مصرف بیش از حد آب در سرزمین بی‌آب ایران بود. اینجاست که طرح آمایش سرزمین به کار می‌آید. زمین پس کشاورزی تنها در مناطقی وجود خواهد داشت که مستعدش باشد نه در بیابان و وسط کویر لم یزرع. توسعه کشاورزی یعنی توانمند ساختن کشاورزان و مدرن کردن کشاورزی. همین الان در شمال کشور بهترین زمین‌های کشاورزی را داریم که رها شده‌اند. چون کشاورزان توانایی کشاورزی ندارند. این در حالی است که ما این مشکلات را رها کردیم رفتیم در جاهای خشک و بیابان‌ها مردم را تشویق به کشاورزی کردیم. این یعنی یک برنامه کاملایی بهره. باید ارزیابی توان داشته باشیم. الزاما همه جا نباید کشاورزی شود، الزاما همه جا نباید صنعتی شود، الزاما همه جا نباید توریست داشته باشیم، الزاما همه جا همه پتانسیل‌ها را با هم ندارد.</p>

محور خبر	سازماندهی جمعیت، فضا، فعالیت در گستره سرزمین
عنوان خبر	انتقال آب و تنش آبی استان‌ها/ رودخانه‌های خوزستان بی‌رمق شده‌اند
نویسنده	
نوع خبر	گزارش
زمان انتشار	۴ مرداد ماه ۱۳۹۴
نوع رسانه	خبرگزاری
عنوان رسانه	مهر
خلاصه خبر	<p>آنها ابتدا گفتند انتقال آب تنها برای مصرف شرب خواهد بود در حالی که آب انتقال داده شده برای مصرف فولاد، کشاورزی و شرب بود. یکی از اشتباهات این بود که کارخانه فولادی که باید در کنار آب‌های هرمزگان باشد را به اصفهان انتقال دادند و بعد آب‌های خوزستان و چهارمحال و بختیاری را برای این کارخانه انتقال دادند. در حال حاضر برای کشاورزان خوزستانی مانع کشاورزی از طریق رودخانه کارون شده‌اند اینجا سؤال پیش می‌آید که چرا آب سرشاخه‌های کارون را به اصفهان و سایر استان‌ها داده‌اند در حالی که کشاورزی خوزستان روی زمین مانده و کشاورزان ما از کار اصلی خودشان محروم شده‌اند. اگر این کارهایی که مدنظر بعضی از افراد شیطنت باز هست ادامه پیدا کرده و آب را دوباره انتقال دهند خوزستان نابود شده و آب کارون خشک خواهد شد.</p>

محور خبر	سازماندهی جمعیت، فضا، فعالیت در گستره سرزمین
عنوان خبر	آمایش سرزمین بخش کشاورزی در برنامه پنجم توسعه
نویسنده	
نوع خبر	نوشتار
زمان انتشار	۸ شهریور ماه ۱۳۹۴
نوع رسانه	خبرگزاری
عنوان رسانه	فارس
خلاصه خبر	<p>در بررسی چشم‌انداز مناطق و استانها و ضوابط ملی آمایش در پیش‌نویس ضوابط ملی آمایش در بخش کشاورزی در سال ۹۳ به توسعه کشاورزی بر اساس تعاملات آب و توسعه کشاورزی، تجدیدنظر در الگوی کشت در راستای کاهش محصولات آب‌بر، اصلاح شیوه اجرا و مدیریت کشاورزی با توجه به بیان آب در حوضه‌های آریز بر اساس طرح جامع کشور، تدوین برنامه جامع مدیریت ریسک منطقه‌ای خشکسالی و تدوین الگوی کشت بهینه در جهت بهبود بهره‌وری آب و امنیت غذایی در مناطق مختلف کشور تاکید شده است. سپس به علل ضعف و نارسایی‌های موجود در سازمان فضایی موجود کشور شامل فقدان تفکر نظام‌مند و نهادینه برای مدیریت سرزمین در سطوح مدیریتی و برنامه‌ریزی کشور، نبود نهاد قانونی مشخص و مسئول برای پیگیری و نظارت بر اجرای طرح‌های آمایشی، نبود مراکز تحقیقاتی مناسب و عدم آگاهی مجریان از اصول و فنون آمایش و نبود رشته‌های آمایش سرزمین در دانشگاه‌ها در همه مقاطع تحصیلی و عدم شناخت وزراء و نمایندگان قانونی مجلس از اهمیت و فنون آمایش سرزمین، پرداخته شده است.</p>

محور خبر	سازماندهی جمعیت، فضا، فعالیت در گستره سرزمین
عنوان خبر	انتقال آب از همان اول اشتباه بود
نویسنده	اسدالله افلاکی
نوع خبر	مصاحبه با پرویز کردوانی
زمان انتشار	۲۶ آبان ماه ۱۳۹۴
نوع رسانه	روزنامه
عنوان رسانه	همشهری
خلاصه خبر	<p>انتقال آب اشتباه است از همان اول نباید این کار را می کردند. اگر جایی را می خواهید نابود کنید به آنجا آب بدهید. مناطقی که از آنجا آب گرفته می شود نابود می شود. اما مسئله به این سادگی نیست؛ مسئله این است که به جاهایی که آب دادند بیشتر تشنه شدند، چون وقتی آب می دادند نگفتند که این آب مال جای دیگر است و ممکن است یک روزی این آب تمام شود. مشکل اینجاست که آب را اول به شهر و بعد به صنعت دادند نه به کشاورزی که توسعه پایدار است. در نتیجه کشاورزان به شهر آمدند برای نمونه با انتقال آب به یزد، ۸۵ درصد روستاها خالی شد. به اصفهان آب دادند اصفهان هم آب را داد به کاشان و آران و بیدگل. در مورد جانمایی صنایع بزرگ نفهمیدند که در یزد و کرمان نباید کارخانه های عظیم بزنند الان نمی توانند این کارخانه ها را که میلیاردها تومان هزینه احداث آن شده تعطیل کنند از وزارت نیرو خواسته اند تا از خلیج فارس آب برایشان بیاورد. معمولا صنایع را کنار آب احداث می کنند نه اینکه آب را به صنعت برسانند.</p>

محور خبر	سازماندهی جمعیت، فضا، فعالیت در گستره سرزمین
عنوان خبر	«دولت محیط زیست» جلوی انتقال آب غیرقانونی به رفسنجان را بگیرد
نویسنده	مسعود پُربُر
نوع خبر	یادداشت
زمان انتشار	۴ اسفندماه ۱۳۹۴
نوع رسانه	خبرگزاری
عنوان رسانه	مهر
خلاصه خبر	سد و انتقال آب از رودخانه ونک در چهارمحال و بختیاری به دشت رفسنجان، پروژه‌ای غیر کارشناسی و فاقد مجوزهای قانونی ارزیابی اثرات زیست‌محیطی است که برخلاف رویکردها و دیدگاه‌های کارشناسانه و دوراندیشانه دولت تدبیر و امید، قرار است سالانه بیش از ۲۰۰ میلیون مترمکعب آب را منتقل کرده و شتاب روند نابودی کارون بزرگ را شدت بخشد. روژه سد و انتقال آب ونک نه برای تأمین آب شرب، بلکه صرفاً با توجه تعادل بخشی دشت رفسنجان و به کام بخش کشاورزی و با سرمایه‌گذاری شرکت عمران رفسنجان کلید خورده است. نویسندگان این نامه معتقدند که این پروژه در صورت اجرایی شدن، نه تنها منجر به خسارت‌های زیست‌محیطی گسترده در حوضه آبخیز کارون بزرگ خواهد شد بلکه سبب بروز نارضایتی‌های اجتماعی، ناامیدی فعالان و دوستان محیط‌زیست و کاهش اعتماد اهالی کارون بزرگ به‌عنوان سرمایه‌های اجتماعی به شعارها و برنامه‌های دولت یازدهم خواهد شد.

ارزیابی منابع و مصارف آب

محول خبر	ارزیابی منابع و مصارف آب
عنوان خبر	تالاب گاو خونی جانی دوباره می‌گیرد
نویسنده	
نوع خبر	
زمان انتشار	۲۰ اسفند ماه ۱۳۹۴
نوع رسانه	سایت
عنوان رسانه	تابناک
خلاصه خبر	در مصوبه دولت قرار شد ۱۷۶ میلیون متر مکعب حق آبه محیط زیستی به تالاب گاو خونی اختصاص پیدا کند امسال ۷۸ میلیون متر آب به تالاب گاو خونی وارد شد و این تالاب بعد از ده سال جان دوباره گرفت. در تابستان امسال با آموزش کشاورزان شرق اصفهان و آشنایی آنها با مخاطرات خشکسالی تالاب گاو خونی امسال همزمان با جاری شدن آب کشاورزان و مدیریت مصرف و حفاظت از برداشت های بی رویه نقش خوبی در رسیدن آب به تالاب گاو خونی داشته اند.

ارزیابی منابع و مصارف آب	محور خبر
راه نجات دریاچه ارومیه	عنوان خبر
عباسقلی جهانی	نویسنده
گفت و گو	نوع خبر
فروردین ماه ۱۳۹۳	زمان انتشار
خبرگزاری	نوع رسانه
آنا	عنوان رسانه
ابتدا ایشان به بیان دیدگاه‌های مختلف در خصوص دلایل خشک شدن دریاچه ارومیه می پردازد: خشکسالی‌ها، احداث سد‌ها و مصرف آب و برداشت آن. در ۳۰ سال گذشته سطح زیر کشت در حوضه آبریز ارومیه ۲۶۰ درصد افزایش داشته است. مصرف آب برای امور کشاورزی در این مدت ۳۰۰ درصد افزایش یافته در حالی که به راندمان آبیاری فقط ۲۰ درصد اضافه شده است. اصلی ترین و مهمترین مسئله غالب در برخورد مدیریتی با موضوع دریاچه ارومیه آن است که تقاضای آب از طریق عرضه بیشتر مانند انتقال بین حوضه ای آب، تامین نشود. کنترل تقاضای آب و مدیریت تخصیص منابع، همچنین کنترل مصرف، منطقی ترین راه حل نجات دریاچه ارومیه است. با اتکا به منابع آبی خود حوضه می توان دریاچه ارومیه را نجات داد.	خلاصه خبر

ارزیابی منابع و مصارف آب	محور خبر
تحلیلی بر منابع آب ایران و جهان با تاکید بر محدودیتهای موجود در تهران	عنوان خبر
جواد اطاعات و نغمه مبرقی	نویسنده
	نوع خبر
۱۹ مهر ماه ۱۳۹۴	زمان انتشار
سایت خبری	نوع رسانه
آب ایران	عنوان رسانه
<p>آمارها نشان می دهد سرانه آب در دسترس ایران در فاصله سالهای ۱۳۳۵ تا ۱۳۹۰ از ۷۰۰۰ متر مکعب به حدود ۱۴۰۰ متر مکعب کاهش پیدا کرده است. در این میان شهر تهران با تراکم جمعیتی معادل ۱۱۵۰۰ نفر در هر کیلومتر مربع و سرانه مصرف آب حدود ۳۰۰ لیتر در روز، از نظر منابع آبی در تنگنای بسیاری قرار گرفته است. هم اکنون حدود ۶۰ درصد از منابع آب مورد نیاز شهر تهران از طریق سدهای مختلف و بقیه از طریق چندین حلقه چاه از منابع آب زیر زمینی تامین می شود. با توجه به روند رشد جمعیت و مهاجرت به تهران و از طرفی کاهش منابع آب تداوم و پایداری شرایط کنونی حاکم بر تهران در آینده غیر ممکن است. در ادامه به صورت مبسوط به بررسی منابع آب شهر تهران و مصارف آن پرداخته می شود و در نهایت با در نظر گرفتن این نکته که مدیریت آب شهر تهران بدون حل مشکلات دیگر مناطق کشور عملاً غیر ممکن است، راهکارهایی ارائه می شود.</p>	خلاصه خبر

ارزیابی منابع و مصارف آب	محور خبر
واکنش معاون وزیر کشاورزی به اعلام سهم آب کشاورزی: آمار وزارت نیرو پایه علمی ندارد.	عنوان خبر
	نویسنده
گزارش	نوع خبر
۲۰ آبان ماه ۱۳۹۳	زمان انتشار
سایت	نوع رسانه
اقتصاد نیوز	عنوان رسانه
مسئولان وزارت نیرو براین باورند که بیش از ۹۲ درصد آب مصرفی در کشور در بخش کشاورزی مصرف می‌شود؛ در حالی که این آمار درست نبوده و پایه علمی و فنی ندارد. آب مصرفی واقعی در بخش کشاورزی همان آبی است که سر مزارع به کشاورزان تحویل داده می‌شود. این در صورتی است که اکنون محاسبه آب مصرفی در بخش کشاورزی این گونه است که سهم آب مصرفی در شرب و صنایع را که محدود است و مابقی آن هر چه بماند به پای کشاورزی می‌گذارند. ۷۰ تا ۷۵ درصد آب مصرفی در دنیا در کشاورزی مصرف می‌شود که در ایران هم به نظر می‌رسد همین میزان درست است.	خلاصه خبر

ارزیابی منابع و مصارف آب	محور خبر
سهم کشاورزی از آب کمتر از ۶۰ درصد است	عنوان خبر
	نویسنده
گزارش	نوع خبر
۱۸ بهمن ماه ۱۳۹۴	زمان انتشار
خبرگزاری	نوع رسانه
ایسنا	عنوان رسانه
<p>سال‌ها وزارت نیرو سهم آب مصرفی در بخش کشاورزی را حدود ۹۰ میلیارد مترمکعب اعلام می‌کند. در حالی که براساس اعلام این وزارتخانه بارش باران ۱۸ درصد و میزان روان‌آب‌ها ۴۹ درصد طی سال‌های اخیر کاهش یافته است اما سهم آب مصرفی در بخش کشاورزی تغییری نمی‌کند. سهم بخش کشاورزی از آب مصرفی کشور کمتر از ۶۰ درصد است و بسیاری از مدیران وزارت نیرو بر این عقیده هستند، چراکه در کشور مشکل کم‌آبایی وجود دارد که ۲۵ درصد از عرصه‌های کشاورزی و تولیدات این بخش را شامل می‌شود.</p>	خلاصه خبر

محرور خبر	ارزیابی منابع و مصارف آب
عنوان خبر	بارندگی در ایران، یک سوم جهان و تبخیر آب، سه برابر جهان!
نویسنده	
نوع خبر	یادداشت
زمان انتشار	۳ اسفندماه ۱۳۹۴
نوع رسانه	سایت
عنوان رسانه	تابناک
خلاصه خبر	یکی از دلایل عمده کمبود آب در کشورمان، سهم بالای کشاورزی در مصرف این گنجینه ارزشمند است. سهمی که گفته می‌شود بیش از ۹۰ درصد آب مصرفی در کشور است و اندکی بهینه سازی در آن هم می‌تواند اوضاعمان را زیر و روزه کرده و از بحران آب خلاصمان کند. بسیاری از کارشناسان بر این باورند که می‌توان با مدیریت بخش کشاورزی و اعمال برخی تغییرات جزئی در کشت هم سهم بخش کشاورزی در مصرف آب را به شدت کاهش داد و نتایج خوبی کسب کرد اما به همین اندازه هم تغییری رخ نمی‌دهد.

علل و پیامدها

محور خبر	علل و پیامدها
عنوان خبر	بازی با بیت‌المال عامل خشکسالی
نویسنده	آیت الله جوادی آملی
نوع خبر	سخنرانی
زمان انتشار	۱۶ مهرماه ۱۳۹۳
نوع رسانه	سایت
عنوان رسانه	تابناک
خلاصه خبر	خشکسالی یک امتحان الهی است و راهی ندارد به جز اینکه به ممتحن باز گردیم و در این زمینه بیان شده اگر شما به وظیفه خود عمل کنید، باران نازل می‌شود.

محور خبر	علل و پیامدها
عنوان خبر	آلودگی منابع آبی ایران و بی‌اطلاعی مسوولان!
نویسنده	عاطفه قلع ریز
نوع خبر	
زمان انتشار	۱۳ مهرماه ۱۳۸۹
نوع رسانه	سایت
عنوان رسانه	بهداشت محیط ایرانیان
خلاصه خبر	<p>در رابطه با نقش دستگاه‌های اجرایی در کاهش آلودگی‌ها، آن‌ها باید به وظایفی که طبق قانون به هر یک از دستگاه‌ها محول شده، توجه داشته باشند. نمونه بارز عینی آلودگی منابع آبی کشور در آلودگی منابع آب‌های زیرزمینی است. اثرات آلودگی آب بر سلامتی انسان معمولاً به صورت تدریجی است و مثل بیماری‌های واگیردار نظیر آنفلوآنزای مرغی یا جنون گاوی نیست بلکه به صورت ناگهانی اشاعه پیدا می‌کند و حساسیت‌برانگیز است. تنها با همکاری و مشارکت مردم و مسوولان ذی‌ربط می‌توان به موفقیت طرح‌های حفاظت از منابع آب سطحی و زیرزمینی در مقابل آلودگی‌های مختلف اطمینان داشت. آلودگی آب به وسیله رسوبات حاصله از روان آب‌های سطحی - کشاورزی یکی از عوامل اصلی رسوبگذاری در رودخانه‌ها، دریاچه‌ها، دریا و ... است و کنترل آلودگی از این طریق معمولاً با اقدامات مربوط به کنترل فرسایش و حمل رسوب آغاز می‌شود.</p>

محرور خبر	علل و پیامدها
عنوان خبر	در یک خیانت بزرگ شرکت کردم!
نویسنده	آقای مهدی آگاه
نوع خبر	مصاحبه
زمان انتشار	اسفندماه ۱۳۹۲
نوع رسانه	ماهنامه
عنوان رسانه	نشریه داخلی انجمن پسته ایران
خلاصه خبر	<p>در این مصاحبه ابتدا به اهمیت استراتژیک منابع آب زیرزمینی، بخصوص در مناطق فلات مرکزی و بهره برداری پایدار با استفاده از تکنولوژی قنات توسط پیشینیان و ماجرای ورود تکنولوژی چاه عمیق، اثرات آن بر برداشت از این منبع و عاملی برای بهم خوردن تعادل سفره اشاره می‌شود. هزینه پایین احداث چاه در اثر تزریق پول نفت به اقتصاد و ایجاد سوبسید در کالاهای و قیمت پایین انرژی عوامل مهمی در حفر چاه عمیق بیان می‌شود. در خصوص سابقه قوانین آب هم به قانون آب و نحوه ملی شدن آن و شرایط آن توجه میشود. در خصوص تاریخچه قوانین و ویژگی‌ها آنها با نگاه تاریخی به مسئله، تخلفات صورت گرفته در خصوص نقض قانونی هم از اشخاص حقیقی و حقوقی و هم نهادهای دولتی و رابطه اقتصادی بین ارزش تولید شده محصول پسته و ارزش منابع آب زیرزمینی صرف شده برای اینکار صحبت می‌شود.</p>

محرور خبر	علل و پیامدها
عنوان خبر	مدیریت آب بد بود، لبخند «هامون» خشکید
نویسنده	صدرا محقق
نوع خبر	مقاله
زمان انتشار	۲۱ تیرماه ۱۳۹۳
نوع رسانه	روزنامه
عنوان رسانه	شرق
خلاصه خبر	<p>تالاب هامون در استان سیستان و بلوچستان که بهار امسال پس از ۱۶ سال بی آبی مطلق دوباره بخش‌هایی از آن احیا شده بود در آستانه خشک شدن قرار گرفت. عدم مدیریت صحیح آب، کاهش آب ورودی از افغانستان، گرمای بسیار زیاد منطقه و بادهای ۱۲۰ روزه سیستان به تعبیر یک فعال محیط‌زیستی در زابل، امان این تالاب را بریده است. علاوه بر این برداشت بیش از حد و مدیریت نشده از فضای سبز و نيزارهای تالاب، دمای بسیار بالای منطقه که به صورت میانگین بیشتر از ۴۰ درجه است و بادهای ۱۲۰ روزه امان دریاچه را بریده است، در مناطق زیادی از تالاب که سطح آب کم بود آب تبخیر و خشک شده است، همین موضوع به تلف شدن هزاران قطعه ماهی و جوجه پرندگانی که به امید آب در حاشیه تالاب تخم گذاری کرده بودند، منجر شده است.</p>

محرور خبر	علل و پیامدها
عنوان خبر	تاثیر فاجعه کم آبی بر تمدن ایرانی
نویسنده	علی رضاقلی
نوع خبر	مقاله
زمان انتشار	۳۱ تیرماه ۱۳۹۳
نوع رسانه	روزنامه
عنوان رسانه	شرق
خلاصه خبر	<p>در مجموع کم آبی در طول تاریخ تاثیر فوق‌العاده منفی بر توانمندی منابع اقتصادی می‌گذاشت چه در فلات ایران و چه در زاگرس و مناطق کوهستانی مشابه، چه در محل بیلاق ایلات و چه در محل قشلاق ایلات. و این اقتصاد ضعیف به نوبه خود تاثیر منفی بر روی درآمدهای دولت برای اداره جامعه می‌گذاشت و دولت‌ها امکانات لازم را برای کنترل خشونت و ارایه نظم و ایجاد وحدت ملی و کم کردن هزینه‌های تقسیم کار و تخصص‌گرایی و ارایه قانون و اجرای قانون نداشتند. مهم‌ترین اتفاق مخربی که با حضور پول نفت در نظام اقتصادی کشور رخ داد، یکی افزایش جمعیت بود و یکی هم تخریب منابع آبی. شواهد تاریخی نشان می‌دهد که استعداد اقتصادی فلات و زاگرس و البرز و حواشی آن به‌طور طبیعی گنجایش نگهداری هفت الی هشت میلیون جمعیت را بیشتر ندارد. از طرف دیگر افزایش پول نفت این امکان را به مردم داد که با این پول تکنولوژی جدید وارد کنند و با آن مشغول غارت منابع مشاع زیرزمینی شوند.</p>

محور خبر	علل و پیامدها
عنوان خبر	حکمرانی فازی بر آب؛ مطالعه موردی حوضه آبخیز زاینده‌رود
نویسنده	مهدی فصیحی هرندی
نوع خبر	خلاصه سیاستی
زمان انتشار	۲۴ بهمن ماه ۱۳۹۳
نوع رسانه	سایت
عنوان رسانه	شبکه ملی سیاست‌گذاری عمومی
خلاصه خبر	<p>سدهای مخزنی، انحرافی، کانال‌ها، پمپاژ و انتقال آب به مناطق دوردست خارج از حوضه، به عنوان عوامل برهم زدن انسجام اجتماعی و توزیع درآمد و هزینه در حوضه زاینده رود شناخته می‌شوند. به این طریق که درآمد از پایین دست به بالادست منتقل شده است. تداخل انتظارات آب بران تازه وارد و قدیم و همزمانی آن با برداشت غیراصولی از منابع زیرزمینی (به لحاظ خشکسالی) باعث پیچیده‌تر شدن روابط بازیگران در حوضه شد. این گونه مدرنیزاسیون، مقصر فروپاشی سامانه‌های اجتماعی-تکنیکی هستند. الگوهای حکمرانی که عموماً باعث رشد بی‌بندوبار (نه توسعه) و برهم زدن تعادل بالادست و پایین دست، برهم زدن نظام‌های موجود در بهره‌برداری از منابع آب، افسول و حتی اضمحلال تدریجی جوامع کوچک مقیاس و کم تأثیر، مهاجرت و نهایتاً از بین بردن بوم‌سازگان (اکوسیستم‌ها) شده است. هم‌اکنون زاینده‌رود علاوه بر تنش‌های داخل استانی، با مناقشاتی فرااستانی، در محدوده حوضه آبخیز و حتی خارج آن دست به‌گریبان است. تصمیم‌گیرندگان متمایل به دوری از بروز مناقشه زیست محیطی و اجتماعی - سیاسی بر سر آب در بلندمدت باید متوجه شوند که راهکارهای بالا به پایین و پادگانی در مسئله حقوق آب نمی‌تواند چندان مؤثر باشد.</p>

محوّر خبر	علل و پیامدها
عنوان خبر	«زلزله خاموش» در راه است.
نویسنده	
نوع خبر	یادداشت
زمان انتشار	۱ فروردین ماه ۱۳۹۴
نوع رسانه	روزنامه
عنوان رسانه	ابتکار
خلاصه خبر	<p>زلزله خطرناکی که در میان بسیاری از زنگ خطرهای دیگر به صدا درآمده است تشکیل بیابان در ۷ میلیون هکتار از اراضی کشور است. زلزله‌ای خاموش که چالش بیابانی نام گرفته و نه تنها ایران، بلکه کشورهای دیگر را نیز در خود می‌بلعد و فرو می‌کشد. شهرها بدون ضابطه گسترش پیدا کردند. روستاها در جامعه مدرن، جای خود را به شهرهای کوچک دادند و همین نقطه آغاز خشکسالی بود. پس از انقلاب، شاهد رشد شهرها بودیم. منطقه‌ای که نه نام روستا را می‌شود به آن اطلاق کرد و نه شهر! حفر بدون مجوز برای آب شرب در شهرها، حاشیه امن، قانون حفر چاه برای آب کشاورزی را به ناامنی مطلق کشانید.</p>

محرور خبر	علل و پیامدها
عنوان خبر	خشکسالی مدیریت در ایران
نویسنده	سالار ایرانزاد
نوع خبر	یادداشت
زمان انتشار	فروردین ماه ۱۳۹۴
نوع رسانه	روزنامه
عنوان رسانه	جهان صنعت
خلاصه خبر	نسبت دادن تمامی خشکسالی و کم آبی ایران به کاهش نزولات آسمانی کفران نعمت است و سوء مدیریت. چنانچه در هریک از زمینه های بحران آب غور و علت یابی شود ملاحظه می شود که حاصل آن به عوامل بالفعل مربوط می شود نه بالقوه و این به آن معنی است که ما با خشکسالی مدیریت مواجه هستیم نه خشکسالی جغرافیایی.

محرور خبر	علل و پیامدها
عنوان خبر	پایتخت ۳۶ سانتی متر کوتاه شد
نویسنده	محمد جواد بلورچی
نوع خبر	گزارش
زمان انتشار	۱۹ خرداد ماه ۱۳۹۴
نوع رسانه	روزنامه
عنوان رسانه	آرمان
خلاصه خبر	پس از بیان وضعیت بحران آب در ایران، مطرح می شود که کاهش ۶۰ درصدی سطح آب های زیر زمینی در ایران اولین اثر نامطلوب آن نشست زمین است. دشت تهران (جنوب شهر تهران) ۳۶ سانتی متر مربع فرونشست زمین دارد. زمانی متوجه این نشست ها می شویم که با کوچکترین زلزله ای همه ساختمان ها و زیرساخت های شهری ویران شود. ادامه دادن به روال قبل مشکلات را بیشتر می کند.

محرور خبر	علل و پیامدها
عنوان خبر	روایت تلخ روستای ۵۰۰ ساله؛ آب دبه‌ای ۵۰۰ تومان!
نویسنده	سعیده حسن خانی
نوع خبر	گزارش
زمان انتشار	۲۷ مهرماه ۱۳۹۴
نوع رسانه	سایت
عنوان رسانه	تابناک
خلاصه خبر	<p>حال هوای این روزهای روستاهای پایتخت خوب نیست، یا کمبود بودجه دارند یا طرح های هادی به درستی اجرایی نشده است. داستان ما روایت روستاهایی است که نه بخشدار دارند نه دهیار اما قدمتی تاریخی و شناسنامه‌ای پر افتخار دارند. آراد، روستایی متعلق به میرزا علی آقای یزدی از بازاریان تهران که پسرش اولین دکتر سل در ایران بوده است. کوچه‌ها آسفالت نشده و جدول کشی ندارد. آب لوله کشی شور است و هفته ای ۱۰ هزار تومان خرج خرید آب تصفیه‌ای می‌کنیم. روزانه شاید دبه‌ای ۵۰۰ تومان به آب تصفیه‌ای دهیم. شغل مردمان روستا کشاورزی نیست و روستا تنها نقش یک آرامگاه موقتی برای آنها دارد، روزها در کارخانه‌های پایتخت مشغول کار و شب‌ها در روستا مشغول استراحت؛</p>

محور خبر	علل و پیامدها
عنوان خبر	باورهای اشتباه ما ایرانیان درباره خشکسالی
نویسنده	کاووس سیدامامی، استاد دانشگاه و فعال محیط زیست
نوع خبر	یادداشت
زمان انتشار	۷ تیرماه ۱۳۹۴
نوع رسانه	روزنامه
عنوان رسانه	ایران
خلاصه خبر	<p>اقلیم‌شناسان می‌گویند که روند کنونی در منطقه خاورمیانه و ایران به سوی خشکسالی مزمن است و نباید امیدوار به سال‌های پرباران آینده بود. سال‌ها است که ما با منابع آبی خود حریصانه و بدون هرگونه ملاحظه‌ای برای آینده رفتار می‌کنیم. بحران آب حیات‌وحش ایران و زیستگاه‌هایشان را حتی بیش از ما انسان‌ها تهدید می‌کند و اگر چاره‌ای نیندیشیم شمار زیادی از جانوران این سرزمین بر اثر بی‌آبی تلف خواهند شد. سازمان حفاظت محیط زیست نه بودجه کافی و نه امکانات سراسری برای مقابله با این معضل دارد. از این روست که حرکت‌های مردمی در این زمینه تنها راه حل خواهد بود. ما انسان‌ها مسئول حل مشکل بی‌آبی حیات وحش هستیم.</p>

محور خبر	علل و پیامدها
عنوان خبر	مهم ترین عوارض کاهش آب‌های زیرزمینی در حوزه دریاچه ارومیه
نویسنده	امیرمسعود طایفه سلطانخانی
نوع خبر	یادداشت
زمان انتشار	۲۵ آذرماه ۱۳۹۴
نوع رسانه	روزنامه
عنوان رسانه	قانون
خلاصه خبر	افت کیفیت منابع آب زیرزمینی و افزایش شوری خاک و تخریب محیط زیست، افزایش هزینه‌ها و کاهش تولیدات کشاورزی که منجر به گسترش فقر و بیکاری شده را نیز در بر داشته است. بروز مشکلات و بحران‌های اقتصادی، اجتماعی و سیاسی و همچنین مهاجرت کشاورزان به شهرها نیز از مهم ترین عوارض کاهش آب‌های زیرزمینی قلمداد می‌شود.

محور خبر	علل و پیامدها
عنوان خبر	روستاها خالی از مردان و پسران شدند
نویسنده	شهیندخت مولاوردی، معاون رییس جمهوری در امور زنان و خانواده
نوع خبر	گزارش
زمان انتشار	۱۵ آبان ماه ۱۳۹۴
نوع رسانه	خبرگزاری
عنوان رسانه	ایرانا
خلاصه خبر	روستاها به علت مهاجرت و گسترش شهرنشینی خالی از مرد و پسر شده و دختران روستایی با مساله نوظهوری به نام بازماندگی از ازدواج رو به رو هستند. هم اکنون شاهد افسردگی در دختران به علت های مختلف و مهمتر از همه بیکاری هستیم که موجب گرایش آنها به سوی اعتیاد شده است. دختران روستایی اغلب تحصیلکرده هستند.

محور خبر	علل و پیامدها
عنوان خبر	استان فارس؛ سهم مسئولان در بحران آب چقدر است؟!
نویسنده	دکتر حاجی کریمی، دانشیار دانشگاه ایلام
نوع خبر	یادداشت
زمان انتشار	۲۱ تیرماه ۱۳۹۴
نوع رسانه	سایت
عنوان رسانه	تابناک
خلاصه خبر	بزرگترین عامل بحران آب در کشور و خصوصاً در استان فارس کشاورزی ناصحیح است که عمده تقصیر این گناه متوجه مسئولان است. مسئولانی که شالیزارهای متعدد برنج را در این استان بحران زده می بینند و اقدامی نمی کنند و شاید هم اصلاً نمی بینند! مسئولانی که چاه های غیرمجاز را رفع تکلیفی پر می کنند. مسئولانی که زمین های یکپارچه را تکه تکه پاره و هم کشاورزی و هم آب را نابود کردند. بله مردم باید رعایت کنند. اما مسئولان چطور؟

محور خبر	علل و پیامدها
عنوان خبر	منابع آب در معرض انواع آلاینده ها قرار دارند
نویسنده	
نوع خبر	گزارش
زمان انتشار	۵ اسفندماه ۱۳۹۴
نوع رسانه	روزنامه
عنوان رسانه	دنیای اقتصاد
خلاصه خبر	کمبود آب سالم برای شهر تهران در سال ۱۴۰۴ مسأله ای جدی است و حفظ کیفیت منابع موجود اهمیت بسزایی دارد.. سدهای تامین کننده آب شرب تهران و منابع آب زیرزمینی در معرض تهدید انواع آلاینده ها قرار گرفته اند.

محرور خبر	علل و پیامدها
عنوان خبر	بزرگترین فروچاله کشور در فارس
نویسنده	
نوع خبر	گزارش
زمان انتشار	۱۷ آبان ماه ۱۳۹۴
نوع رسانه	خبرگزاری
عنوان رسانه	مهر
خلاصه خبر	<p>پدیده فرونشست ممکن است به صورت نشست تدریجی یا ناگهانی سطح زمین و به هر دو علت طبیعی یا بر اثر فعالیت انسان ایجاد شود. نویسنده سپس به علل ایجاد این فروچاله می پردازد و اشاره می کند که برداشت بی رویه آب‌های زیرسطحی، وجود شکستگی‌ها و خردشدگی‌های ناشی گسل‌ها، روان آب‌های اسیدی، هدایت جریان آب‌های سطحی و زیرسطحی توسط شیب توپوگرافی و وجود قنات‌های قدیمی، تغییر کاربری زمین و... باعث ایجاد این فرونشست شده است. فرونشست از شمار مخاطرات زمین است که به صورت آرام و خزیده با مترکم شدن رسوبات به دلیل خالی شدن سفره آب زیرزمینی و ریزش‌های زیرسطحی شروع شده و یا با خالی شدن سفره‌های آب‌های فسیلی سبب تخریب سقف رسوبات به درون حفره‌های زیرزمینی می شود و درنهایت نشست سطح دشت و یا شکل‌گیری فروچاله‌ها را در پی دارد.</p>

محرور خبر	علل و پیامدها
عنوان خبر	۳۴ هزار روستای از سکنه خالی شده‌اند.
نویسنده	ناصر زرگر، معاون سرمایه‌گذاری، اشتغال و امور اجتماعی معاونت توسعه روستایی و مناطق محروم ریاست جمهوری
نوع خبر	گزارش
زمان انتشار	۲۰ آبان ماه ۱۳۹۴
نوع رسانه	خبرگزاری
عنوان رسانه	فارس
خلاصه خبر	<p>فناوری در شرایطی در جامعه شهری ایران وارد شد که جامعه روستایی ما تولیدکننده و جامعه شهری مصرف‌کننده بود. اما متأسفانه جامعه روستایی دچار آسیب‌هایی شده و بیشترین سرمایه‌گذاری در بین جامعه مصرف‌کننده که همان جامعه شهری است، صورت گرفته است. طی ۵۰ سال گذشته ۳۴ هزار آبادی از سکونت خالی شده‌اند. در این مدت ۱۱ میلیون نفر در مناطق حاشیه کلان‌شهرها ساکن شده و این حاشیه‌نشینی عمدتاً توسط روستائیان انجام شده است به نحوی که افرادی که مولد و تامین‌کننده امنیت غذایی جامعه بوده‌اند در حاشیه شهرها که منابعی برای تولید در دست ندارند، ساکن شده‌اند. بر اساس گزارش نیروی انتظامی منشا بیش از ۵۰ درصد بزهکاری‌ها در استان تهران حاشیه شهرها است و این نشان می‌دهد که پیش از این سیاست‌گذاری‌ها به گونه‌ای بوده است که اقشار باکرامت و مولد جامعه به اقشاری با میزان بزهکاری بالا و مصرف‌کننده تبدیل شده‌اند.</p>

محرور خبر	علل و پیامدها
عنوان خبر	گام مثبت اما لرزان دولت برای نجات «کارون»
نویسنده	
نوع خبر	گزارش
زمان انتشار	۲۰ آبان ماه ۱۳۹۴
نوع رسانه	سایت
عنوان رسانه	تابناک
خلاصه خبر	<p>از برنامه‌های نجات کارون، تشکیل کارگروهی برای پیگیری آلودگی بزرگترین رود کشور است و مأموریت نخست آن، اولویت‌بندی طرح‌های کاهش آلودگی این رودخانه و تعیین روش‌های تأمین مالی در قالب برنامه ی ششم توسعه نیز تعیین شد. جا دارد که از یکسو شکل گیری کارگروهی ویژه برای بررسی آلودگی های کارون را اقدامی مؤثر خوانده و از سوی دیگر گلايه کنیم که چرا این اقدام نیک را به کیفیت آب کارون محدود نموده‌اند؟ اگر قرار است در وضع کارون گشایشی ایجاد شود، به اقداماتی در راستای آلودگی های این رود محدود نمانده و جامع تر به مشکل نگاه شود تا نتایج موثرتر و بلندمدت تر به دست آید. متأسفانه ما همواره آب را منتقل کردیم و با آن شهرها و صنایع را توسعه دادیم حالا اگر آب به این صنایع نرسانیم مهاجرت می کنند تبعات زیست محیطی بماند.</p>

محور خبر	علل و پیامدها
عنوان خبر	در اقتصاد آب عقب مانده ایم!
نویسنده	حاج رسولیها
نوع خبر	مصاحبه
زمان انتشار	۲۷ آبان ماه ۱۳۹۳
نوع رسانه	سایت
عنوان رسانه	اقتصاد برتر
خلاصه خبر	<p>در این گفت و گو ابتدا به تاریخچه تحولات ساختاری مدیریت منابع آب و در نهایت استانی شدن مدیریت آب و از دست رفتن یکپارچگی ساختاری در بخش آب اشاره می شود. به بحث مدیریت استانی، غالب شدن فرهنگ چانه زنی در برداشت منابع آب در سطح استانها و بروز تعارضات بین استانها، لزوم مشارکت دادن ذی نفعان در مدیریت آب و لزوم توجه به مدیریت بهم پیوسته منابع آب پرداخته می شود. ایشان اشاره می کند اصلاً در اقتصاد آب موفق نبودیم، بخشی از آن ناشی از شرایط کشور ماست چراکه ما نسبت به بحث امنیت غذایی همیشه نگران هستیم و چون در معرض تهدیدیم، پس به سمت ارزش واقعی آب نمی رویم؛</p>

محور خبر	علل و پیامدها
عنوان خبر	سلب مدیریت منابع آب از استان‌ها
نویسنده	جعفر غفاری شیروان
نوع خبر	مصاحبه
زمان انتشار	۴ آذرماه ۱۳۹۴
نوع رسانه	سایت
عنوان رسانه	تابناک
خلاصه خبر	<p>پس از آنکه مدیریت آب از منطقه‌ای به استانی در دولت قبل تغییر یافت، بهره‌برداری از منابع در جدال بین استان‌ها در سهم‌گیری بیشتر از منابع رو به افزایش رفت به طوری که در طول چند سال گذشته تاثیر خود را در خشکیدگی‌های منابع آب سطحی و زیرزمینی نشان داد. بر همین اساس کارشناسان تاکید دارند دولت هرچه سریعتر باید مدیریت آب را به وضعیت قبل یعنی به مدیریت منطقه‌ای بازگرداند. در شرایط تغییر و اصلاح نقش نهادها در سطح حاکمیت، اجرا، ذینفعان و بهره‌برداران نیاز به ظرفیت‌سازی و افزایش توان بانگرش و رویکرد جدید دارند. در این دوران ظرفیت‌های مشاوران و پیمانکاران و سازندگان و تولیدکنندگان و تأمین‌کنندگان نیاز به پشتیبانی برای مشارکت در فرایند تغییر دارند.</p>

مخبر خبر	علل و پیامدها
عنوان خبر	بحران آب در ۳۵۰ دشت کشور
نویسنده	
نوع خبر	
زمان انتشار	۸ دی ماه ۱۳۹۴
نوع رسانه	سایت
عنوان رسانه	تابناک
خلاصه خبر	اگر برداشت آب به طور درست صورت گیرد به هیچ وجه با کمبود آب مواجه نمی‌شویم. در کشور حدود شش میلیارد مترمکعب مازاد برداشت سالانه آب، ۱۱۰ میلیارد مترمکعب کسری ذخیره استاتیک و سالانه حدود یک هزار و ۲۰۰ کیلومتر کف‌شکنی در چاه‌ها انجام می‌شود. از ۶۰۹ دشت کشور وضعیت ۳۰۰ تا ۳۵۰ دشت، ممنوعه و بحرانی است.

مخبر خبر	علل و پیامدها
عنوان خبر	رتبه مدیریت منابع آب ایران؛ ۱۳۲ در بین ۱۳۳ کشور
نویسنده	
نوع خبر	گزارش
زمان انتشار	۱۳ دی ماه ۱۳۹۴
نوع رسانه	روزنامه
عنوان رسانه	شهروند
خلاصه خبر	ساخت حدود ۳ هزار سد حالا نه تنها این اقدام غیرکارشناسی یکی از مهم‌ترین عوامل تشدید بحران خشکسالی در ایران به شمار می‌آید که بدهی‌های کلانی برای دولت ایجاد کرده است. اقدام نسنجیده سدسازی بی‌رویه حالا موجب شده که تقریباً به اندازه نیمی از آب مورد استفاده در کشاورزی به صورت مستقیم از پشت سدها تبخیر شود. این مسائل موجب شده که براساس تازه‌ترین شاخص‌های جهانی منتشر شده، ایران در زمینه مدیریت منابع آب رتبه ۱۳۲ را در بین ۱۳۳ کشور جهان به خود اختصاص دهد.

محرور خبر	علل و پیامدها
عنوان خبر	رایزنی دیپلماتیک با ترکیه بر سر آب
نویسنده	
نوع خبر	گزارش
زمان انتشار	۲۷ بهمن ماه ۱۳۹۴
نوع رسانه	روزنامه
عنوان رسانه	دنیای اقتصاد
خلاصه خبر	<p>هم‌اکنون ایران و عراق به دلیل اقدامات سدسازی ترکیه، نه تنها بحران آب دارند بلکه با ریزگردها و مسائل زیست محیطی به دلیل عدم ورود آب به دجله و فرات، دست و پنجه نرم می‌کنند. تا به امروز ترکیه پای میز مذاکره ننشسته و البته هنوز کار به اقدام حقوقی ایران در مجامع بین‌المللی بر علیه نکشیده است اما اگر کار به این روال پیش رود، اقدام حقوقی انجام خواهیم داد. ایران در دیپلماسی آب هنوز کاری جدی انجام نداده و ما از وزارت امور خارجه مطالبه جدی داریم که بعد از برجام، به مساله آب پرداخته و با کشورهای همسایه مذاکراتی را در خصوص حق و حقوق آبی کشور انجام دهد.</p>

محوّر خبر	علل و پیامدها
عنوان خبر	نقش ساختارهای مدیریت منابع در کمبود آب در ایران - چندپارگی آب
نویسنده	رضا عظیمی، کارشناس شرکت آب منطقه‌ای مرکزی
نوع خبر	مقاله
زمان انتشار	۲۵ بهمن ماه ۱۳۹۴
نوع رسانه	روزنامه
عنوان رسانه	شرق
خلاصه خبر	<p>چندی است مسئله کاهش منابع آب در ایران سبب شده است نخبگان و برنامه‌ریزان کشوری و حتی بین‌المللی به ریشه‌یابی این مسئله پرداخته و جنبه‌های گوناگون آن را مورد بحث و بررسی قرار دهند. پدیده‌های اقلیمی و بروز خشک‌سالی، اختصاص قسمت عمده منابع آب در ایران به بخش کشاورزی و ناکارآمدی این بخش در استفاده بهینه از آب، نگرش‌های توسعه‌محور محض، بدون در نظر گرفتن توسعه پایدار و نگاه سازه‌ای در مدیریت منابع آب در کنار ساختار اجتماعی، فرهنگی، تاریخی و تحولات سیاسی ایران در بروز مشکلات بخش آب، بخشی از عواملی است که توسط صاحب‌نظران و اندیشمندان در بروز وضع کنونی در منابع آب در ایران مطرح می‌شود. سپس به لزوم بررسی نقش ساختار حاکم در مدیریت منابع آب در کشور ایران اشاره می‌شود. از واحد استانی مدیریت آب صحبت می‌شود و از آن به عنوان دلایل بحران آب یاد می‌شود و تغییر مدیریت از استانی به حوضه آبریز به عنوان واحد مدیریت آب را پیشنهاد می‌کند.</p>

محور خبر	علل و پیامدها
عنوان خبر	درصد سرزمین ایران به زودی بیابان می‌شود ۵۰
نویسنده	
نوع خبر	گزارش
زمان انتشار	۶ اسفندماه ۱۳۹۴
نوع رسانه	سایت
عنوان رسانه	تابناک
خلاصه خبر	<p>درصد عرصه سرزمینی ما در حال حاضر به سمت بیابان شدن پیش می‌رود، برای اینکه مرتع به بیابان تبدیل نشود نیازمند مدیریت خردمندانه هستیم. در حال حاضر، عرصه کشاورزی ایران نیز همین مسائل را دارد. برای اینکه عرصه کشاورزی ما فعالیت خود را به قیمت نابودی تالاب انجام ندهد باید خردمندانه هم از نظر موقعیت، مکانیابی، بارگذاری، جهت گیری مدیریت کنیم. یکی از ارزشمندترین تالاب‌های ایران، تالاب جازموریان در منطقه بین سیستان و کرمان است تا ۱۵ سال پیش بیشترین علوفه کشور را جازموریان تولید می‌کرد اما با به دلیل برداشت بی رویه از آب‌های زیرزمینی و مدیریت غیرخردمندانه منابع آب، امروز جازموریان تبدیل به یک تالاب خشک و یکی از کانون‌های مهم گرد و غبار ایران شده است.</p>

طرح تعادل بخشی آب زیرزمینی

محور خبر	طرح تعادل بخشی آب زیرزمینی
عنوان خبر	پیشنهاد برای مقابله با بحران آب‌های زیرزمینی
نویسنده	
نوع خبر	گزارش
زمان انتشار	۴ تیرماه ۱۳۹۴
نوع رسانه	خبرگزاری
عنوان رسانه	ایسنا
خلاصه خبر	<p>ضمن نبود آمار و اطلاعات کمی در خصوص فرو نشست زمین، اندازه‌گیری‌های پیزومترها نشان دهنده افت شدید آب‌های زیرزمینی در سفره‌های آبرفتی است اما در سفره‌های کارستی هم شبکه رفتارنگاری نداریم و رفتار نگاری چشمه‌ها صورت نمی‌گیرد. همچنین، دستگاه‌های اجرایی و قضایی در برخورد با تخلف و قانون‌شکنی در حوزه آب بسیار ضعیف عمل می‌کنند. رسانه‌های جمعی و دستگاه‌های فرهنگی باید با فرهنگ سازی مناسب تلاش کنند و مخاطرات بهره‌برداری بی‌رویه که متوجه اقتصاد و معیشت کشاورز است اطلاع رسانی شود. دانشگاه‌های پتانسیل‌هایی هستند که می‌توانند به عنوان بازوهای علمی دستگاه‌های اجرایی عمل کنند اما متأسفانه این ارتباط وجود ندارد.</p>

محور خبر	طرح تعادل بخشی آب زیرزمینی
عنوان خبر	خواه‌های طلایی
نویسنده	حسین زراعتکار
نوع خبر	یادداشت
زمان انتشار	آبان ماه ۱۳۹۳
نوع رسانه	ماهنامه
عنوان رسانه	نشریه داخلی انجمن پسته
خلاصه خبر	<p>در این نوشتار ابتدا تصویر مطلوب که در خواب برای نویسنده اتفاق می افتد را توضیح می دهد که در آن پس از صحبت درباره، وضع موجود منابع آب زیرزمینی دشت رفسنجان میزان اضافه برداشت از دشت رفسنجان، تصویری از یک همکاری جمعی و تشکیل یک کمیته مردمی با حضور مالکان چاه و یک اقدام جمعی در کاهش برداشت از سفره آب زیرزمینی و تشکیل بازار آب که در آن سفره به تعادل رسیده، بازار شکل گرفته، مردم فعالانه در مدیریت آب مشارکت می کنند، نهادهای دولتی همراهی می کنند و قوانین رعایت می شود، را ارائه می کند. سپس نویسنده از خواب بیدار می شود و وضعیت کنونی مدیریت آب زیرزمینی را شامل برداشت بیرویه از این منابع، سیاست‌ها حل بحران آب مانند انتقال آب از دریای خلیج فارس، پیامدهای بحران آب و غیره در دشت رفسنجان را به تصویر می کشد.</p>

محور خبر	طرح تعادل بخشی آب زیرزمینی
عنوان خبر	اجرای طرح شکست‌خورده برای معضل آب
نویسنده	جواد غیائی
نوع خبر	یادداشت
زمان انتشار	اسفند ماه ۱۳۹۳
نوع رسانه	روزنامه
عنوان رسانه	خراسان
خلاصه خبر	<p>این نوشتار با گریزی که به مصاحبه با وزیر نیرو در مورد ۱۵ پروژه طرح تعادل بخشی آب زیرزمینی می‌زند مطرح می‌کند که این طرح دارای دو محور شناسایی چاه‌های غیرمجاز و تعبیه کنتور هوشمند روی تمامی چاه موتورهاست. مشکل بودن شناسایی چاه‌های غیرمجاز و برخورد با آنها و نبود جدیت کافی در میان مدیران میانی در کنار اقدامات خلاف قانون برخی مسئولین مثل دریافت رشوه می‌تواند به مانع جدی برای ایجاد طرح تبدیل شود. تبعات اجرای این طرح عبارت است از: ۱- رها کردن کشاورزی و مهاجرت به شهر و دامن زدن به بحران بیکاری و حاشیه‌نشینی؛ ۲- روی آوردن به برداشت غیرمجاز؛ ۳- تغییر روش کشت و استفاده از روش‌های نوین آبیاری؛ ۴- احتراز از کشت‌های آب‌بر و بدون صرفه اقتصادی خاص و برنامه ریزی بهتر برای سید کشت خود با توجه به محدودیت ایجاد شده. نکته مهم این است که در شرایط فعلی چنانچه در کنار ابزارهای قهری، ابزارهای تشویقی برای جهت‌دهی به رفتار اقتصادی بهینه ایجاد نشود، قطعاً تصمیماتی مثل مهاجرت یا برداشت غیرمجاز محتمل‌تر خواهد بود.</p>

محور خبر	طرح تعادل بخشی آب زیرزمینی
عنوان خبر	چو دخلت نیست، خرج آهسته تر کن...
نویسنده	اتاق بازرگانی ایران
نوع خبر	بیانیه همایش
زمان انتشار	۱۴ اردیبهشت ماه ۱۳۹۴
نوع رسانه	سایت
عنوان رسانه	اتاق بازرگانی ایران
خلاصه خبر	این نوشتار شامل بیانیه همایش بحران مدیریت آب زیرزمینی کشور می باشد که در تاریخ بهمن ماه ۱۳۹۳ با همکاری اتاق بازرگانی، صنایع، معادن و کشاورزی ایران و جامعه مهندسين مشاور ایران برگزار گردیده است. این بیانیه در ابتدا با مقدمه ای در خصوص وضعیت مدیریت آب کشور شروع می شود و ضمن معرفی شرکت کنندگان و دستور کار آن، مواردی را به عنوان برون داد و توصیه های این همایش در مباحثی چون لزوم مدیریت اطلاعات و تکمیل اطلاعات پایه، ایجاد تعادل بین منابع و مصارف، اقدامات فرابخشی و همکاری های بین بخشی، راه اندازی پروژه های پژوهشی در ابعاد مختلف مدیریت آب زیرزمینی با استفاده از ظرفیت های دانشگاهی و پژوهشی، تنظیم برنامه های عملیاتی مشارکت محور، ایجاد و توسعه تشکلهای آب بران بر پایه نیاز بهره برداران و نیاز واقعی آنها نه با اعمال فشار و دستور و شرایط اجتماعی، اقتصادی و ساختار فرهنگی هر دشت، تنظیم مصوبات قانونی، سیاست گذاری ها و موضع گیری های ملی و منطقه ای با رعایت ملاحظات آبی و ایجاد بستر مشارکت کشاورزان و ذی نفعان در شورای عالی آب طرح می کند.

محور خبر	طرح تعادل بخشی آب زیرزمینی
عنوان خبر	تضعیف منابع آب از راه‌های قانونی
نویسنده	
نوع خبر	گزارش
زمان انتشار	۳ آبان ماه ۱۳۹۴
نوع رسانه	سایت
عنوان رسانه	تابناک
خلاصه خبر	تصویب قانون تعیین تکلیف چاه‌های بدون پروانه، توانست با قانونی کردن تعداد زیادی از چاه‌های عمیق غیرمجاز، بخش قابل توجهی از ذخایر آب زیرزمینی را خالی کند. این قانون به خودی خود باعث شد تعداد زیادی از چاه‌های عمیق به صورت قانونی نسبت به برداشت آب اقدام کنند.

محور خبر	طرح تعادل بخشی آب زیرزمینی
عنوان خبر	خاطرات روشن دیروز
نویسنده	هوشنگ ارجمند
نوع خبر	مصاحبه
زمان انتشار	۱۹ اسفندماه ۱۳۹۱
نوع رسانه	ماهنامه
عنوان رسانه	نشریه داخلی انجمن پسته
خلاصه خبر	در این گفت‌وگو آقای ارجمند به عنوان یک قنات‌دار از تاریخچه قنات در کرمان و ورود چاه، تعارضات آبی و نحوه حل آن در قدیم و پس از ورود چاه عمیق و مسائل حق مالکیت و حریم قنات صحبت می‌کند. ایشان خاطرات خود در زمینه مدیریت قنات و مسائل مربوط به آن، نحوه حل تعارضات و خشک شدن قنات‌ها در گذر زمان و با ورود چاه‌های عمیق را با یک نگاه تاریخی بیان می‌کند.

محور خبر	طرح تعادل بخشی آب زیرزمینی
عنوان خبر	خیانتی بزرگ به نام «غار آب»
نویسنده	
نوع خبر	گزارش
زمان انتشار	۲۵ آبان ماه ۱۳۹۴
نوع رسانه	خبرگزاری
عنوان رسانه	ایسنا
خلاصه خبر	<p>در دولت گذشته بالغ بر ۳۰۰ هزار حلقه چاه غیرمجاز احداث شد و از سوی دیگر نیز بدون نظارت، چندین برابر مجوز از چاه‌های مجاز آب برداشت شد و میلیاردها مترمکعب آب از این طریق هدر رفت که می‌توان از آن به خیانتی بزرگ و "غار منابع آبی کشور" نام برد. پول سرمایه‌گذاری‌هایی که در بخش‌های مختلفی مانند سدسازی انجام می‌شود باید به مدیریت مصرف آب در کشور منتقل شود تا وزارت جهاد کشاورزی و نیرو بتوانند با همکاری دستگاه‌هایی مانند قوه قضاییه، قوه مقننه و دیگر دستگاه‌های اجرایی بحران کنونی در زمینه منابع آبی را مدیریت کنند</p>

محور خبر	طرح تعادل بخشی آب زیرزمینی
عنوان خبر	نقدی بر حکمرانی دستوری-کنترلی بر منابع آب
نویسنده	مهدی فصیحی هرندی
نوع خبر	یادداشت
زمان انتشار	۲۹ آذرماه ۱۳۹۴
نوع رسانه	روزنامه
عنوان رسانه	شرق
خلاصه خبر	<p>طرح احیاء و تعادل بخشی منابع آب زیرزمینی و پروژه‌های تحت آن چه در زمان شکل‌گیری و چه در حال حاضر با سؤالاتی اساسی روبه‌رو شده‌اند. یک دسته سؤالات منتقدانی است که به آب به عنوان یک کالا و ابزار توسعه صنعتی نگاه می‌کنند: آیا ارزش آب برگشت‌شده با این هزینه کرد همخوان بوده یا خواهد بود؟ دسته دوم سؤالات کسانی است که به آب به عنوان یک حق عمومی نگاه می‌کنند: اصولاً این تقابل به نفع کیست؟ سلب انتفاع از کدام ذی‌نفع به نفع کدام ذی‌مدخل انجام می‌گیرد؛ طرح تعادل بخشی را که عملاً به عنوان یک ابزار برای وزارت نیرو تعریف شده است، به یک هدف (غایی) تبدیل کرده است. با این شرایط و رویه فعلی، تصور آینده روشن برای اجرای این طرح کمی ساده‌انگاری است. در دنیا سال‌هاست الگوهای ایجابی به جای سلبی در حکمرانی آب مورد توجه هست. جای آن دارد که این طرح نیز رویکردی ایجابی به خود گرفته و نقطه تمرکز آن از «ایجاد ارزش برای آب» به «ایجاد ارزش برای آب‌بر» تغییر کند؛</p>

موضوعات مناقشه برانگیز آب

موضوعات مناقشه برانگیز آب	محور خبر
واکنش مسئولان به آواره گی روستاییان سد گتوند	عنوان خبر
	نویسنده
گزارش	نوع خبر
۱۱ مرداد ماه ۱۳۹۲	زمان انتشار
سایت	نوع رسانه
تابناک	عنوان رسانه
دفع همیشگی روستاهای مناطق لالی، آبماهیک و مسجد سلیمان در دریاچه سد گتوند، مهاجرت روستاییان و از بین رفتن هکتارها زمین زراعی، مراتع و متوقف ماندن فعالیتهای کشاورزی و دامداری نتیجه آبیگری این سد در خوزستان بود. این درحالی است که مسئولان سد می گویند متولی این مشکلات نیستند.	خلاصه خبر

موضوعات مناقشه برانگیز آب	محور خبر
۴۸ ساعت دیگر بنای تاریخی یک پل ساسانی غرق می‌شود	عنوان خبر
	نویسنده
گزارش	نوع خبر
۱۷ بهمن ماه ۱۳۹۰	زمان انتشار
سایت	نوع رسانه
تابناک	عنوان رسانه
باقی مانده پایه‌های پل ساسانی پایپلا با شروع فاز دوم آبگیری سد گنوند علیا با توجه به بالا آمدن سطح آب، تا دو روز آینده به صورت کامل به زیر آب می‌رود. کارشناسان میراث فرهنگی درباره پل ساسانی پایپلا اذعان می‌کنند این پل با قطعه سنگ های ساروجی به وزن یک و نیم تن با ابعاد ۶/۵ در ۶ متر و ارتفاع هفت متر ساخته شده است. از نظر باستان شناسان مطرح اروپایی این پل که طاق های آن از نوع ضربی بوده، محور تجاری فرهنگی زاگرس میانی، شوش و سایر فرهنگ ها و تمدن های بین النهرین است.	خلاصه خبر

موضوعات مناقشه برانگیز آب	محور خبر
شورابه سد گتوند، کابوس کارون شده است	عنوان خبر
امیر خاززاده	نویسنده
یادداشت	نوع خبر
۷ اردیبهشت ماه ۱۳۹۳	زمان انتشار
خبرگزاری	نوع رسانه
ایرنا	عنوان رسانه
سد گتوند و دامنه پیامدهای منفی آن بر ابعاد مختلف زندگی و اقتصاد منطقه به گونه ای هشدار دهنده است که رییس دیوان محاسبات کشور اعلام کرده است: با بررسی پرونده سد در دیوان محاسبات، با افرادی که در مطالعات اولیه طرح با وجود گنبد‌های نمکی اقدام به ساخت سد کرده اند درهر جایگاه برخورد قانونی می شود. وزن نمک ذخیره شده در آب مخزن در انتهای سال ۹۰ حدود ۳/۳ میلیون تن بوده که در پایان سال ۹۱ به ۷/۸ میلیون تن رسیده است. شوری (EC) آب لایه های بالایی مخزن کم و در حدود ۵۰۰ میکروموس برسانتیمتر است اما هرچه به عمق مخزن می رویم شوری این لایه ها بیشتر می شود تاجایی که شوری آب لایه های پایینی مخزن به ۱۷۰ هزار میکروموس بر سانتی متر (سه برابر شوری خلیج فارس) می رسد. از زمان آبخوری سد گتوند تا کنون بیش از ۱۷ میلیون تن نمک به زمین های آبخور این سد سرازیر شده و اگر این روند تا انحلال سازند نمک ادامه یابد به طور تقریبی حدود ۵۰ سال زمان لازم است که سازند نمکی از بین برود اما پیش بینی می شود اگر این مشکل اساسی حل نشود، کشاورزی استان خوزستان در مدت کمتر از یک دهه به طور کلی نابود شود.	خلاصه خبر

موضوعات مناقشه برانگیز آب	محور خبر
بحران آب واقعیت پیدا خواهد کرد؟	عنوان خبر
بهرام شکوری - نایب رئیس انجمن سنگ آهن ایران	نویسنده
یادداشت	نوع خبر
۲۷ اردیبهشت ماه ۱۳۹۴	زمان انتشار
روزنامه	نوع رسانه
دنیای اقتصاد	عنوان رسانه
<p>به علت موقعیت جغرافیایی اکثر معادن که در مناطق بیابانی و کوهستانی قرار دارند، معدنکار نیازمند انتقال آب به محدوده کاری خود است. در سال‌های اخیر و هشدار در مورد خشکسالی‌های آتی، معادن بزرگ کشور که اکثراً در فلات ایران قرار دارند با تهدید جدی در زمینه تامین آب مواجه شدند و برای ادامه فعالیت خود مجبور به پرداخت هزینه طرح انتقال آب خلیج فارس به فلات ایران شدند. در حال حاضر قیمت تمام شده آب مصرفی در معادن در کلیه سیکل‌های معدنکاری بین ۳ تا ۵ دلار است و بنا به قیمت زیاد و سختی انتقال آب به مناطق معدنی اغلب سعی در استفاده بهینه و بازگرداندن آب مصرف شده به چرخه مصرف دارند. اما در مقابل در معادن سنگ‌های ساختمانی مصرف آب زیاد است، چراکه در اکثر مراحل استخراج، برش، ساب و صیقلی کردن سنگ از آب استفاده می‌شود.</p>	خلاصه خبر

موضوعات مناقشه برانگیز آب	محور خبر
تأمین نیازهای متقابل آب و انرژی - دغدغه جدید جهانی	عنوان خبر
حمید پشتوان	نویسنده
یادداشت	نوع خبر
۲۰ خرداد ماه ۱۳۹۳	زمان انتشار
سایت	نوع رسانه
اندیشکده تدبیر آب ایران	عنوان رسانه
<p>آب تقریباً در تولید تمامی شکل‌های انرژی، شامل تولید نیروی الکتریکی و تأمین سوخت بخش حمل و نقل استفاده می‌شود. در مقابل نیز انرژی برای تحویل آب، از استخراج آب زیرزمینی و انتقال به محل مصرف گرفته تا تأسیسات پیچیده‌تر آب شیرین کن و تصفیه پساب استفاده می‌شود. تولید انرژی فقط مصرف‌کننده آب نیست، بلکه در آلودگی آن نیز نقش دارد. تمامی سامانه‌های آبی، از مهار آب تا انتقال، تصفیه، توزیع، استفاده و تصفیه پساب به انرژی نیاز دارند. آب به طور فزاینده‌ای از مسئله‌ای عملیاتی به یکی از مسائل مهم استراتژیک تبدیل می‌شود. دسترسی به آب، ریسک رو به رشدی برای صنعت نیروی الکتریکی در برنامه‌ریزی سرمایه‌گذاری در نیروگاه‌های جدید است. تصمیم‌گیران بایستی مسائل انرژی را در سیاست آب و مسائل آبی را در سیاست انرژی یکپارچه کنند. عدم نگاه یکپارچه در سیاست‌گذاری آب و انرژی، تأمین آب و انرژی را به مخاطره خواهد انداخت.</p>	خلاصه خبر

موضوعات مناقشه برانگیز آب	محور خبر
عده‌ای می‌خواهند کشاورزی را به بهانه کمبود آب و تحریم تعطیل کنند؛	عنوان خبر
محمدرضا اسکندری وزیر جهاد کشاورزی دولت نهم	نویسنده
مصاحبه	نوع خبر
۳۱ خرداد ماه ۱۳۹۴	زمان انتشار
خبرگزاری	نوع رسانه
تسنیم	عنوان رسانه
<p>بنا بر اظهارات وزیر اسبق کشاورزی، بخش کشاورزی ظرفیت‌های زیادی در همه زمینه‌های باغبانی زراع، دامپروری، جنگل، مرتع و شیلات دارد که در صورت استفاد صحیح ظرفیت اسمی تولید ۳۰۰ میلیون تن محصول کشاورزی و تولید غذای بیش از ۳۰۰ میلیون نفر وجود دارد. اما مسئولان اجرایی کنونی در مواردی بدون توجه لازم به فعالیت‌های جهادی و صرف فعل "ما می‌توانیم و اقتصاد مقاومتی"، بهانه‌های مختلفی را برای محدودیت تولید محصولات کشاورزی و عدم لزوم خودکفایی در محصولات استراتژیک کشاورزی عنوان می‌کنند با این استدلال که منابع آبی کشور محدود است. آیا چون در منطقه خشک و نیمه خشک جغرافیایی هستیم باید کشاورزی را تعطیل کرد. کمبود آب نباید بهانه ای برای واردات و عدم تولید شود.</p>	خلاصه خبر

موضوعات مناقشه برانگیز آب	محور خبر
خودکفایی به قیمت اتلاف منابع آب!	عنوان خبر
دکتر بهال‌الدین نجفی؛ گروه اقتصاد کشاورزی دانشگاه شیراز	نویسنده
مصاحبه	نوع خبر
۳۱ خرداد ماه ۱۳۹۴	زمان انتشار
روزنامه	نوع رسانه
دنیای اقتصاد	عنوان رسانه
<p>باید خودکفایی به صورتی انجام شود که منابع آب ما دچار بحران نشوند و افزایش تولید با بهره‌وری در آب و اصلاح بذر صورت گیرد. نمی‌توانیم بگوییم که بحران آب به وجود آمده نتیجه طرح خودکفایی است ولی بخشی از آن به این طرح مربوط می‌شود چون وقتی تمرکز روی تولید، بدون توجه به محدودیت‌ها افزایش یابد؛ کشاورز یا باید سطح زیر کشت را افزایش دهد که با توجه به وجود محدودیت در زمین‌های قابل کشت، در اغلب مواقع چنین چیزی میسر نیست یا باید میزان آبی را که به محصول می‌دهد، افزایش دهد که در این صورت نیز طبیعتاً فشار روی منابع آبی افزایش یافته و منابع آبی ما را با بحران روبه‌رو می‌کند. به طور کلی از نظر تئوری، بحث خودکفایی مطلق نباید مطرح شود، بلکه باید درباره خودکفایی نسبی بحث شود و زمینه را برای رسیدن به آن فراهم کنیم. در خودکفایی نسبی بنا بر این است که تولید محصولات استراتژیک را به اندازه‌ای برسانیم که در شرایط مختلف تجارت با جهان، از نظر امنیت غذایی در جهان دچار مشکل می‌شویم. برای این منظور خط فرضی را در نظر می‌گیرند که مثلاً اگر به مرز تولید ۷۰ درصدی برسیم، به خودکفایی نسبی رسیده‌ایم.</p>	خلاصه خبر

موضوعات مناقشه برانگیز آب	محور خبر
سطح کشت برنج ۷۰ درصد کاهش یافت	عنوان خبر
عباس کشاورز	نویسنده
	نوع خبر
۶ آبان ماه ۱۳۹۴	زمان انتشار
سایت	نوع رسانه
تابناک	عنوان رسانه
<p>بحران آب را وزارت جهاد کشاورزی هم جدی می‌داند. بر همین اساس طرح‌های تولیدی در این وزارتخانه قرار است با محوریت حفاظت آب انجام شود. در راستای این سیاستها ممنوعیت کشت برنج در کشور به جز دو استان گیلان و مازندران در دستور کار قرار گرفته و در یک سال گذشته سطح کشت برنج در مناطق کم‌آب کشور ۷۰ درصد کاهش یافته است.</p>	

موضوعات مناقشه برانگیز آب	محور خبر
ابطال مجوز احداث ۱۵ سد	عنوان خبر
	نویسنده
گزارش	نوع خبر
۱۱ اسفندماه ۱۳۹۴	زمان انتشار
خبرگزاری	نوع رسانه
ایسنا	عنوان رسانه
<p>پروژه‌هایی که پیشرفت فیزیکی داشته‌اند اما مجوز ارزیابی زیست‌محیطی دریافت نکرده‌اند باید تاوان سنگینی برای این تخلف خود پردازند. ۱۵ سد مجوز وزارت نیرو را دریافت کرده بودند ولی مجوز ارزیابی زیست‌محیطی نداشتند. با هماهنگی وزارت نیرو مجوز این سدها باطل شد چراکه سازمان حفاظت محیط‌زیست نسبت به ارائه مجوز زیست‌محیطی حساسیت بسیار زیادی دارد.</p>	

محور خبر	موضوعات مناقشه برانگیز آب
عنوان خبر	لزوم شناسایی دقیق گلوگاه‌های هدررفت آب
نویسنده	بهرام سبحانی، مدیرعامل فولاد مبارکه اصفهان
نوع خبر	
زمان انتشار	۲۴ آبان ماه ۱۳۹۴
نوع رسانه	روزنامه
عنوان رسانه	دنیای اقتصاد
خلاصه خبر	کشور ما هم به کشاورزی نیازمند است و هم به صنعت؛ باید با رویکرد توسعه پایدار، گلوگاه‌ها را شناسایی و برای حل آنها چاره‌اندیشی کنیم. صنعت یکی از مصرف‌کنندگان منابع آبی است ولی باید توجه داشت که چه سهمی از این میزان مصرف در صنعت اتفاق می‌افتد. این بدیهی است که در همه موارد مصارف خانگی، کشاورزی و صنعتی باید به صورت بهینه مصرف کنیم اما چنانچه اطلاعات درستی درباره میزان مصرف در هر حوزه در اختیارمان باشد و اطلاع‌رسانی درستی انجام پذیرد، می‌توانیم برای کاهش و مصرف بهینه آن نیز برنامه درستی داشته باشیم.

محور خبر	موضوعات مناقشه برانگیز آب
عنوان خبر	ایران چقدر به خودکفایی گندم نزدیک شده؟
نویسنده	
نوع خبر	یادداشت
زمان انتشار	۱۷ دی ماه ۱۳۹۴
نوع رسانه	روزنامه
عنوان رسانه	دنیای اقتصاد
خلاصه خبر	<p>با توجه به وضعیت آب در ایران آیا این به صلاح کشور است که محصولاتمانند گندم و جو را با هدف خودکفایی با هر تلاش و سختی به مرز خودکفایی رساند؟ این موضوعی است که بسیاری از کارشناسان کشاورزی را مردد کرده زیرا به خاطر مشکلاتی مانند وجود اراضی خرد، منابع آب رو به اتمام، بهره‌وری پایین کشاورزی در ایران باید دید اصرار به خودکفایی در این محصولات چقدر به صلاح کشور است؟ در حالی که برخی از کارشناسان تاکید دارند که تلاش برای این امر به منزله زدن تیر خلاص به باقی مانده منابع آب سرزمین خواهد بود. رخی‌ها معتقدند خوداتکایی دسترس‌تر از خودکفایی است. زیرا خودکفایی به این معناست که تمام نیاز داخلی را بتوان از ظرفیت‌های داخلی تامین کرد. اما خوداتکایی به معنای آن است که ۷۰ درصد محصولی را با توجه به نیاز یک کشور از منابع داخلی تامین کرد و باقی آن را از طریق واردات آن هم برای ذخایر راهبردی تامین کرد.</p>

موضوعات مناقشه برانگیز آب	محور خبر
نگاهی جهانی به بحران آب در ایران	عنوان خبر
مسعود بیگریگی	نویسنده
مقاله	نوع خبر
۱۷ دی ماه ۱۳۹۴	زمان انتشار
روزنامه	نوع رسانه
شرق	عنوان رسانه
<p>موسسه صلح آمریکا نوشته؛ در حال حاضر خطری که از جانب بحران قریب الوقوع محیط زیست به خصوص بحران کمبود آب در ایران احساس می شود به مراتب از خطر دشمنان خارجی و منازعات سیاسی بیشتر است. متوسط بارندگی در سال ۹۳ در کشور ما ۲۳۰ میلی متر بوده که نسبت به سال قبل ۲۷ میلی متر کاهش داشته است. ۸۰ درصد مصرف آب در کشور ما از منابع آب های زیرزمینی تامین می شود، در صورتی که شاخص جهانی آن حدود ۴۰ درصد است. وضعیت دریاچه ها و تالاب های کشور وخیم است. ورودی آب به سدها نسبت به سال گذشته ۲۱ درصد کاهش داشته است و حجم آب ذخیره شده در پشت سدها کمتر از ۴۰ درصد ظرفیت آنهاست. به علت استفاده بیش از حد از منابع آب های زیرزمینی و اضافه برداشت از آن در بسیاری از نواحی کشور، سطح سفره های آب زیرزمینی افت کرده است. خطر آلودگی آب های زیرزمینی جدی است. یکی از بزرگترین موانع در راه برون رفت از بحران کنونی آب در کشور، وجود ساختار ناکارآمد فعلی است. راه برون رفت از بحران کنونی آب در کشور تدوین برنامه آمایش سرزمین با رویکرد به سیاست های توسعه پایدار است. حل بحران آب کشور عمدتاً از طریق مدیریت مصرف آب در بخش کشاورزی امکان پذیر است. از این رو بازنگری راهبرد خود کفایی کشاورزی که به افزایش سطح زیر کشت بدون افزایش راندمان تولید انجامیده، ضرورت دارد.</p>	خلاصه خبر

محور خبر	موضوعات مناقشه برانگیز آب
عنوان خبر	گتوند روی دست ابران مانده است
نویسنده	
نوع خبر	گزارش
زمان انتشار	۱۹ دی ماه ۱۳۹۴
نوع رسانه	روزنامه
عنوان رسانه	شهروند
خلاصه خبر	<p>آب هر روز شورتر می شود ولی هنوز راهکاری قطعی برای حل مشکلی که حالا به معضلی بزرگ برای محیط زیست کشور تبدیل شده، وجود ندارد. راهکارهای بسیاری برای خلاصی از آب شوری که پشت سد گتوند جمع شده، چون تخلیه آب سد به خلیج فارس و دور زدن سد پیشنهاد شده که هر یک معضلات بزرگتری را به همراه خواهند داشت. رئیس موسسه آب دانشگاه تهران می گوید «پس از غربالگری و ارزیابی راهکارها، دو راهکار با بالاترین اولویت پیشنهاد شده است که راهکار اول تخلیه شوری به حوضچه های تبخیر نمک و راهکار دوم مدیریت مخزن است. از راهکارهای تیم مطالعات علاج یابی سد گتوند به طور کامل مورد تایید قرار نگرفته است. عیسی کلاتری می گوید: مجریان این پروژه به خاطر اجرای آن باید محاکمه شوند.</p>

موضوعات مناقشه برانگیز آب	محور خبر
سرنوشت سد گتوند هنوز مجهول است	عنوان خبر
	نویسنده
گزارش	نوع خبر
۴ بهمن ماه ۱۳۹۴	زمان انتشار
خبرگزاری	نوع رسانه
ایسنا	عنوان رسانه
از نظر دولت پرونده مطالعات علاج‌یابی سد گتوند بسته شده و دستگاه نظارت مطالعات را تصویب کرده است. دستگاه نظارت در مطالعات علاج‌یابی سد گتوند، در سطح معاونان وزارتخانه‌ها و دستگاه‌ها ایجاد شده که پس از تصویب مطالعات و بر اساس آن، پیشنهادی به شورای عالی آب ارایه کرده بود اما این پیشنهاد در شورای عالی آب به دلیل عدم اجماع، پذیرفته نشد. در خصوص چگونگی اجماع در خصوص راهکارهای علاج‌یابی سد گتوند سه نوع جمع‌بندی وجود دارد؛ جمع‌بندی نخست، جمع‌بندی دانشگاه تهران است. جمع‌بندی دیگر در سطح معاونان دستگاه‌ها ذی‌نفع و جمع‌بندی سوم، تصمیمی است که شورای عالی آب اتخاذ می‌کند.	خلاصه خبر

محور خبر	موضوعات مناقشه برانگیز آب
عنوان خبر	درس‌هایی که باید از سرنوشت سد گتوند آموخت
نویسنده	مهدی قمشی، دانشگاه شهید چمران اهواز
نوع خبر	یادداشت
زمان انتشار	۱۷ اسفندماه ۱۳۹۴
نوع رسانه	سایت
عنوان رسانه	شبکه سیاست‌گذاری عمومی
خلاصه خبر	<p>بالاخره بعد از مدت‌ها انتظار، شورای عالی آب راه‌حل‌های پیشنهادی موسسه آب دانشگاه تهران را برای علاج بخشی شوری سد گتوند مورد تصویب قرارداد. در این مصوبه به پیشنهاد دانشگاه تهران اجرای توام دو راه‌حل برای حل مشکل شوری آب مخزن و اثرات ناشی از آن داده شده است. اول انتقال شورابه تجمع یافته در مخزن به حوضچه‌های تبخیری؛ و دوم مدیریت آب خروجی از مخزن. درس اول: مشاوران و مهندسان داخلی تعهدات حرفه‌ای خود را فدای منافع مادی نکنند؛ با طبیعت به صورت ساده برخورد نکنیم و مسائل آن را جدی بگیریم؛ با فروکردن سرخود در برف نمی‌توانیم از خطر بگریزیم. وقتی مشکل مسجل شده بود باید تا اطمینان نسبی از آینده مخزن و انجام اقدامات اطمینان‌بخش، افتتاح به تعویق می‌افتاد.</p>

موضوعات مناقشه برانگیز آب	محور خبر
با افسانه بافی مساله حل نمی‌شود	عنوان خبر
محبوبه فیروز آبادی	نویسنده
مصاحبه با آقای مهدی آگاه	نوع خبر
	زمان انتشار
	نوع رسانه
	عنوان رسانه
<p>سدسازی و تامین برق کشور دلیل این نمی‌شود که دست به تاراج منابع آبی قشر زحمت کش کشاورز بزنیم. آبی را که یک کسی در پایین دست، یا به صورت چاه یا به صورت قنات مصرف می‌کرده، طبق شرع اسلام از مباحات است و اگر فردی آن را استحصال کرد، مالک مطلق ابدی آب است. وظیفه‌ی شرکت آب منطقه‌ای کرمان هست که بگوید این آب را از چه کسی دارد برمی‌دارند. امروز هم مالکین قدیم آب‌ها گرفتار شده‌اند و هم خرده مالکان مورد حمایت. بیايند چاه‌هایی که دیگر بازدهی اقتصادی ندارند را با موافقت صاحبان آن‌ها ببندند و در جایی دیگر که در اثر اجرای طرح‌های سدسازی، زمین بکر زیر کشت می‌رود، معوض بدهند. اساس کار باید برود به سمت صرفه‌جویی در مصرف آب و قیمت‌گذاری واقعی عوامل تولید و محاسبه‌ی استهلاک. آب، زمین، برق و سوخت مجانی ما را می‌رساند به آن جایی که امروز رسیدیم.</p>	خلاصه خبر

موضوعات مناقشه برانگیز آب	محور خبر
آب شیرین کن ها چالش جدی محیط زیست در دهه آتی	عنوان خبر
تورج فتحی. کارشناس منابع آب و محیط زیست - سازمان حفاظت محیط زیست	نویسنده
	نوع خبر
۲۹ بهمن ماه ۱۳۹۴	زمان انتشار
روزنامه	نوع رسانه
شرق	عنوان رسانه
<p>استحصال آب شیرین که شاید مهم ترین محصول تولیدی تأسیسات آب شیرین کن باشد، بدون تردید تنها محصول آنها نیست! داشتن اثرات منفی بالقوه (شوری شدید به علاوه غلظت عناصر سنگین)، همواره نگرانی های جدی ای را ایجاد می کند. با تخلیه شورابه های برگشتی از آب شیرین کن ها به دریا حداقل دو اتفاق مهم روی می دهد: یکی سمی شدن آب دریا برای بسیاری از آبزیان د و دیگری افزایش دمای آب. با توجه به سرمایه های به وجود آمده در بخش کشاورزی و استقرار غلط بسیاری از صنایع آب بر مانند صنایع فولاد در مناطق کم آب و خشک، استفاده از این فناوری در سال های آینده تب وتاب فراوانی به همراه خواهد داشت. در نتیجه انجام مطالعات علمی و فنی در بحث ارزیابی اثرات منفی این تأسیسات در مناطق ساحلی و خشکی بر محیط زیست کشور، وضع قوانین و مقررات و همچنین ضوابط و استانداردهای فنی و تخصصی زیست محیطی در تخلیه شورابه ها و نحوه کاهش اثرات منفی آن بر محیط زیست از الزامات اساسی است.</p>	خلاصه خبر

مشارکت مردم و حکمرانی آب

مشارکت مردم و حکمرانی آب	محور خبر
تلاش ۴۰ زن برای نجات دریاچه ارومیه	عنوان خبر
زهرا کشوری	نویسنده
گزارش	نوع خبر
۹ آبان ماه ۱۳۹۴	زمان انتشار
روزنامه	نوع رسانه
ایران	عنوان رسانه
گزارش از تلاش زنان دو روستا برای نجات تالاب قره قشلاق؛ ۴۰ زن زخم‌های دریاچه ارومیه را بخیه می‌زنند: ۴۰ زن از اهالی دو روستای «قره قزلو» و «چقلو» با همکاری طرح بین‌المللی تالاب‌ها و با انتخاب معیشت جایگزین به احیای دریاچه ارومیه و تالاب «قره قشلاق» کمک می‌کنند. ۲۰ زن روستای «قره قزلو» حتی از کاشت «گوجه» و «هندوانه» توسط مردانشان به دلیل «پر آب بودن» جلوگیری کردند. به جای آن با سرمایه اندک خود کارگاه خیاطی راه انداختند تا با کسب درآمد از دوخت و دوزی که آب نمی‌خواهد هم کمک خرج خانواده باشند و هم با ذخیره آب، به احیای دریاچه ارومیه و تالاب قره قشلاق کمک کنند.	خلاصه خبر

مشارکت مردم و حکمرانی آب	محور خبر
نحوه مشارکت مردم به منظور راه اندازی واحدهای تولیدی مستقر در روستاها	عنوان خبر
	نویسنده
گزارش	نوع خبر
۱ مرداد ماه ۱۳۹۳	زمان انتشار
سایت	نوع رسانه
ریاست جمهوری	عنوان رسانه
اقتصاد سالم پایه و اساس جامعه سالم است. برای دستیابی کشور به توسعه یافتگی چاره ای نیست جز توجه به توسعه پایدار روستایی و انجام سرمایه گذاری منطقی و متناسب با نیاز هر منطقه. با بررسی آمار ۴۰ ساله هزینه های زندگی روستاییان به این نتیجه می رسیم که همواره درآمد روستاییان توانسته قسمتی از هزینه های زندگی ایشان را تامین نماید و دخل و خرج روستایی هیچگاه برابر نبوده است. این مهم بخشی از مستندی است که ذیل طرح مشارکت مردم در راه اندازی واحدهای تولیدی مستقر در روستاها و مناطق کمتر توسعه یافته در معاونت توسعه روستایی و مناطق محروم ریاست جمهوری تهیه و منتشر شده است.	خلاصه خبر

محرور خبر	مشارکت مردم و حکمرانی آب
عنوان خبر	یازده یار دریاچه
نویسنده	صدرا محقق
نوع خبر	گزارش
زمان انتشار	۱۰ خرداد ماه ۱۳۹۴
نوع رسانه	روزنامه
عنوان رسانه	شرق
خلاصه خبر	<p>گزارش از مشارکت کشاورزان آذری و کرد در یک پروژه کشاورزی پایدار در حوضه آبریز دریاچه ارومیه: کشاورزان اهل شهرستان نقده در استان آذربایجان غربی، هفت نفر آذری و چهار نفر کُرد، هفت نفر شیعه و چهار نفر اهل سنت، برای حفر چاه و آبیاری و کشاورزی در زمین‌های‌شان مشکلات بسیاری داشتند. همین مشکلات به جای آنکه آنها را متفرق و از هم دور کند به هم نزدیک‌ترشان کرد، از ۱۲ سال پیش به این سو، دور هم نشستند همفکری کردند، دست اتحاد به هم دادند و زمین‌های‌شان را به هم چسباندند و شدند یکی. برای زمین‌شان مجوزهای قانونی حفر چاه گرفتند و شروع کردند به کشاورزی، با کمک و همیاری همدیگر. آنها بلافاصله از عملیاتی شدن طرح کشاورزی پایدار و مبتنی بر اصول کارشناسی، متقاضی پیاده کردن این روش در زمین خود می‌شوند. اگر اختلافی هم باشد خودمان حلش می‌کنیم؛ برای مثال اگر دوتا از آذری‌زبان‌ها به مشکل بخورند با میانجیگری کردها مشکلشان برطرف می‌شود و بالعکس و در آخر هم اگر حل نشود توسط بزرگان برطرف خواهد شد. با هم اتحاد داریم. ما حتی چایی هم به تنهایی نمی‌خوریم، توی کارها که همیشه به هم کمک می‌کنیم.</p>

محور خبر	مشارکت مردم و حکمرانی آب
عنوان خبر	سازمان محلی زنان روستایی کشتیبان
نویسنده	ستاد احیای دریاچه ارومیه
نوع خبر	گزارش
زمان انتشار	۲۵ شهریورماه ۱۳۹۴
نوع رسانه	سایت
عنوان رسانه	ستاد احیای دریاچه ارومیه
خلاصه خبر	آموزش های چهره به چهره کشاورزان و زنان روستایی، آموزش بانوان شاغل در بدنه دولت، ارتباط موثر روحانیون با مردم و آگاه سازی آنها و مجموعه اقدامات فرهنگی با هدف بسترسازی و آگاه سازی و ایجاد حس مشارکت مردم از دلایل تغییر رفتار مردم در نحوه مصرف منابع طبیعی و آب می باشد. از نمونه های این آموزش، شکل گیری سازمان های محلی زنان روستایی در ۱۰ روستای شهرستان های ارومیه و میاندوآب در راستای ایجاد معیشت جایگزین و یا همراه کشاورزی وبا هدف کمک به درآمد عمومی کشاورزان است.

محور خبر	مشارکت مردم و حکمرانی آب
عنوان خبر	سیاست های آبی در بودجه ۹۵
نویسنده	
نوع خبر	گزارش
زمان انتشار	۵ دی ماه ۱۳۹۴
نوع رسانه	روزنامه
عنوان رسانه	دنیای اقتصاد
خلاصه خبر	تقویت مسائل بین المللی بخش آب و همچنین سازمان های مردم نهاد از دیگر سیاست های وزارت نیرو است. با تاکید بر بهره گیری از ظرفیت سازمان های مردم نهاد، بیان کرد: با استفاده از این سازمان ها می توان به خوبی از عملکرد بخش آب کشور که مدتی است به طور غیرمنصفانه ای مورد نقد قرار گرفته، دفاع کرد.

محرور خبر	مشارکت مردم و حکمرانی آب
عنوان خبر	عملیات نجات با چرخ خیاطی
نویسنده	سارا شمیرانی
نوع خبر	گزارش
زمان انتشار	۱۶ آذرماه ۱۳۹۴
نوع رسانه	روزنامه
عنوان رسانه	شهروند
خلاصه خبر	<p>کسانی خشک شدن دریاچه ارومیه برایشان مهم بوده و دست به کار شده‌اند تا کاری برای دریاچه کنند. نمونه‌اش انجمن دامون است که با همراهی گروه دست‌دست سعی کرده راهی باز کند برای این که از نابودی دریاچه ارومیه و تالاب‌های آن جلوگیری شود. پروژه نجات دریاچه و تالاب‌های آن از یک‌سال پیش توسط انجمن دامون آغاز شده بود. مهم‌ترین قدمی هم که می‌شد در این زمینه برداشت کم کردن کشاورزی در مناطق اطراف دریاچه به‌خصوص در دو روستای «قره‌قرلو» و «چققلو» ارومیه بود. پروژه معیشت جایگزین نخستین راه‌حلی بود که به ذهن اعضای انجمن رسید. مردها باید دست از کشاورزی برمی‌داشتند و از راه دیگری درآمد کسب می‌کردند. جلسه‌های متعدد و رایزنی برای به دست آوردن نتیجه در نهایت برای مردهای روستا کارساز نبود و آنها را از کشاورزی منصرف نکرد. زنان روستا اما پیشقدم شدند و به میدان آمدند. خیلی از آنها زنان سرپرست‌خانوار نبودند اما برای این که نشان دهند به‌جز کشاورزی کردن هم می‌توان درآمدی به دست آورد با کمپین و انجمن دامون همراه شدند. آنها تصمیم گرفته بودند که هندوانه و گوجه‌فرنگی نکارند و از راه دیگری کمک خرج خانواده باشند. پس تصمیم بر این شد که خیاطی شغل اصلی زنان روستا شود.</p>

مخبر خبر	مشارکت مردم و حکمرانی آب
عنوان خبر	نقدی بر فعالیت‌های مدنی محیط‌زیستی در کشور
نویسنده	داود کامگار، کارشناس منابع آب
نوع خبر	یادداشت
زمان انتشار	۱۳ دی ماه ۱۳۹۴
نوع رسانه	روزنامه
عنوان رسانه	شرق
خلاصه خبر	<p>در این نوشته آسیب‌شناسی فعالیت‌های مدنی زیست محیطی مورد توجه است چراکه اگر این رویه‌ها و فرایندهای نظارتی مدنی، از کارآمدی لازم برخوردار نباشند نه تنها تأثیری بر افزایش سطح کارآمدی دستگاه‌های دولتی نخواهد داشت، که نارسایی‌ها و اختلالات مضاعفی را نیز ایجاد خواهند کرد. آنچه در این میان به‌وضوح قابل مشاهده و چشمگیر است، «مدشدن» اظهارنظرها بدون پشتوانه فنی و مبتنی بر اطلاعات ناقصی است. فعالان مدنی محیط‌زیستی کشور باید در نظر داشته باشند که پیامدهای افراط‌گری و پوپولیسم زیست محیطی و بی‌توجهی به حدود اختیارات قانونی سازمان محیط‌زیست، تدریجاً این جریان را به نهادی داخلی با کارکرد «خودتحریمی»، و مانعی در مسیر توسعه کشور تبدیل خواهد کرد. پیشنهاد می‌شود مکانیسم‌هایی به منظور تقویت بحث تخصص‌گرایی و نگاه کارشناسی به مسائل محیط‌زیستی (مثلاً تشکیل نظام مهندسی محیط‌زیست و همین‌طور مشخص کردن رسته فعالیت سمن‌ها)، مدنظر قرار گیرد تا رویه جاری کنونی، به تدریج اصلاح شود.</p>

مشارکت مردم و حکمرانی آب	محور خبر
مشارکت یک شرکت تولیدکننده آب معدنی در فعالیتهای اجتماعی	عنوان خبر
صمدی	نویسنده
مصاحبه	نوع خبر
۱۶ اسفند ماه ۱۳۹۴	زمان انتشار
روزنامه	نوع رسانه
دنیای اقتصاد	عنوان رسانه
مدیرعامل شرکت آب معدنی «دی دی» با بیان اینکه انجام مسوولیت‌های اجتماعی یکی از اصول مدیریتی است گفت: عواید اقتصادی این واحد تولیدی صرف فعالیتهای زیست‌محیطی و خیرخواهانه می‌شود. رنگ صورتی بسته‌بندی آب معدنی برای جلوگیری از سرطان سینه، رنگ آبی برای کودکان بی سرپرست و بدسرپرست و رنگ سبز برای کمک به طرح‌های محیط‌زیستی طراحی شده و عواید ناشی از فروش هر کدام صرف فعالیتهایی به این منظور خواهد شد.	خلاصه خبر

اجتماعی شدن مسئله آب

محور خبر	اجتماعی شدن مسئله آب
عنوان خبر	فریاد بلند آب را بشنویم
نویسنده	حسین نوری نیا
نوع خبر	یادداشت
زمان انتشار	۲۱ اردیبهشت ماه ۱۳۹۳
نوع رسانه	روزنامه
عنوان رسانه	شهروند
خلاصه خبر	<p>فریاد بلند کم آبی را نمی شنویم و گوش و هوش خود را بر آن بسته ایم. درباره چرایی این وضعیت، دلایل بسیاری می توان برشمرد: ما در مجموع انواع اطلاع رسانی ها و تبلیغات رسانه ای را در زمینه کمبود آب جدی نمی گیریم؛ احساس و ادراک عمومی ما شکاف و فاصله نسبتا عمیقی را بین دولت و ملت نشان می دهد. میزان اعتماد عمومی به نهادهای دولتی نسبتا پایین است، از این رو به آن چه از سوی آنان بیان می شود، اعتماد نمی کنیم و راه خود را فارغ از برنامه ها و راه سازمان های دولتی می پیماییم؛ مدیریت آب برای تأمین کمبود آب شهری و آشامیدنی عمدتا به جایگزین های منابع آبی اندیشیده است و کمتر در جهت جلوگیری از هدررفت آب، صرفه جویی و تغییر الگوی مصرف گام برداشته است؛ در کنار بی توجهی مدیران در جهت انجام اقدامات اساسی برای کنترل مصرف آب آشامیدنی، مردم نیز به ندرت خود را در مقابل کم آبی و بحران آب مسئول می دانند. از این رو، تلاشی هم برای تغییر رفتار خود نمی کنند. تغییر نگرش و رفتار مردم، تنها با تبلیغات و اطلاع رسانی صرف صورت نمی گیرد چراکه محرک تغییر باید قوی تر از تقویت کننده های حفظ وضع موجود باشد.</p>

محرور خبر	اجتماعی شدن مسئله آب
عنوان خبر	بحران آبی، مسأله‌ای اجتماعی
نویسنده	انوش نوری اسفندیاری
نوع خبر	یادداشت - سرمقاله
زمان انتشار	۲۵ اسفندماه ۱۳۹۳
نوع رسانه	روزنامه
عنوان رسانه	ایران
خلاصه خبر	<p>اگر شرایط آبی کشور را در یک افق زمانی دراز مدت تحلیل کنیم دو عامل خشکسالی و بحران مدیریت آب را در شکل‌گیری تنش آبی مشاهده می‌کنیم. بررسی‌های درازمدت نشان می‌دهد که عامل اصلی تنش آبی کشور همین بحران نوپای مدیریت آب است. امروزه ما با یک فاصله و شکاف زیاد بین عرضه و تقاضا رو به رو هستیم که هر روز این شکاف عمیق‌تر می‌شود. بحران آب از ضعف مدیریت تقاضا برای آب نشأت می‌گیرد اما سوال اینجاست که چگونه می‌توان مصرف را مدیریت کرد؟ در پاسخ می‌گویند که فرهنگسازی و آموزش نحوه بهینه مصرف، می‌تواند مؤثر واقع شود. اما مردم ما اساساً آب را جزو مشکلات و مسائل خودشان نمی‌دانند و فکر می‌کنند اگر مشکلی هم باشد متعلق به دولت است و دولت خودش باید آن را به هر شیوه‌ای که شده، حل کند. از این رو دولت پیش از هر اقدامی باید این نوع نگرش را تغییر دهد و زمینه اعتماد و خوشبینی و همکاری را در ساختار اجتماعی کشور فراهم کند و بعد از مردم در مدیریت صحیح منابع کمک بخواهد.</p>

مخبر خبر	اجتماعی شدن مسئله آب
عنوان خبر	اغراق نمی‌کنیم؛ وضعیت آب بحرانی است
نویسنده	رحیم میدانی
نوع خبر	مصاحبه
زمان انتشار	۱۴ مرداد ماه ۱۳۹۴
نوع رسانه	خبرگزاری
عنوان رسانه	ایلنا
خلاصه خبر	<p>علیرغم اطلاع‌رسانی‌های نسبتاً گسترده در خصوص بحران آب حاکم بر کشور، هنوز این مهم به دغدغه اصلی مردم تبدیل نشده است. اما باید گفت که وضعیت آب در کشور بی‌هیچ اغراقی به حالت بحرانی رسیده است. مشکل کشور در بخش آب و علت ایجاد بحران فقط واقع شدن کشور در منطقه خشک و نیمه خشک نیست، بلکه مسئله اصلی ضعف مدیریت منابع، مصارف و استفاده بهینه از منابع آب است. باید الگوی کشت طوری طراحی شود که وقتی صادرات داریم آب کمتری صادر شود و درآمد بیشتری عاید کشور گردد همچنین وقتی واردات داریم آب بیشتری با هزینه کمتر وارد شود. بحران و کمبود آب ممکن است به مناقشه و منازعات بین ۲ استان و یا داخل یک استان بین شهرستان‌ها و روستاها منجر گردد. مسئله تشکیل شورای هماهنگی حوضه‌های آبریز را با هدف جلب مشارکت همه ذینفعان و ایجاد ارتباط بین آنها دنبال کنیم. طبق مصوبه شورای عالی آب استقرار بدون دلیل صنایع در مناطق فاقد منابع آب کافی امکان‌پذیر نیست و طبق این مصوبه به صنایعی که در مناطق کم آب مستقر شوند آبی تحویل داده نمی‌شود. توسعه صنایع باید از منابع آب تبعیت کند. در مورد کشاورزی هنوز قانونی نداریم که بهای تمام شده آب را از کشاورز بگیریم که البته در همه جای دنیا کشاورزی بخش مورد حمایت است ولی این را نیز باید در نظر داشت که حمایت نیز حد و اندازه‌ای دارد. ما همواره شاهد پدیده مهاجرت از روستاها بودیم و این جا به جایی جمعیت از نظر جمعیت‌شناسان به دلیل</p>

<p>صنعتی شدن، مکانیزاسیون کشاورزی و بالا رفتن سطح سواد جامعه بوده و مهاجرت پدیده‌ای است که باید مدیریت شود. راه حل این است که طرح آمایش سرزمین را جدی گرفت. اگر در برنامه افزایش جمعیت راجع به توزیع این میزان جمعیت در کشور و آمایش سرزمین فکری نکنیم نمی‌دانیم ۱۵۰ میلیون نفر کجا باید مستقر شوند و در حال حاضر برای تامین آب مورد نیاز جمعیت فعلی مشکل داریم چه برسد به اینکه افزایش جمعیت نیز داشته باشیم.</p>	
--	--

اجتماعی شدن مسئله آب	محور خبر
۱۵۰۰ تومان؛ قیمت تمام شده آب	عنوان خبر
ستار محمودی	نویسنده
گزارش	نوع خبر
۲۵ آبان ماه ۱۳۹۴	زمان انتشار
روزنامه	نوع رسانه
دنیای اقتصاد	عنوان رسانه
<p>مدیریت منابع آب موضوعی است که تنها با خلق اعتماد در کارفرمایان اصلی که همان مردم هستند به وجود می‌آید. ما باید با کمک یکدیگر بتوانیم در مردم اعتمادسازی ایجاد کنیم و از این طریق با انجام راهکارهای لازم در راستای مدیریت آب بتوانیم کشور را از این بحران نجات دهیم. با توجه به این که رسانه نقش مهمی در آگاه‌سازی اقشار جامعه دارد و از گذشته تاکنون سرعت تبادل اطلاعات افزایش یافته است، لذا باید بتوانیم یک هماهنگی در امر آگاه‌سازی ایجاد کنیم.</p>	خلاصه خبر

محور خبر	اجتماعی شدن مسئله آب
عنوان خبر	گاهی باید اینچنین فریاد زد بلکه گوش‌های سنگین بشنود!
نویسنده	
نوع خبر	گزارش
زمان انتشار	۳۱ شهریورماه ۱۳۹۴
نوع رسانه	سایت
عنوان رسانه	تابناک
خلاصه خبر	یکی از اعضای شورای شهر بندرعباس، با کت و شلوار، کفش هایش را از پا خارج کرده و با همان لباس رسمی به آب زد؛ به آب که نه! مقابل لوله بزرگی که پساب فاضلاب شهری را به دریا می‌ریزد، قرار گرفته و بعد با همان لباس به شورا رفت تا سوژه خبری عکاسان و رسانه‌ها شود، بلکه صدای اعتراضش به گوش مسئولان برسد. ایشان می‌گوید: «۱۲ سال است که شرکت آب و فاضلاب بندرعباس، پساب فاضلاب این شهر را به دریا می‌ریزد و نمی‌دانم که کدام قانون این کشور به این شرکت اجازه چنین اقدامی و تخریب این چینی زیست محیط بندرعباس را می‌دهد! مجبور شده که این کار را انجام دهد. جا دارد آرزو کنیم کمپین به پساب زدن مسئولان به راه افتد، بلکه گوش‌های سنگین صدای اعتراضات را بشنوند و با چرخیدن نگاه‌ها به سمت این مشکلات فراوان، اتفاقی مبارک و شایسته رقم بخورد.

محرور خبر	اجتماعی شدن مسئله آب
عنوان خبر	سوالات کلیدی برای نجات دریاچه ارومیه از منظر اجتماعی-فرهنگی
نویسنده	
نوع خبر	یادداشت
زمان انتشار	۵ مهرماه ۱۳۹۴
نوع رسانه	سایت
عنوان رسانه	ستاد احیای دریاچه ارومیه
خلاصه خبر	<p>در این دو راهی سرنوشت ساز از تاریخ سرزمین مان باید بین منافع شخصی کوتاه مدت و منافع ملی بلندمدت یکی را انتخاب کنیم و آیندگان انتخاب ما را قضاوت خواهند کرد. برای عبور از این بحران تاریخی و انتخاب بهترین مسیر، به این سوالهای کلیدی و تعیین کننده بر می خوریم: آیا بحران دریاچه ارومیه و تلاش برای نجات آن، تبدیل به یک مطالبه مردمی و فراگیر شده؛ به راستی آیا کشاورزان با توسعه بی رویه کشاورزی، تغییر الگوی کشت و مصرف غیربهبه آّب، مقصران اصلی بروز این بحران بوده اند؟ و یا این اتفاق خود معلول یک علت اصلی تر بوده؟ شاید ناکارآمدی، عدم یکپارچگی و ضعف فاحش و انکارناپذیر در نظام مدیریت آب کشور در چند دهه اخیر؛ چگونه می توان این باور را در ذهن و نگرش کشاورزان عزیز جا انداخت که احیای دریاچه در مقابل کشاورزی و زندگی آنها نیست بلکه "دریاچه" و "معیشت" مردم، در طول تاریخ به هم گره خورده است؛ به راستی تا چه حد در اعتمادی سازی، آگاهی بخشی، آموزش و توانمندسازی نهادها و جوامع محلی و جلب مشارکت عمومی موفق بوده ایم؟</p>

محور خبر	اجتماعی شدن مسئله آب
عنوان خبر	چشمه تاریخی بل، با غرق شدن تنها یک دیوار فاصله دارد
نویسنده	مختار هاشمی
نوع خبر	یادداشت
زمان انتشار	۳ آبان ماه ۱۳۹۴
نوع رسانه	خبرگزاری
عنوان رسانه	خبر آنلاین
خلاصه خبر	<p>می‌گویند، با آبگیری سد داریان، چشمه بل در دریاچه آن غرق خواهد شد و دیگر اثری از چشمه بل یا به قول محلی‌ها «کانی بل» دیده نخواهد شد. دغدغه مندان در کارگروه مردمی نجات چشمه بل، از سال ۸۸ مرتباً این نکات را سعی کرده‌اند با گفت‌وگو و مذاکره علمی منتقل کنیم، اما متأسفانه به تخریب روی آوردند و بعد از آن ما دیگر چاره‌ای ندیدند جز روی آوردن به کمپین مردمی. تلاش‌های مردمی برای نجات چشمه بل، یک حرکت محیط‌زیستی منحصربه‌فرد در ایران است که برای اولین بار مثلی را با سه ضلع گروه‌های مردمی، ارگان‌های دولتی و دانشگاهیان را زیر یک چتر جمع کرده است. حرکت مردمی نجات چشمه بل، در راستای حفظ مصالح نظام است. طومار ۷۰هزار امضایی، حمایت بیش از ۱۰۰ سمن «ان جی او»، نامه شش نفر از نمایندگان مجلس استان کردستان به وزیر، نامه‌نگاری‌های مکرر استاندار کردستان از دیگر اقدامات حمایتی مهم در این موضوع است.</p>

محرور خبر	اجتماعی شدن مسئله آب
عنوان خبر	نامه محیط زیستی ۳ هزار نفر به روحانی
نویسنده	
نوع خبر	گزارش
زمان انتشار	۲۸ آبان ماه ۱۳۹۴
نوع رسانه	روزنامه
عنوان رسانه	شهروند
خلاصه خبر	<p>با انتشار خبر آبدگیری سد داریان بیش از ۳هزار نفر از فعالان زیست محیطی، مدنی، سیاسی، اقتصادی، شخصیت‌های دینی، علمی، دانشگاهی و نخبگان کردستانی با امضای نامه‌ای از دکتر «حسن روحانی» رئیس‌جمهوری ایران، خواستار توقف سریع آبدگیری سد داریان شدند که موجب نابودی چشمه تاریخی بل می‌شود. امضاکنندگان این نامه می‌گویند که آبدگیری سد داریان موجب نابودی و تخریب چشمه خروشان و طبیعی بل در منطقه اورامانات کردستان و کرمانشاه می‌شود. به اعتقاد امضاکنندگان، با آبدگیری سد «بد مطالعه‌شده داریان»، دومین چشمه آب معدنی جهان و بزرگترین چشمه کارستی در خاورمیانه به نام چشمه «بل» بر اثر تحمیل ۱۰۹متر ستون آب سد داریان برای همیشه نابود می‌شود. چشمه بل را یکی از مهم‌ترین نمادهای فرهنگی، تاریخی، آیینی و زیست‌محیطی توصیف کرده و نوشته اند نابودی این چشمه به معنای نابودی تمدن و شناسنامه فرهنگی اورامان با تاریخ ۴۰هزار ساله ماقبل پارینه سنگی است.</p>

محور خبر	اجتماعی شدن مسئله آب
عنوان خبر	هشدار علیرضا رئیسان درباره بحران آب
نویسنده	علیرضا رئیسیان، کارگردان
نوع خبر	گزارش
زمان انتشار	۵ دی ماه ۱۳۹۴
نوع رسانه	روزنامه
عنوان رسانه	دنیای اقتصاد
خلاصه خبر	<p>اگر قرار است با مطرح کردن این معضل بزرگ در فضای گسترده رسانه ای، از پیشرفت این بحران جلوگیری بعمل آید، غیر از تک تک افراد جامعه که باید همکاری کنند، وظیفه مسلم کسانی است که متولی این امور هستند، یعنی سازمان آب، محیط زیست، وزارت نیرو و ... باید هرچه زودتر دست به کار شوند و راهکاری بیاندیشند. چرا فیلمسازان با وجود سوژه های بکری که درباره بحران آب وجود دارد کمتر به سراغ این مهم رفته اند؟ مسئولان امر باید با کنار گذاشتن نگاه سطحی، مراسم و جشنواره هایی را به صورت مداوم و هر ساله برگزار کنند، در این راستا صدا و سیما با ساخت و پخش برنامه هایی در این خصوص می تواند کمک های فراوانی انجام دهد؛ به طور قطع هر گامی که به صورت مداوم در مورد بحران آب و یا هر مسأله دیگری مانند آلودگی هوا، محیط زیست، فرهنگ شهرنشینی و... برداشته شود، نتیجه مثبتی برای جامعه ما در پی دارد.</p>

آموزش آب

آموزش آب	محور خبر
نقد سد سازی در بحران آب	عنوان خبر
حسین آخانی	نویسنده
مصاحبه	نوع خبر
۱۸ آبان ماه ۱۳۹۴	زمان انتشار
ماهنامه	نوع رسانه
KWC	عنوان رسانه
با از بین رفتن توجیه سد سازی انتقال آب را جایگزین می کنند. این رویکرد جدید به مراتب خطرناک تر از سد سازی است. چون مدیریت کلان کشور دانش لازم را ندارد، یک عده فرصت طلب و منفعت طلب هستند که دولت را گول می زنند. اتفاقاً خیلی از این افراد دانشگاهی و دارای مدارج دانشگاهی هم هستند. دولت هم چون دانش مدیریت کافی نداشت، گول این افراد را خورد. حالا که مشکل به حد بحرانی رسیده دولت برای حل مشکلات اش دوباره به همین افراد مراجعه کرده، باز هم از آن ها همکاری می خواهد.	خلاصه خبر

پیوست شماره ۲

پرونده‌های آبی در مجله‌های مکتوب

با توجه به جدی شدن بحران آب، مجله‌های مختلف سعی کرده‌اند بر اساس گرایش محتوایی خود، پرونده‌ای را برای پرداختن به مسئله آب اختصاص دهند. این جمله می‌توان به سخن ما، تجارت فردا، ویژه‌نامه شرق و مهرنامه اشاره کرد. در ادامه هر پرونده آورده شده و توضیحاتی در مورد آن ذکر می‌شود و مطالب هر فصلنامه ذیل موضوعات تقسیم بندی می‌شود.

پرونده بحران آب ماهنامه سخن ما

ماهنامه سیاسی-فرهنگی سخن ما در پنجمین شماره خود که در بهمن‌ماه ۱۳۹۳ منتشر کرد، پرونده‌ای را به موضوع بحران آب اختصاص داده که حاوی شش نوشتار از صاحب‌نظران مختلف است. در جدول زیر نحوه پرداختن به موضوعات اصلی مسئله آب در این پرونده آبی و مشخصات این نوشتارها آورده شده است.

موضوع	عنوان مطلب	نویسنده
فعالیت های دورنگرانه و راهبردی مدیریت آب کشور	ریشه های بحران آب، گفت و گو با محمد کیافر، عضو هیات مدیره بنیاد آب ایرانیان	لیلا ابراهیمیان
علل و پیامدها	بازشناسی عوامل فساد آبی، پیامدهای الگوی توسعه بر آب	محمد امین قانعی راد
مشارکت مردم و حکمرانی آب	خودکرده را تدبیر نیست؛ بحران آب و بحران مشارکت اجتماعی در ایران	پرویز پیران، جامعه شناس
	آب به چرخه سیاست بازمی گردد؛ تاملی در نسبت آب و الگوهای سیاسی در ایران	علی کریمی مله، استاد علوم سیاسی
اجتماعی شدن مسئله آب	هنگامه ی آب؛ چرا علوم اجتماعی نتوانست خود را به مساله آب معطوف کند؟	ابراهیم توفیق، جامعه شناس
	آب، عقل جوهری و سیاست	محمد فاضلی، جامعه شناس

پرونده آب و توسعه در هفته نامه اقتصادی تجارت فردا

هفته نامه اقتصادی تجارت فردا در شماره ۱۴۰ خود که شنبه ۱۰ مردادماه ۱۳۹۴ منتشر کرد، علاوه بر سرمقاله، ۲۰ صفحه خود را به پرونده ای درباره اقتصاد سیاسی آب، نسبت آب و توسعه اختصاص داد.

موضوع	عنوان مطلب	نویسنده
آب و توسعه	آب و توسعه، نگاهی به معضلات و چالش‌های حکمرانی آب در ایران معاصر	انوش نوری اسفندیاری
	آبراه توسعه؛ آب، از اقتصاد سیاسی تا حکمرانی و سیاست‌گذاری	رامین فروزنده
	آب، اساس توسعه هزاره	محسن عارفی
نوشتار پوششی و جامع	ریاضت ملی برای آب؛ بحران آب در ایران چه مختصات و راه‌حلهایی دارد؟	محمد درویش، کارشناس بیابان‌زدایی
علل و پیامدها	استبداد آب، کمبود آب، سیستم‌های سیاسی خاورمیانه را مستبدتر می‌کند؟ درباره آب دروغ نگوئیم، بررسی اشتباهات آبی سیاست‌گذاران	گفت و گو با محمدحسین کریمی‌پور
موضوعات مناقشه برانگیز	کلاف کشاورزی و آب	نشست با حضور حامد قدوسی و مرتضی تهامی‌پور
مشارکت مردم و حکمرانی آب	بحران آب، بحران حاکمیت، نقش سیستم‌های دولتی در صیانت از منابع آبی چیست؟	
فعالیت‌های دورنگرانه و مدیریت منابع آب	خط‌های قرمز آبی، سیاست‌گذاری آب در ایران با چه اشتباهاتی مواجه بوده است؟ مسیلهای آب‌زا، سیاست‌گذاری‌هایی که به منابع آبی آسیب زدند؟	ابراهیم علیزاده
موضوعات مناقشه برانگیز	جنگ حیات، چرا آب به اصلی‌ترین چالش ژئوپولیتیک جهان تبدیل شد؟	محسن عارفی

ایران در جستجوی آب، آب در انتظار تدبیر، ویژه نامه اقتصادی شرق

ویژه نامه اقتصادی شرق در شماره شهریورما ۱۳۹۴ خود یک شماره کامل خود را به موضوع آب پرداخت. در جدول زیر مطالب منتشر شده در این مجله به تفکیک موضوعات ۱۲ گانه آورده شده است.

موضوع	عنوان مطلب	نویسنده
نوشتارهای پوششی و جامع	بحران کدام آب؟	محمد حسین عمادی
	قیمت گذاری و بازار آب در ایران	اندیشکده تدبیر آب ایران
	کلاه اقتصاد را قاضی کنیم،	کاوه مدنی
آب و اقتصاد	منابع آبی؛ بازار و عدالت اجتماعی	یعقوب اندیش
	بحران آب سرنوشت ناگزیر یا مدیریت نادرست؟	عباسقلی جهانی
فعالیت های دورنگرانه و راهبردی مدیریت آب کشور	تجویز داروهای تلخ برای حل بحران آب؛ توزیع عادلانه کم آبی	گفت و گو با ستار محمودی
	بحران آب دستاورد عملکرد جمعی ماست.	میزگرد
	بحران آب یا بحران حکمرانی آب	حسامالدین آشنا
	بازخوانی تجارب جهانی	سید حسن کاظمی
	ارزیابی حکمرانی آب در ایران	انوش نوری اسفندیاری

محمد ابراهیم بنی حبیب	فرار به جلو با چشمانی بسته		
غلامرضا براتی	بازنگری در تخصیص آب از توان مصرفی تا مصرف بهینه		
فاطمه ظفرنژاد	مدیریت آب بر پایه بوم شناسی		
فرشاد مومنی	اقتصادی سیاسی بحران آب در ایران		
محمد فاضلی	جامعه شناسی سیاسی بحران آب		
اندیشکده تدبیر آب ایران	حقوق آب		
سمسار یزدی و لباف خانیکی	قنات؛ دیروز، امروز و فردا		
میترا توفیق	مدیریت یکپارچه بر مبنای مطالعات مستمر		ارزیابی منابع و مصارف
مصاحبه با معاون وزیر	منابع آب قربانی رویکرد مهندسی		
کشاورزی	برنامه‌ریزی تلفیقی آب		
مرضیه جدا	تشکیل بانک آب ایران		
میرزاابراهیمی	قطره‌ها را دریابیم		
علی سایه‌میری	چالش‌های بحران آب	علل و پیامدها	
محمد فرزانه	حل بحران، مهندسی یا رویکرد سیستمی		
طیبه موسوی و احمد میدری	خطر در مرز فاجعه		
علی رضاقلی	نقش آب گران و پرهزینه در اقتصاد سیاسی ایران		
کاوه معصومی	رابطه دولت و ملت؛ زمانی برای تغییر نقشها		
سعید خضر	استثمار محیط‌زیست برای رشد اندک		
احمد محسنی	آثار بحران آب بر کسب و کار و انتظارات		

	کشاورزان	
مهدی فصیحی هرندی	زاینده رود قربانی تضاد و بی ثباتی	
احسان نبوی	کمان آرش در دست دانشمندان آب؟	
مصاحبه با سید محمود حسینی	بحران آب، زائیده توسعه ناموزون	سازماندهی جمعیت، فضا و فعالیت در گستره سرزمین
حسین صمدی بروجن	گفت و گو بر اساس فهم مشترک راه حل نزاع‌های آبی در کشور	
محمد نصر اصفهانی	مدیریت مصرف در پایین دست تراکتورها به شهر می آیند	
حمید پشتوان	جغرافیای بحران آب	طرح احیاء و تعادل بخشی منابع آب زیروزمینی
	فناوری در خدمت تخلیه منابع آب	
شیرین سعیدی	در حاشیه طرح‌های سدسازی، زندگی خشکیده بر تن دریاچه‌ها	موضوعات مناقشه بر انگیز
سید مختار هاشمی	آب برای صلح منطقه‌ای	
فرزام پوراصغر	امنیت غذایی گروگان بهره وری آب	
سنگاچین	میزگرد بررسی بحران آب	
سید محمدسعید نوری نائینی	امنیت غذایی در مخاطره	
روزبه کردونی	همیشه پای آب در میان است	
مصاحبه با جانباز	جیره بندی راه آخر است	
فاطمه پاسبان	کشاورزی متهم یا شاکی	

گفت و گو با ابتکار	رانت سدسازی منابع را همچنان تهدید می کند	
میکائیل عظیمی	باید منتظر تابستان ۶۶ ماند	
رضا میرزاابراهیمی	بازار راهگشا نیست	
زهرا زاکری	تجارت مجازی آب	
سجاد فتاحی	دولت و پیدایش بحران آب در ایران	مشارکت مردم و حکمرانی آب
علی کریمی مله	امنیت بر مدار آب	
محمد امین قانع‌راد	آگاهی‌های زیست‌محیطی یا جنبش نان؟	
هادی خانیکی	آب، رسانه و گفت و گوی ملی	اجتماعی شدن مسئله آب
اندیشکده تدبیر آب ایران	باید درباره آب گفت و گوی کنیم	
سید محمد بهشتی	بازگشت از شکارگری به پرستاری	
الهام هومین‌فر	تراژدی آب و واکنش جامعه ایرانی	
ابراهیم بای سلامی	آب و قنات در ایران	
	پرونده محیط زیست قربانی بحران آب،	
	پرونده حکایت آب در گذر تاریخ	
علی باقری	طرحی نو در اندازیم	آموزش آب
	آموزش کشاورزان درباره استفاده پایدار از آب زیرزمینی در هندوستان	

پرونده آب در ماهنامه‌ی خبری-تحلیلی مهرنامه

ماهنامه علوم انسانی مهرنامه در چهل و چهارمین شماره خود که در آبانماه ۱۳۹۴ منتشر شد، پرونده‌ای را با عنوان "خشکسالی و دروغ" به موضوع آب اختصاص داد. در این پرونده به آثار جامعه‌شناختی آب پرداخته شده است. مطالب این پرونده به تفکیک موضوعات مطرح شده در جدول زیر آورده شده است.

موضوع	عنوان مطلب	نویسنده
علل و پیامدها	منتظر موج جدید مهاجرت برای آب باشید	سعید معیدفر
	پارادوکس اُملت	احسان نبوی توکلی
	رانت آب، ایران را بیابان می‌کند	گفت و گو با محمد فاضلی
	آب غارت شد	گفت و گو با عیسی کلاتری
	فرهنگ همان اقلیم است	ناصر کریمی
اجتماعی شدن مسئله آب	مسئله اجتماعی آب	هادی خانیکی